

Møte torsdag den 12. november 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 14):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet – (Innst. 40 S (2015–2016), jf. Meld. St. 26 (2014–2015))
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Jenny Klinge om å styrke jordmortjenesten i norske kommuner (Innst. 39 S (2015–2016), jf. Dokument 8:112 S (2014–2015))
3. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E16 på strekningen Bagn–Bjørge i Oppland (Innst. 29 S (2015–2016), jf. Prop. 140 S (2014–2015))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv. 23 Dagslett–Linnes i Buskerud (Innst. 33 S (2015–2016), jf. Prop. 146 S (2014–2015))
5. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E6 på strekningen Nord-Trøndelag grense–Korgen, inkl. Brattåsen–Lien i Vefsn og Grane kommunar (E6 Helgeland sør) i Nordland (Innst. 32 S (2015–2016), jf. Prop. 148 S (2014–2015))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i yrkestransportlova (lovbrotsgebyr knytt til tildeling av tenestekonsesjonskontraktar) (Innst. 22 L (2015–2016), jf. Prop. 138 L (2014–2015))
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2014 (Innst. 28 S (2015–2016), jf. Meld. St. 34 (2014–2015))
8. Innstilling fra finanskomiteen om lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv. (Innst. 30 L (2015–2016), jf. Prop. 142 L (2014–2015))
9. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjonssøknader.

Fra representantene Gunnar *Gundersen*, Svein Roald *Hansen*, Tor André *Johnsen*, Sveinung *Rotevatn*, Geir Sigbjørn *Toskedal* og Marianne *Aasen* om permisjon i tiden fra og med 17. november til og med 19. november for å delta i EFTA-parlamentarikerkomiteen i Brussel.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Are *Helseth*
For Hedmark fylke: Rangdi *Krogstad* og Hege *Jensen*

For Rogaland fylke: Marie Ljones *Brekke*For Sogn og Fjordane fylke: Gunhild Berge *Stang*For Østfold fylke: Wenche *Olsen*.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om at den innvilgede innkalling av andre vararepresentant for Oppland fylke, Gunnar *Kaus*, i dagene 17.–18. november under representanten Anne Tingelstad Wøiens permisjon utvides til å gjelde fra og med 16. november til og med 18. november. Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:41]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet (Innst. 40 S (2015–2016), jf. Meld. St. 26 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:02:47] (komiteens leder og ordfører for saken): I dag skal vi behandle meldingen Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, som på en del områder kan ses på som en oppfølging og forbedring av Samhandlingsreformen.

Komiteen har hatt saken på høring, og vi har opplevd et stort og godt engasjement rundt temaet og innretningen som meldingen har. Komiteen sprikte en god del i starten av arbeidet med den. Det var litt vanskelig å få tak i hvem som var for hva, og hvem som var mot hva. Enkelte partier har underveis vært både for og i mot enkelte deler av meldingen, men vi har jobbet godt og konstruktivt sammen. Enkelte områder er alle partier opptatt av og enige om, og jeg opplever at det har vært stor vilje til å finne omforent tekst som tydelig viser hvor vi står sammen. Jeg mener at det produktet vi nå i dag debatterer, gir et godt bilde på hvor de forskjellige partiene står og hvor skillelinjene går.

Med tanke på det viktige arbeidet som skal foregå ute i kommunene med enkeltmenneskers ulike utfordringer, sykdom og skade, er det fint å konstatere at vi står samlet om hovedutfordringene og mange av meldingens svar og

løsninger. I tillegg har komiteen tillatt seg å gjøre meldingen enda bedre ved at vi i innstillingen har lagt til enkelte elementer som det i dag skapes et flertall for. De enkelte partier vil selv redegjøre for sine betraktninger.

Regjeringens politiske plattform gir tydelig uttrykk for den politiske viljen til å forbedre den kommunale helse- og omsorgstjenesten. De kommunale tjenestene er viktige og blir i årene framover stadig viktigere for å møte de samlede utfordringene og befolkningens behov for helse- og omsorgstjenester. Framtidens helse- og omsorgstjeneste skal være pasienten og brukerens tjeneste, der hovedregelen er at ingen beslutninger om meg som pasient skal tas uten meg. Brukerne skal få større innflytelse over egen hverdag gjennom mer valgfrihet. Dette skal gjelde for dem med god helse med behov for enkle konsultasjoner, for dem med kroniske sykdommer og behov for mer oppfølging over tid samt for dem med sammensatte behov og nedsatt funksjon som har behov for spesielt tilrettelagte tjenester. De viktigste grepene som blir tatt, er: flerfaglige team, økt kompetanse og styrket lederskap. En samlokalisering av flere kommunale helse- og omsorgstjenester er et godt utgangspunkt for innovasjon, fagutvikling og nye samarbeidsmåter, både innad i kommunen og mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Brukere og pårørende har vært med i utarbeidelsen av meldingen, fordi de sitter på uvurderlig erfaringskompetanse. Selv om faglig høy kompetanse og god ledelse er avgjørende for å gi trygge og gode tjenester, kommer vi ikke unna den personlige opplevelsen at noen oppfatter tilbudet som dårlig. Tilbakemeldingene fra brukere og pårørende var ganske så klare og entydige, og dette har derfor fått stor plass i meldingen. For øvrig er all helsepolitikk som regjeringen har fremmet, eller som er under arbeid, laget i tett samarbeid med brukere og pårørende. Vi erkjenner at pårørende er viktige ressurspersoner, som skal få sin stemme hørt. Samtidig erkjenner vi at enkelte pårørende selv blir syke fordi vi ikke har anerkjent det stresset og den sorgen de ofte står i. At pårørende nå får en så stor plass i regjeringens arbeid, mener jeg er både viktig og riktig. Jeg vil samtidig minne om at vi ikke må glemme den andre siden av dette, nemlig det faktum at noen ikke har pårørende og derfor trenger ekstra bistand og oppfølging av det offentlige.

I det praktiske arbeidet vil det være et ledelsesansvar å sørge for at ansatte får opplæring, sånn at de også kan dra nytte av den ressursen som aktive brukere og pårørende representerer.

Mange kommuner har i kjølvannet av Samhandlingsreformen valgt å samlokalisere sine tjenester i større grad, og dette har de høstet gode erfaringer med. Regjeringen ønsker med denne meldingen å gå et skritt videre ved å innføre to typer team: primærhelseteam som skal ha ansvar for grunnleggende helsetjenester til hele befolkningen, og oppfølgingsteam for dem med mest sammensatte behov. Primærhelseteam vil legge til rette for forebygging, proaktivitet og egenmestring. Oppfølgingsteam vil ha hovedfokus på grupper som vil ha særlig behov for en koordinator, kunnskapsbaserte prosedyrer og sjekklister, individuell plan og systematisk oppfølging. Tanken er

å etablere flerfaglige ambulante team der både spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten arbeider sammen.

Jeg tror det er flere enn meg som på nært hold har sett hva det gjør med mennesker når de blir utsatt for sykdom eller skade som tar fra dem deres vante liv. Selv har jeg fulgt en nær venninne gjennom flere år, og jeg har sett at sykdommen stadig tar fra henne mer og mer av hennes selvstendighet. Det skaper sorg, frustrasjon og angst. Jeg er overbevist om at bare det å vite at noen er der og følger med på utviklingen, tilrettelegger underveis, gir råd eller er der for den lille samtalen, ville gjort at man i hvert fall ikke engstet seg så mye eller fikk de nye hjelpemidlene altfor sent. Jeg har også sett at når det ene familiemedlemmet har en alvorlig sykdom, så innvirker det på hele resten av familien.

Fremskrittspartiet har alltid vært opptatt av enkeltmennesker. Derfor er denne teamtenkingen så riktig for oss. Når enkelte partier har vært mer opptatt av grupper, har Fremskrittspartiet gjentatte ganger sett at tilbud er blitt gitt, men det som er blitt gitt, har ikke virket. Dette er sløsing av ressurser og ødeleggende for den enkelte.

Team, koordinator, individuell plan, kompetanse og brukermedvirkning vil gi enkeltmennesker helt nye muligheter. Dette er bra nytt for dem som sliter.

Det er verdt å merke seg at da den forrige regjeringen innførte Samhandlingsreformen, som hadde adskillig større innvirkning og konsekvenser for kommunene, så man ingen grunn til å ha pilotprosjekter. Alle kommuner skulle finne sin egen vei, og de samme feilene ble gjort mange steder. Nå når det fremmes en egen melding som skisserer alle de utfordringene som den gang oppstod, med forslag til løsninger på disse utfordringene, ja, da vil disse partiene ha pilotprosjekter – og det til tross for at man er i mot pilotprosjekter på statlig finansiering av de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Jeg konstaterer også at SV og Senterpartiet tviler såpass mye på sin egen politikk at de nå mener at betalingsplikten for utskrivningsklare pasienter bør fjernes. Dette er det ikke et flertall for i Stortinget i dag.

Det er i grunnen kjekt å konstatere at de rød-grønne partiene har konkludert med at kommunene har fått tilstrekkelig med midler til å gi gode helse- og omsorgstjenester og derfor ikke trenger statlige midler. Uansett om man blir en del av statlig finansierte eller kommunalt finansierte omsorgstjenester, har vi opp gjennom årene fått utallige tilbakemeldinger på at både lovverk og finansieringsmodeller står i veien for optimal organisering og tverrfaglighet som metode. Det er derfor viktig at regjeringen nå setter i gang dette arbeidet med tanke på forenkling, forbedring og fornying.

Selv om Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti tror at ethvert forslag om endring handler om noe annet, kan jeg forsikre om at dette handler om å ha fokus på pasienter og svare opp de innspill som er kommet i forhold til de hindre som finnes. Meldingen har som tidligere nevnt et særskilt fokus på kompetanse og ledelse som er grundig beskrevet i meldingen. Jeg velger å ikke gå særskilt inn på alle disse tiltakene, annet enn å si at jeg oppfatter at det

er stor enighet om at tiden siden innføringen av reformen, da kommunene gjennom Samhandlingsreformen fikk ansvar for enda mer syke og skrøpelige mennesker, har vist oss at kompetansen manglet i de fleste kommuner, og den mangler fortsatt i dag.

Økt kompetanse handler om å møte dagen i dag og ikke minst om å møte de neste dager, måneder og år. På komiteens reiser i Norge har vi gjentatte ganger fått opplyst om at det er lettere å få mange søkere til ledige stillinger nå enn tidligere. Det er tydelig at stadig flere oppdager at det å jobbe i kommunehelsetjenesten byr på utvikling, utfordringer og varierende muligheter. Regjeringen har derfor forpliktet seg til å sørge for tilskuddsordninger som gir gode muligheter for videre- og etterutdanning.

Selv om Samhandlingsreformen i sin tid samlet de politiske partiene på flere områder, ble den ikke enstemmig vedtatt. Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet stemte bl.a. imot å gjøre loven om kommunale helse- og omsorgstjenester profesjonsnøytral. I en tid da kommunene skulle få enda større ansvar for enda sykere mennesker, mente vi det var helt feil signal å sende til kommunene at kompetanse ikke skulle framheves eller pålegges. Derfor gjeninnføres nå kravet om enkelte profesjoner. Det ligger forslag om gjeninnføring av de profesjoner som opprinnelig lå i loven, med et tillegg fra 2020 om kommunepsykolog. Et flertall i komiteen fremmer også forslag om at kommunene må ha tilgang til ergoterapeut, også dette fra 2020.

Helt siden 1995, daværende John Alvheim i spissen, har Fremskrittspartiet påpekt viktigheten av ergoterapeutenes kompetanse, ikke minst med tanke på å kunne bo hjemme så lenge som mulig, men også med hensyn til forebygging, mestring, tilrettelegging og velferdsteknologi. Det er på tide at kommunene får opp øynene for den verdien det ligger i å ha tilgang til en ergoterapeut.

Det er i tillegg et flertall som ber om en diabetesplan samt en gjennomgang av regelverket rundt henvisninger og bruken av audiografer, med tanke på forenkling og forbedring av ressursbruken.

Noen av partiene har vært bekymret for at vi nå vurderer å åpne for direkte tilgang til fysioterapi, og at dette kan føre til at de som trenger det mest, får dårligere tilgang. Norsk Fysioterapeutforbund viser i den sammenheng til andre land, som viser at dette er feil. En slik innretning har vist seg å gi besparelser på andre deler av helsebudsjettet, og det har gjort det enklere for fysioterapeutene å prioritere dem som trenger det mest. Med dagens ordning kan en slik prioritering ikke gjøres.

For Fremskrittspartiet er ordene «forenkle», «fornye» og «forbedre» med oss i alt vi gjør. Derfor støtter Fremskrittspartiet en slik vurdering.

Komiteen har også vært opptatt av fødselsomsorgen og jordmortjenesten i kommunene. Balansegangen mellom lokalt selvstyre og nasjonale pålegg og øremerking er krevende. Sterke signaler fra storting og regjering når fram til kommunene, men det går for sakte. Dette gjelder innen de fleste områder. Alle partier kritiserer kommunene og fremmer en rekke forslag for å styre dem og låse dem. Men en forsøksordning som svarer opp all kritikken, vil de ikke

ha. Det er derfor noen ganger vanskelig å forstå hva enkelte partier faktisk vil. Komiteen er likevel blitt enige om å fremme et forslag hvor vi ber regjeringen sørge for at elektroniske helsekort for gravide kommer på plass. Helsestasjonene og skolehelsetjenesten har fått stor plass under behandlingen av meldingen. Selv om de rød-grønne ikke selv øremerket midler til dette, mener de nå at øremerking er riktig. Jeg kunne akseptert en øremerking hvis dette ble gjort fra dag én, slik Høyre og Fremskrittspartiet valgte å gjøre når det gjelder psykologer. Der gikk vi inn med en gang og ga tilskudd for å stimulere. Men Fremskrittspartiet ønsker ikke å premiere dem som ikke har fulgt opp klare oppfordringer fra storting og regjering, og dermed straffe dem som faktisk tok våre signaler. Det er også svært uklokt å sende slike signaler til kommunene. De vil kjapt ta til seg at om de bare sitter stille, så blir de etter hvert belønnet. Skulle vi likevel øremerket midler til helsesøstertjenesten nå, ville jeg øremerket det til de kommunene som hadde vært flinke. Flinker kommuner skal belønnes, ikke straffes.

Men det er klart at når vi leser om kommuner som f.eks. arbeiderpartistyrte Trondheim som nå får 20 mill. kr ekstra til helsestasjoner og rusarbeid, og de foreslår å bruke mindre enn 5 mill. kr til dette, så forstår man kanskje bedre hvorfor de rød-grønne partiene trenger å detaljstyre.

Avslutningsvis vil jeg kommentere de rød-grønnes totale mangel på å ønske å likestille rusavhengige og psykisk syke med andre pasienter. Arbeiderpartiet går lengst. De skriver nemlig i sine merknader at de ikke ønsker at de rusavhengige skal være den neste gruppen som blir prioritert, og dette til tross for at disse ikke ble prioritert de foregående åtte årene og til tross for at Arbeiderpartiet vet at en opptrappingsplan for rusfeltet er rett rundt hjørnet. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti går imot alt som foreslås av styrking for de rusavhengige. Før sommeren gikk de i mot at disse skulle velge hvor de skulle få sin rusbehandling, nå går de også i mot at disse skal ha rett til øyeblikkelig hjelp i egen kommune på samme linje som alle andre i sin kommune. Og til slutt går de i mot at kommunen skal ha ansvar for dem etter utskriving. Når vi vet at flertallet klarer å bli rusfrie, men at det er det å stå i den nye rusfrie hverdagen som glipper, og når vi vet at dette er på grunn av mangel på ettervern i kommunene, er det oppsiktsvekkende at disse tre partiene ønsker en videreføring av den opplagte svakheten ved dagens system. Heldigvis er det bred borgerlig enighet om at det er de rusavhengige som nå skal prioriteres. Vi har allerede styrket deres rettigheter på flere områder. Den gylne regel er gjeninnført, og antall personer i behandlingsskø går stadig nedover, det samme gjør ventetider. Vi har også gjeninnført øremerkede midler til kommunene. Primærhelseteam, eller oppfølgingsteam, vil for dem som sliter med avhengighet eller psykiske plager, bli en adskillig forbedring av deres hverdag og mulighet for å lykkes, og alle pasienter i kommunene skal ha like rettigheter.

Ruth Grung (A) [10:18:03]: Primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten er omtrent like store, iallfall når det gjelder budsjett, men de er veldig forskjellige når det gjelder oppmerksomhet. Det ser vi også i dag – det er helt

tomt her. Det er nemlig kommunehelse som betyr mest for folks helse. Det er der vi har de fleste kronikere og eldre. Det er der tidlig innsats betyr mest – det å se helse i sammenheng med alle de andre ansvarsområdene som kommunene har, se relasjonen til arbeid, bolig og muligheter til å sette seg inn i forebyggende tiltak.

Det er helt rett at brukerne gir tydelig tilbakemelding på at de savner et mer helhetlig helsevesen, og at de blir mer involvert i sin egen behandling. Blant disse er det veldig mange som opplever at de blir lite sett i den offentlige helsedebatten, og spesielt av oss politikere.

Rusavhengige og den økende andelen av dem med psykiske lidelser opplever at de har blitt mer sett i den senere tid, og det er bra, men vi har også mange kronikere, mange innvandrere med utfordringer når det gjelder spesielt diabetes, mange med hørsels- og synsutfordringer, mange barn og unge som ville fått en helt annen skolehverdag dersom de hadde blitt fanget opp tidligere, mange som har vært utsatt for vold og overgrep, innsatte i fengsler, som har stor hyppighet av helse- og levekårsutfordringer – og nå også helsehjelp til alle i asylmottak.

Kommunehelsetjenesten er preget av fragmentering, dårlige IKT-systemer, mangel på systematisk informasjon om sykdomsbildet i populasjonen, og det er et veldig stort behov for mer kompetanse og ledelse. Arbeiderpartiet har derfor sett fram til primærhelsemeldingen. Det er veldig mye bra i meldingen, men det er også en del mangler. Sosial ulikhet i helse er et tema som vi mener burde vært adressert tydeligere, fordi vi vet at det er de brede tiltakene som gir størst effekt.

Vi konstaterer også at to tredjedeler av oppgavene som meldingen omtaler, skal vurderes eller utredes videre. Arbeiderpartiet mener det er faglig uklokt å eksperimentere med de distriktspsykiatriske sentrene. Når vi endelig har klart å bygge opp et faglig godt tilbud, tror vi ikke det er tid for å eksperimentere med det. Det samme gjelder tannhelse – vi mener at vi har en organisering i Norge i dag som gir god tannhelse, og at det heller ikke er rett å endre på det.

Internasjonalt scorer Norge bra på tilgjengelighet på kveldstid, høy andel av fastleger og generelt høy tilfredshet med helsetilbudet, men vi ligger under snittet når det gjelder kvalitetsmåling og generering av elektroniske pasientjournaler for å få populasjonskunnskap, og vi kommer dårlig ut når det gjelder fragmentert ledelse, og at fastlegene er dårlig integrert i de øvrige tjenestene. Så vi synes det er litt underlig at fastlegene ikke fikk større oppmerksomhet, spesielt knyttet opp mot det med team, for det er viktig også der å adressere hvem som har hovedansvaret.

Arbeiderpartiet mener det er behov for en mer tverrfaglig, effektiv og tilgjengelig primærhelsetjeneste, som nettopp bygger på fastlegenes medisinske ekspertise og gode kunnskap om pasienten. Kontinuitet er særlig etterspurt av kronikere, multisyke og eldre. Vi mener at fastlegene må ha en sentral rolle i utvikling av dynamiske team som tar utgangspunkt i pasientens behov. Det bør være et mål å videreutvikle det som fungerer. Fastlegeordningen er vellykket. Individuell plan og koordinator fungerer for dem som har det. Arbeiderpartiet mener at fastlegene bør få et større ansvar for å utarbeide individuell plan i samarbeid med

pasienter, for dem som trenger det. Det tror vi også var meningen da fastlegeordningen ble etablert.

Det å ha kontroll og vite når noe skjer, og hva som skjer, med ens helse gir mestring, og vi mener også at det er helsefremmende. Det bør utvikles veileder for individuell plan for ulike pasientgrupper, som kronikere, rusavhengige, multisyke, demente og pasienter som trenger rehabilitering eller habilitering.

Mange unge er usikre på bruk av familiens fastlege. Ungdom er i en sårbar alder, og vi synes derfor det er litt underlig at vi ikke fikk støtte for forslaget om å gi informasjon til samtlige 16-åringer om hva innholdet i fastlegeordningen er, hvordan en får tak den, taushetsplikt og at en også har mulighet til å velge sin egen fastlege.

Teamorganisering er ikke noe nytt. Vi har det spesielt i hjemmebaserte tjenester, og det fungerer særdeles godt. Det er viktig at vi bygger videre på det som fungerer. Vi har mange kommuner som har opprettet palliative team, psykiatriteam og andre team de ser at de har spesielle målgrupper for i sin populasjon. Men samtidig ser vi at de trenger tettere kontakt med lege og bedre gjennomgang når det gjelder legemidler, så der er det også utviklingsmuligheter.

Det vi er forundret over, er at Nav ikke har en plass i teamene. For veldig mange sykmeldte er akkurat den relasjonen viktig, for dem som står utenfor arbeid, betyr det mye å komme i arbeid. Og så har vi Nav sosial – det å tilrettelegge med bolig og de andre tingene som er viktig i livet, mener vi også vil være helsefremmende. Det å klare å bryte ned de båsene er avgjørende, iallfall for Arbeiderpartiet.

Arbeiderpartiet er også opptatt av at vi gjør mer når det gjelder å få på plass god helsedatainformasjon. Helt siden 2009 har Helsedirektoratet arbeidet med kvalitetsindikatorer for pleie og omsorg. Vi savner framdrift på det området. Det er viktig at rapporteringen også blir gjort mest mulig brukervennlig, og det man først rapporterer om, kan brukes i forbedringsarbeidet også lokalt, på det enkelte sted. Vi er glad for at det nå er forgang i etableringen av et kommunalt helse- og omsorgsregister, for de digitale verktøyene i helse- og omsorgstjenesten representerer noe av det mest ineffektive innen primærhelse og rammer særlig syke og eldre. Vi er derfor glad for at det blir flertall her i Stortinget for at det må langt mer drastiske tiltak til for å sikre elektroniske kommunikasjonsverktøy mellom fastlege og helsestasjon, mellom jordmødre og fødeavdeling og på tvers. Og når det gjelder gravide, er vi selvfølgelig glad for at vi nå også får elektronisk oppfølging.

Tydelig medisinsk-faglig ledelse i kommunene er en forutsetning for å få mer målrettet og dynamisk samarbeid internt i kommunehelsetjenesten. Når vi har vært ute i kommunene, er kanskje det området hvor vi ser det sterkeste skillet, der hvor vi har tydelig ledelse på både institusjonsnivå, i hjemmebaserte tjenester, i ledelse i kommunen, ikke minst når det skal lages samarbeidsavtaler knyttet opp mot spesialisthelsetjenesten.

Øyeblikkelig hjelp er et annet område der Arbeiderpartiet savner tydeligere grep. Det er ikke bra når kun 15 pst. av legevaktene har egen legevaktbil til å rykke ut med. Det

er ikke godt nok, og vi tror ikke akuttmedisinforskriften er tilstrekkelig for å løfte dette opp.

Arbeiderpartiet er glad for at både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene under høring var så tydelig på hvor viktig det er med rett kompetanse som en bærebjelke i framtidig helse- og omsorgstjeneste, og spesielt er det å sørge for økt rekruttering av helsefagarbeidere en utrolig stor utfordring. Det er veldig mange profesjoner innenfor helse, og Arbeiderpartiet har falt ned på at vi har tillit til – og vi tror også det er rett med tanke på innovasjon – at kommunene selv velger hvilken type kompetanse de mener er viktig for å kunne gi det beste helsetilbudet til sine innbyggere. Men så er det også viktig, når vi ser på utdanning av nye innenfor helse, at kommunene i dag ikke har plikt til å tilrettelegge for praksisplass. Nyutdannede som da får attraktive praksisplasser i sykehus, blir selvfølgelig formet mot sykehus når man ikke får tilsvarende innenfor primærhelse. Så det er et viktig område, hvis vi skal klare å få en bedre likevekt mellom det som skjer med primærhelse i forhold til spesialisthelse.

Så til noe helt avgjørende, noe vi synes er underlig: Vi hadde forventninger til at ministeren her tok grep når det gjaldt forskning innenfor primærhelse, og adresserte de utfordringene og det bildet som ble vist i HelseOmsorg21 – for det er helt klart at skal vi øke statusen innenfor dette området, er det avgjørende at vi også får mer kunnskap om det som skjer innen primærhelse, ikke minst når det gjelder det forebyggende, innovasjon og velferdsteknologi.

Kommunen er et omfattende og spennende område innenfor helse. Arbeiderpartiet har valgt å fordele det mellom oss som sitter i fraksjonen.

Jeg avslutter med å fremme de forslagene som Arbeiderpartiet står bak, og så blir resten opplyst gjennom de andre representantene for Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Ruth Grung har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:28:24]: Dette er en overmoden og viktig melding til Stortinget om nye ideer og bedre løsninger for hvordan vi skal organisere kommunehelsetjenesten for fremtiden. For å forstå behovet for endringer må vi egentlig ta utgangspunkt i dagens situasjon.

De som mottar helsehjelp i kommunene, har flere diagnoser og mer komplekse tilstander enn før. Dessverre er tjenestene som tilbys, veldig fragmenterte og lite koordinerte. Brukerne er lite involvert, og det er mangelfull kunnskap om innhold og kvalitet i tjenestene. Vi vet at vi svikter på noen områder.

Det er satset for lite på lederutvikling i primærhelsetjenesten – og det er for lite systematisk kunnskap om ledelse i hele sektoren.

På flere områder er det for dårlig tilgjengelige helsetjenester, og kapasiteten er rett og slett for lav. Tjenestene til dem som trenger hjelp aller mest, er for dårlige, og det er svikt i systematisk oppfølging.

Jeg vet dette høres ut som et trist virkelighetsbilde. Det er ikke slik at alt gjøres feil i dag og at ingen tjenester er

gode i kommunene, men det er på høy tid å gjøre et viktig arbeid for å ruste disse tjenestene bedre.

Det er vanskelig å snakke om framtidens primærhelsetjeneste uten å si noen ord om Samhandlingsreformen. I sommer presenterte Norsk Sykepleierforbund en rapport om konsekvensene knyttet til innføring av Samhandlingsreformen. Den var utarbeidet av Telemarksforskning.

Den beskriver hvordan den massive ansvarsoverføringen fra spesialisthelsetjenesten til kommunene – har medført økt arbeidsmengde og betydelig mer komplekse oppgaver. Den forteller at etter at Samhandlingsreformen ble innført, varierer kvaliteten på tjenestene mer enn før. Den forteller om krevende konsekvenser for både pasienter og helsepersonell, fordi reformen ble innført før kommunene hadde fått tid til å bygge opp nødvendig kompetanse. Og rapporten viser oss det vi har vært bekymret for, og som Høyre advarte mot, ved å innføre reformen så raskt, at kompetansehevingen i kommune har vært preget av kurs og ad hoc-opplæring og ikke langsiktig oppbygging av helt nødvendig kunnskap og kompetanse.

Brukere, pårørende og helsepersonell sier tjenestene henger for dårlig sammen. Forskerne sier det, rapporten fra Norsk Sykepleierforbund viser det. Det tar vår regjering på alvor. Derfor er denne meldingen viktig, og den baner vei for nødvendig nytenking i kommunehelsetjenesten. Jeg syns det er grunn til å glede seg over at komiteen finner sammen på mange viktige områder og er enige om mange av de grepene som regjeringen foreslår.

Vi trenger mer helhetlige, nære og koordinerte helse-tjenester i kommunene. Vi trenger flere fagfolk med ulike spesialiteter og utdanninger, og de må samarbeide mer om pasientene i team. Regjeringen satser offensivt på utdanning og økt kompetanse – og på lederskap – for det er bare ved systematisk og målrettet arbeid med kunnskaps- og kompetanseheving i hele sektoren vi kan sikre at vi leverer en primærhelsetjeneste som er faglig sterk. Vi fortjener alle å møte en kompetent tjeneste når vi trenger hjelp, enten det er oss selv, våre barn, våre eldre foreldre eller den skrapelige damen i naboet.

Før jeg ble valgt inn på Stortinget, jobbet jeg som sykepleier på sykehjem. Der opplevde jeg hvordan det er å jobbe i team som fungerer. Teamet besto av fagfolk med ulik helsefaglig utdanning, og vi var ledet av en tydelig leder. Sammen vurderte vi hver enkelt pasient, og jeg mener vi leverte helhetlig og faglig sterk helsehjelp. Når meldingen framhever styrken av å jobbe mer i team, vet jeg at det virker. For ergoterapeuten kan noe om tilrettelegging som legen ikke kan. Institusjonskokken kan noe om ernæring som sykepleieren ikke kan. Sammen skaper vi ikke bare trygghet for pasient og pårørende, vi skaper kvalitet, og pasienten blir møtt med respekt for sine behov. Og så er det en ting som er viktig: Vi skapte sammen et arbeidsmiljø som var faglig interessant og motiverende å jobbe i. Og det er ikke helt uvesentlig. Mange av dem som tar helsefaglig utdanning, skal jobbe i primærhelsetjenesten. Det er på høy tid at vi gjør dette til en sektor i helsetjenesten hvor det er interessant, spennende og faglig givende å jobbe.

Vi styrker ikke fagligheten i pleie og omsorg ved å

senke krav til kunnskap og kompetanse eller ved å være å måle på kvalitet og innhold i tjenestene. Å innføre kompetansekrav i lovverket møter behovet for mer kompetanse, slik at kommunene må ansette en grunnstamme av ulikt helsepersonell.

Da komiteen var på reise til Edinburgh i Skottland i 2014, så vi hvordan samlokaliserte tjenester gjør helsehjelpen lettere tilgjengelig for innbyggerne, og at når fagfolk er i samme «hus», kan man lettere få på plass gode teamløsninger for pasient og pårørende. Regjeringen ønsker å etablere mer av denne type arbeidsorganisering også i Norge – det omtales som primærhelseteam og oppfølgingsteam – og jeg er glad for at komiteen i stort slutter seg til det.

Fastlegene må få flere å jobbe sammen med på legekontoret. Vi trenger at legene kan prioritere å møte brukere med medisinsk krevende behov. Det trenger vi mer i framtiden. Derfor bør legen ha flere kolleger i sin praksis som kan avlaste henne for flere oppgaver. Det er like viktig for listepasienter som er barn og unge, som de listepasientene som har diabetes, kols eller demens. Og så er det god utnyttelse av ressursene dersom sykepleiere og annet helsepersonell kan følge opp fastlegens kronisk syke pasienter på en mer systematisk måte enn det fastlegene faktisk har tid til i dag. Disse pasientene har behov for strukturert oppfølging. Det er kanskje de brukerne som i dag opplever at de faller mellom mange stoler og får for lite hjelp til å mestre egen hverdag med sykdom.

Men det er også mange i kommunene som trenger mer enn de tjenestene som et slikt primærhelseteam kan levere. Det gjelder f.eks. særlig de skrupeligste syke og de med alvorlige psykiske helseutfordringer. Derfor må vi formalisere samarbeidet rundt disse pasientene med fagfolk med riktig kjernekompetanse.

På komiteens høring uttrykte flere av de store og viktige pasientorganisasjonene at de ønsker seg spesialiserte diagnoserelaterte team og spesialsykepleiere med kompetanse på en og en lidelse. Det er lett å anerkjenne at de som representerer pasienter med kroniske lidelser som diabetes, Parkinsons sykdom eller demens ser behovet for mer kunnskap om «sin» diagnose i kommunene. Det er også et stort behov for mer kunnskap om dette og om sykdommer vi lever med i mange år. Men ingen mennesker er sin diagnose, og dessverre lever mange av oss med flere. Team for brukere med sammensatte behov bør baseres på funksjon og behov, og ikke bare på diagnose. Vi tror løsningen på dette er kompetente primærhelseteam og oppfølgingsteam. Vi tror også her at avanserte kliniske sykepleiere, fastleger og annet helsepersonell vil spille en utrolig viktig rolle i årene framover. Når vi baserer dette teamarbeidet på pasientens behov, vil det kunne bidra til at flere kan mestre å leve med sykdom bedre og vil kunne bo hjemme lenger framfor å ha behov for sykehusinnleggelse og institusjon. Så tror vi også at det vil styrke og trygge pårørendes viktige rolle, og at det kanskje også vil åpne opp for gode allianser med frivilligheten som gjør en viktig innsats overfor mange som lever med helseutfordringer.

Vi gjør i dag noen konkrete endringer. Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre sørger regjeringspartiene

for at ergoterapikompetanse nå er blant de helsefaggrupper som kommunene skal ha plikt til å ha på plass. Vi er strålende fornøyd med at det er en samlet komité som ber regjeringen vurdere regelverket knyttet til audiograf-tjenester, slik at vi kan få ned lange ventetider og unødvendige flaskehals i hørselsomsorgen. Vi tar også med dette et viktig grep innenfor psykisk helse og rus. Vi lovfester fra 2020 kommunenes plikt til å ha psykologkompetanse, og kommunene får en forbedret finansieringsordning for kommunepsykologer.

Jeg er glad for at vår regjering tar et kraftig oppgjør med den forskjellsbehandling som vi utsetter rusavhengige og psykisk syke for. Og jeg må si det er nesten ganske rystende at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i innstillingen advarer mot å utvide øyeblikkelig hjelp-ordningen til denne pasientgruppen. Vi vil innføre døgnplikt for øyeblikkelig hjelp i kommunene for psykisk helse og rus fra 2017, fordi det er en selvfølge at også de som er syke på grunn av avhengighet eller en psykisk lidelse, skal ha det samme tilbudet som andre når det gjelder retten til et døgntilbud.

De rød-grønne partiene argumenterer mot øyeblikkelig døgnhjelp og betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter. Begrunnelsen er at kommunene har et for lite utbygd tilbud til pasientene. Det er i virkeligheten to streker under det svaret vi andre har kjent til lenge: at de rett og slett ikke prioriterte disse pasientene da de hadde rent flertall i Stortinget i åtte år.

Det er ikke situasjonen nå. Disse pasientene blir høyt prioritert, og jeg er også svært glad for på vegne av Høyre at vi sammen med regjeringspartner Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre nå snart legger fram en opptrappingsplan for rusfeltet som styrker arbeidet i kommunene.

Denne meldingen viser i sin helhet regjeringens tydelige politiske kurs, hvor vi styrker pasientrollen og hvor vi øker kvaliteten. Det er slik vi skaper pasientens helsetjeneste.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:38:41]: Arbeidet med primærhelsemeldingen har vært både spennende og omfattende, og jeg takker komiteen for god dialog. Om vi ikke har vært enige om alt, har vi vært enige om mye.

De kommunale helsetjenestene må utvikles i takt med den generelle utviklingen i samfunnet vårt, og den må også utvikles i den enkelte kommune. Deler av disse tjenestene har i for stor grad fungert stykkevis og delt, i den forstand at tjenestene har hatt hver sin løpebane. Det er behov for å trække opp nye løyper i systemer og i større grad få til tverrfaglig samarbeid. Dette handler om å ivareta den enkelte pasient, og at færre skal oppleve å bli kasteballer mellom de ulike systemene. Ulike modeller for primærhelseteam i kommunene skal utredes i meldingen. Sånne team skal være den instansen som har ansvar for grunnleggende helsetjenester for hele befolkningen. Kristelig Folkeparti ser likevel behov for å avklare hvem som skal ha det overordnede ansvaret for pasientene for å hindre ansvarspulverisering, og at en kan fraskrive seg ansvar i et team. Hensikten med ny organisering må først og fremst være bedre og mer helhetlig pasientbehandling og tilgjengelighet av nød-

vendig kompetanse. Dette handler om å gjøre ting bedre for pasientene.

Tilgang på rett kompetanse til rett tid kan legge grunnlag for et helhetlig helsetilbud med høy og god kvalitet. Kristelig Folkeparti støtter lovfesting av profesjoner som skal representere kommunens kjernekompetanse, men Kristelig Folkeparti understreker også viktigheten av at en sånn lovfesting av noen profesjoner ikke blir en uttømmende liste, hvor en risikerer at noen profesjoner utelates eller kanskje svekkes. Til syvende og sist kan det gå ut over pasientene. Det er behov for en helhetlig vurdering av hvilke profesjoner som bør lovfestes, hvor sammensetningen av kjernekompetansen i kommunene drøftes inngående. Nettopp for å motvirke ulike løpebaner og fragmenterte tjenester er det avgjørende å sikre ulik kompetanse. Alt dette har ett mål – bedre tjenester for pasientene.

Kristelig Folkeparti ønsker fokus på barn og unge spesielt og deres sårbarhet. Barn og unge som tidlig får psykiske utfordringer – i barne- og ungdomsårene – har større risiko for både å oppleve disse plagene som voksen og å utvikle rusutfordringer og fysiske lidelser. Derfor er det viktig for Kristelig Folkeparti at vi intensiverer arbeidet med å avdekke og bekjempe vold mot barn gjennom førstelinjetjenesten i helsetjenesten. Fastlege, helsesøster, tannlege og ansatte på helsestasjoner og i skolehelsetjenesten må ha gode forutsetninger for å oppdage barn som blir utsatt for vold. Bedre koordinering og samhandling kan tilrettelegge for at flere av disse tilfellene avdekkes. Da er det viktig med kommunepsykologer, da er det viktig at psykologtjenesten blir en del av skolehelsetjenesten, da er det viktig at vi følger opp det vi alle i denne salen var enige om da vi behandlet saken om vold mot barn, at komiteen forplikter seg til å utrede en minimumsnorm for skolehelsetjeneste, fordi vi hadde et mål om å nå disse barna først og fremst.

Derfor har Kristelig Folkeparti vært villig til å øremerke i sitt budsjett nettopp penger til skolehelsetjenesten, som er tverrfaglig, for å nå målet om å oppdage flere barn og forebygge så tidlig som mulig.

Den største veksten i de kommunale pleie- og omsorgstjenestene de siste årene har skjedd hos hjemmetjenestene, og Kristelig Folkeparti er opptatt av at de tverrfaglige teamene skal møte pasienten både hjemme og på institusjon, for å kunne legge til rette for bedre ordninger for den enkelte, gi forutsigbarhet for pårørende, gi trygghet til å være der når livet er mest sårbart. Oppfølgingsteam blir sentralt.

Kjersti Toppe (Sp) [10:44:00]: Stortinget har vorte invitert til å ta stilling til korleis vi kan få til ei framtidretta kommunal helse- og omsorgsteneste. Regjeringa har kalt meldinga si Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, og det er ein veldig god tittel. Kommunehelseteneste er veldig viktig. Det er der folk bur, det er der helsetilbodet vert gitt, det er òg der ansvaret må vera, og det er der førebygging skjer.

Det er viktig at helsetenestene er tilgjengelege og desentraliserte. Senterpartiet trur ikkje at løysinga da er større kommunar, men at tilbodet vert gitt der folk er.

Meldinga vert sett på som ei oppfølging av Samhand-

lingsreforma, som var ei retningsreform, der ein ønskte at veksten i helsetenestane no måtte skje i kommunane, og at ein måtte få til ei betre samhandling mellom primærhelsetenesta og spesialisthelsetenesta.

Eg vil først seia at det sjølvsagt er veldig mykje som er bra i denne meldinga frå regjeringa. Det er mange ting som vert vektlagt, som er viktige, bl.a. behovet for meir tverrfagleg samarbeid og fokus på auka kompetanse i primærhelsetenesta. Ideen om primærhelseteam og oppfølgings-team sluttar vi oss i hovudsak til og meiner at ideen kan vera god. Vi har i innstillinga påpeikt at vi meiner det er ein del usikkerheit både om omfanget og om kven som sit igjen med det medisinsk-faglege ansvaret, som òg representanten frå Kristeleg Folkeparti var inne på. Vi har òg stilt spørsmål ved finansieringa.

Det står òg i meldinga at primærhelseteam kan verta organisert ved sidan av fastlegeordninga, og vi er veldig kritiske til at det skal vera ein modell. Vi er òg kritisk til – og fremjar forslag imot – at når ein skal utreda finansiering av desse teama, skal ein modell, som i alle fall skal vurderast, vera å avvikla heile folketrygdfinansieringa for kommunale helsetenester. Det er Senterpartiet klart imot, og vi fremjar motforslag mot det.

Vi vert skulda av representanten Kari Kjønnaas Kjos for å vera for opptatt av profesjonar, sidan vi setter spørsmåls-teikn ved desse primærhelseteamane. Det er vi ikkje. Vi blir òg skulda for å vera for lite opptatt av profesjonar når vi ikkje går inn for å lovfesta profesjonar i den kommunale helse- og omsorgstenestelova. Vi står på det som vi gjorde i den raud-grøne regjeringa, med at vi ønskjer at det er kompetansen som det er viktig å få nedfelt i lovverket, og vi er redde for at det kan føra til at nokre profesjonar no får større vanskar med å koma inn, f.eks. aktivitørar, som nærast er utsletta mange plassar.

Samhandlingsreforma kan eg snakka veldig mykje om.

Telemarksforsking vart nemnd, og ja, det har kome kritikk mot at arbeidsoppgåvene vart overførte før kommunen fekk bygd opp sin kompetanse. Nettopp difor er vi kritiske til å innføra betalingsplikt og akutt hjelp-tilbod allereie i 2017 for ruspasientane og psykiatripasientane. Det kan vera å gjenta det som ikkje var godt nok da ein innførte det i somatikken.

Det er store utfordringar når det gjeld rus- og psykiatريفeltet i kommunane. Vi veit at 40 pst. av dei som vert skrivne ut frå behandling, ikkje har bustad. Vi veit at årsverksinnsatsen når det gjeld psykisk helse, ikkje har auka særleg sidan 2008. Vi er ikkje imot betalingsplikt for desse pasientane, men vi er imot å innføra det før kommunane har fått sjanse til å byggja opp tilbodet sitt. Difor føreslår vi at vi skal ha ein femårig opptrappingsplan for psykisk helsearbeid i kommunane, slik at ein etterpå kan innføra desse andre økonomiske ordningane.

Dette er òg ei eldreomsorgsmelding. Vi synest det er få krafttak i meldinga for å få ei betre eldreomsorg. Statleg finansiering er ikkje ein opptrappingsplan. Det er berre å overføra dette til staten. Vi meiner dette må være lokalt.

Vi er glade for satsinga på dagaktivitetsplass, og at det kjem som eit lovfesta krav.

Elles må eg nemne legevakt – eg har berre fire sekund

igjen av taletida – for det er veldig viktig, og det håpar eg at vi kjem tilbake til.

Presidenten: Presidenten antar at representanten Toppe vil ta opp forslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:49:05]: Ja, det vil eg.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [10:49:19]: Jeg vil at vi skal se for oss at vi tar med oss lille Per på sju år på en liten tur rundt i helsetjenesten. Han har kanskje behov for å få hjelp av logoped. Han må først innom skolehelsetjenesten for å bli henvist til PPT. Han trenger helt sikkert hjelp fra helsestasjonen. I tillegg er det kanskje noen utfordringer i hjemmet, så en må forholde seg til barnevernet. Han er overvektig og må forholde seg til frisklivssentralen. I tillegg har han ADHD og må forholde seg til BUP. Dette beskriver en utvikling i norsk helse- og omsorgssektor der vi har bygd opp fragmenterte siloer for hver enkelt nesten-diagnose. Særlig for barn og unge og de eldre blir det krevende å skulle forholde seg til at det er pårørende som får ansvaret for å ta med seg den enkelte rundt omkring for å banke på dører og skaffe hjelp.

Det er også slik at norske kommuner i dag er stappfulle. Det er også for fragmentert. Dette henger sammen, og denne meldinga er et langt skritt med hensyn til å samle tjenester og kompetanse og bygge tjenestene rundt den enkelte i stedet for ytterligere å spre dette utover, og å sørge for at vi har stadig færre deltidsstillinger for spesialisert kompetanse.

Når det gjelder barn og unge, er vi nødt til å få en utvikling med flere Familiens hus, der skolehelsetjenesten, helsesøstre, jordmor og helsestasjon for ungdom er samlet i mye større grad, slik at barn og familier ikke trenger å løpe rundt. Fireårskontrollen for barn i barnehager er et annet eksempel på at vi er nødt til å organisere og strukturere dette annerledes. Vi har en struktur fra 1970- og 1980-tallet.

I den fasen vi er i nå i Norge, har vi en fantastisk mulighet i perioden fram til 2020 til å organisere primærhelsetjenesten og helsetjenesten generelt annerledes for å møte de utfordringene vi står foran fra 2025, med en stor andel voksende befolkning over 80 år med stadig flere lidelser. Vi har den økonomiske handlefriheten, vi har en teknologi som rulles ut, bokstavelig talt, og vi har en eventyrlig mulighet til å bygge kompetanse. Det krever at vi som politikere gjør noe med finansieringa. Mange land er på vei bort fra stykkprisfinansiering og går over til rammefinansiering og så over i såkalt «bundled payment», som er omtalt i meldinga, slik at primærnivået får ansvar for å finansiere forløp for en del pasientgrupper. Da er jeg over på diabetes, bl.a., som ett eksempel, der primærnivået kan få et langt større ansvar. Jeg er veldig glad for at vi har fått knesatt at vi skal utarbeide en diabetesplan neste år. Den må ikke være for omfattende, og den må være konkret. Vi er nødt til å sette inn innsatsen tidligere, og poenget med «bundled

payment» er jo å få helhetlige pasientforløp og stimulere til å utvikle tidlig innsats, i stedet for det vi driver med i dag: at diabetespasienter er i ferd med å fylle opp dialyseavdelinger rundt om i Norge til 1 mill. kr i året, for den behandlinga er den dyreste å drive. Det er verst for pasienten – og det er verst for samfunnsøkonomien.

Folkehelse og tidlig innsats er viktig. Derfor er det også viktig å ta tak i folketrygden som en finansieringsmulighet for å få til nettopp den tidlige innsatsen, økonomisk sett.

Innovasjon og utvikling er også viktig. Derfor er jeg veldig glad for at ergoterapeutene også skal inn blant de kompetansene som vi skal ha. Det er de som sitter på viktig kompetanse og har viktig kapasitet når det gjelder å ta i bruk ny teknologi, men de er også best av alle til å legge til rette for universell utforming. Det er de som har drevet fram utviklinga innenfor hverdagsrehabilitering, som kan redusere institusjonsopphold og gjøre det mulig for flere som ønsker det, å bo lenger hjemme. De har kanskje også noe kapasitet og mulighet til å ta lederskap, som vi diskuterer her i dag. Eidsberg kommune, f.eks., etablerer en virtuell avdeling der det er teknologisk samhandling rundt pasientene. Her kan ergoterapeutene komme inn med en kompetanse som er mer universell enn silofagene som sykepleierutdanningene og legene stadig dyrker. De skal bli litt seg selv nok.

Til slutt vil jeg få ta opp Venstres ene forslag, som vi står alene om, når det gjelder å utrede en lovfestet rett til oppfølging på avstand for kronikerne – jeg håper de andre snart kommer etter – for det er å sette pasienten i sentrum.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har tatt opp det forslaget han refererte til.

Audun Lysbakken (SV) [10:54:46]: Den meldinga vi skal behandle, er en melding som omhandler mye av det som er viktigst i vårt helsevesen, mange av de tjenestene som når først ut til innbyggerne, og det er mange viktige debatter å ta i forbindelse med den.

Jeg må nok likevel si innledningsvis at fra SVs ståsted er meldinga en skuffelse, fordi den er for lite konkret, og fordi den ikke går inn i to av de tingene vi mener er aller viktigst for å utvikle morgendagens primærhelsetjeneste. Det ene er å finne nye måter å styre på, der vi bruker ressursene bedre, der vi kan erstatte unødvendig byråkрати, ta et oppgjør med måle- og markedsmani og gjenreise en nødvendig respekt for faglighet i de ulike tjenester. Det andre er at vi hadde en klar forventning om at meldinga skulle bringe oss et steg videre i debatten om bemanning, også fordi regjeringa selv har varslet at den ville komme enten med et forslag til en bemanningsnorm eller en veileder i eldreomsorgen, og på forhånd meldte at vi skulle få en avklaring i denne meldinga, som ikke kom. Jeg vil derfor benytte anledningen til å etterlyse nok en gang status for hvor den prosessen er, og hva det faktisk er regjeringa jobber med.

SVs viktigste perspektiv i dette er utviklinga av helhetlige, gode tjenester, og vi er opptatt av å slå ring om fellesskapsløsninger, fordi fellesskap fungerer best. Derfor er ett av de utviklingstrekkene vi ser under denne regjeringa,

og som vi har sett i mange blå kommuner, som bekymrer oss, den tiltakende viljen til kommersialisering innenfor helse og omsorg. Det er en motsetning mellom å tenke helhetlig og å stykke opp helse- og omsorgstjenestene i dels offentlige og dels kommersielle tjenester. Det vil dessuten være et effektivitets- og kvalitetsproblem over tid hvis for mange skatte kroner forsvinner ut av sektoren i gevinst til kommersielle aktører.

Etter kommunevalget ser vi at det skjer spennende ting når det gjelder måten å styre helse- og omsorgstjenester på, i flere kommuner. Både i Oslo og Tromsø har de nye flertallene nå tatt initiativ til tillitsreformer, altså reformer som skal fjerne unødvendig målstyring, unødvendig byråkrati, gjenreise tilliten til de ansattes faglighet og med det også skape tid og rom for tjenester som er mer på brukernes premisser. Den tillitsreformen som nå skal gjennomføres i Oslo kommune, etter så mange år med stoppeklokkeomsorg og en altfor byråkratisert og markedspreget helse- og omsorgstenkning, tror jeg kommer til å kunne gi eksempler som kan spres over hele landet. Derfor er en av de tingene SV ønsker seg, en nasjonal politikk for mer tillit og mindre byråkrati, som det er lite spor av i denne meldingen.

Vi vet for lite i dag om de store forskjellene vi må anta at det er i bemanning i viktige tjenester, bl.a. på sykehjem og i hjemmetjenesten i eldreomsorgen. Jeg er derfor forundret over at bare Senterpartiet og SV stemmer for et forslag om å få til en fullgod kartlegging av dette. Nettopp den diskusjonen regjeringspartiene sier at de har om bemanning, burde tilsi at de var interessert i å få til et bedre faktagrunnlag for å kunne gjøre denne jobben. I dag vet vi for lite til at vi kan f.eks. i denne salen diskutere helt konkrete forslag til nasjonale bemanningsregler og -normer. Uavhengig av synet på den typen grep, burde det være av interesse for flere partier å få fram de faktaene vi trenger for en mer opplyst debatt om de store forskjellene som vi vet finnes rundt om i helse- og omsorgstjenestene våre.

Til slutt vil jeg bare få gjenta noe jeg sier veldig ofte, og det er at midlene til helsesøstre, helsestasjoner og skolehelsetjeneste må øremerkes. Meldingen hadde vært et fint tidspunkt for regjeringen til å innrømme at de har vært på feil kurs. Jeg registrerer at det ikke skjedde denne gangen heller.

Statsråd Bent Høie [11:00:12]: Det er en viktig stortingsmelding Stortinget diskuterer i dag, rett og slett fordi primærhelsetjenesten og omsorgstjenesten i kommunen er den viktigste og største delen av helsetjenestene våre. Det er likevel også sånn at denne meldingen er historisk, fordi det er første gang det blir lagt fram en egen stortingsmelding som omhandler helheten i primærhelsetjenesten i kommunene.

Politiske diskusjoner på helseområdet handler ofte om enkeltsaker, enkelttiltaksdiagnoser, enkelttjenester og enkeltsykehus. Denne meldingen handler om nærhet og helhetlige løsninger i pasientens helsetjeneste.

Vi kan ikke utvikle helse- og omsorgstjenestene uten å løfte blikket og ha en retning for hvor vi ønsker å gå. I arbeidet med denne meldingen har vi gjort nettopp det. Vi har snakket med brukerne, med pasientene.

Vi har lagt stor vekt på dialog med dem, med tilsynsmyndigheter og pasient- og brukerombud utover fagmiljøene. Dette ga oss et tydelig budskap om hva som er de største utfordringene, og det er: fragmentering, utfordringer og variasjon når det gjelder kvalitet og kompetanse, ledelse og brukerinvolvering. Dette utfordringsbildet mener jeg også å se av innstillingen at det er bred politisk enighet om. Selv om ikke alle er enige i alle tiltak, håper jeg at vi nå er enige om i hvilken retning vi skal gå.

Samhandlingsreformens utfordrings- og målbylde er bredt forankret i Stortinget. Kommunene har fått en viktigere rolle i å sørge for nødvendige helse- og omsorgstjenester til befolkningen, men nå må de også settes i stand til å møte framtidens utfordringer. Meldingen om primærhelsetjenesten viser veien her og tar derfor samhandlingsreformen et viktig skritt videre. Jeg er også glad for at vi har fått ganske bred støtte for mange av disse viktige skrittene.

Så vil jeg si og virkelig understreke at kommunereformen er avgjørende for å sette kommunene i stand til å skape framtidens primærhelsetjeneste. Gjennom større kommuner kan vi få bredere og mer solide fagmiljøer, dele kompetanse, skape større bredde i tilbudet og utnytte ressursene bedre.

Denne meldingen og stortingsmeldingen om kommunereformen er derfor to meldinger som i realiteten er siamesiske tvillinger. Det er ikke mulig å slutte seg til det målbildet som ligger i denne stortingsmeldingen, uten at en samtidig støtter opp om behovet for å gjøre en endring i kommunestrukturen.

Primærhelsemeldingen er én av flere meldinger fra regjeringen det siste året, og meldingene må ses i sammenheng. Jeg tenker spesielt på folkehelsemeldingen, som vi nylig har behandlet, de årlige kvalitetsmeldingene, oppgavemeldingen fra Kommunaldepartementet, legemiddelmeldingen og den kommende sykehusmeldingen. Endringene som foreslås i meldingene, tar utgangspunkt i pasientene, brukerne og de pårørendes erfaringer med tjenestene og utviklingen som vi som land går i møte.

Kvalitet og yteevne i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er avgjørende bl.a. for hvilken sykehusstruktur vi kan ha, og for kapasitetsbehovet i spesialisthelsetjenesten.

Vi har behov for en kommunal helse- og omsorgstjeneste

- som er god til å forebygge sykdom
- som bidrar til at brukere og pasienter mestrer livet med sykdom, og at de klarer å leve slik de ønsker, og å delta i samfunnet, og som mestrer sitt eget liv som brukere og pasienter
- som yter gode tjenester til alle med avanserte og sammensatte behov, som er helt avhengig av godt koordinerte tjenester fra flere.

Sykdomsbildet er i endring. Vi lever lenger og har ofte flere sykdommer og helseplager samtidig. Samtidig ligger vi kortere på sykehus, og tilstander som er avanserte og krevende, kommer til å bli håndtert – og håndteres – i kommunene.

Organisering, finansiering og regelverk og tradisjon gjør at de kommunale tjenestene er fragmenterte i dag.

Vi har dårlig tilgjengelighet og kapasitet på flere områder.

De som har store og sammensatte behov, får ikke tjenester som er tilstrekkelig koordinert, og de får ofte for lite medisinsk oppfølging i forhold til den helsetilstanden de har.

Personer som er i risikozonen for å utvikle sykdom, eller som har en kronisk eller langvarig sykdom, får ikke i dag god nok opplæring eller tett nok oppfølging for å forhindre en forverring, og blir derfor sykere enn nødvendig.

Brukere tas ikke i tilstrekkelig grad med i beslutninger om egen helse og behandling. Regelen om at ingen beslutninger om meg, må tydeligere fram i alle deler av helsetjenesten. Dette er også en utfordring på systemnivå, der en planlegger og utvikler tjenesten.

Så har vi også begrensede kunnskaper om de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det gjør det vanskelig å lede, og det gjør det vanskelig å drive systematisk kvalitetsforbedring og forskning.

Meldingen ser på helheten og finner fellesnevnerne for mange av disse utfordringene. Meldingen vektlegger tiltak som skal føre til økt kompetanse, bedre ledelse, flerfaglighet, teamorganisering, bedre utnyttelse av IKT og velferdsteknologiske løsninger.

For å ta det første først: Vi trenger flere med kompetanse, vi trenger flere med høyere kompetanse, og vi trenger flere med bred klinisk kompetanse. I budsjettet for 2016 beskriver vi Kompetanseløft 2020, vår plan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Riktig kompetanse i helse- og omsorgstjenestene er så grunnleggende at vi mener at dette bør framgå av lov. Oppstillingen er selvfølgelig ikke uttømmende, men vi mener det er kompetanse som er helt avgjørende for at det i det hele tatt skal være mulig for kommunene å gi gode primærhelsetjenester. Den type kompetanse bør lovfestes.

Regjeringen vil at de helse- og sosialfaglige utdanningene og videreutdanningen i større grad må tilpasses tjenestens kompetansebehov. Vi vil se på innholdet i utdanningene, behovet for endringer og om noen utdanninger skal kvalifisere til nye roller og oppgaver.

Deling av kompetanse er et viktig tiltak. Meldingen foreslår å speile spesialisthelsetjenestens veiledningsplikt overfor kommunene. Dette er viktig prinsipielt. Kommunene vil nå få en veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten. Det er et klart uttrykk for at vi likestiller disse to delene av helsetjenesten og erkjenner at begge tjenestene har erfaringer de kan lære av hverandre. Det må også legges til rette for mer kompetansedeling innad i kommunene.

For å utvikle tjenestene og endre arbeidsmåter kreves det god ledelse. Det handler om å planlegge og gjennomføre tjenestene på en god måte. Vi er derfor nødt til å bedre lederutdanningen – og det har vi allerede gjort – og stille tydelige krav til ledelse.

Kommunene har i dag stor frihet til å bestemme hvordan de vil organisere tjenestene. Jeg forventer likevel at de

tør å tenke nytt. Slik det er i dag, er tjenestene organisert ut fra personellet og ikke ut fra brukernes behov.

Regjeringen vil skape rom for nytenking, slik at yrkesgrupper med forskjellig kompetanse og som yter ulike tjenester, kan utfylle hverandre.

De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal yte tjenester til mennesker i alle aldre. Pasientene er ikke en ensartet gruppe. Mange står i fare for å utvikle sykdom, andre har en sykdom de må leve med, noen har flere sykdommer på en gang, og andre er veldig syke.

Meldingen beskriver to ulike team: primærhelseteam og oppfølgingsteam. I en gjennomsnitts kommune er det få pasienter med hver diagnose, også de vanlige. Ofte har pasientene flere diagnoser. Derfor må funksjon og behov, ikke diagnose, være styrende for hvordan teamene arbeider.

Jeg ser av innstillingen at det er noe ulik oppfatning av team. Jeg vil presisere at jeg ikke nå snakker om nye siloer, men en måte å arbeide på som skaper fleksibilitet og samarbeid.

Et primærhelseteam er en utvidelse av fastlegepraksisen. Kjernen i teamet er allmennlege, sykepleier og administrativt personell. Teamet er befolkningens primære kontaktpunkt med helse- og omsorgstjenesten. Dette kjerne-teamet samhandler med andre og kan utvides med flere.

Primærhelseteam vil videreføre den kontinuiteten i kontakten mellom pasient og behandler som fastlegen står for i dag, samtidig som de koordinerer tjenestene og gir større bredde i tjenestetilbudet. Fastlegen er naturlig leder av dette teamet.

Noen pasienter har behov utover det primærhelseteamet kan levere. Dette er gjerne brukere av hjemmetjenester med behov for en fast kontaktperson, strukturert oppfølging og en individuell plan. Oppfølgingsteamet kartlegger brukerens mål og behov og tilrettelegger og skreddersyr et tilbud, slik at flere kan behandles i eget hjem framfor i sykehus eller institusjon. Sykepleier med bred klinisk kompetanse vil være en naturlig leder av et oppfølgings-team.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [11:10:29]: Når vi reiser rundt i Kommune-Norge, opplever vi at det er veldig mye kunnskap, mye kreativitet og egentlig vilje og interesse for å prøve ut nye modeller.

Så spørsmålet til helseministeren er: Hvor stor frihet vil man legge til rette for at kommunene får når det gjelder å pilotere ulike modeller og gjennom det få fram den kreativiteten og innovasjonen som iallfall veldig mange av oss opplever er ute i kommunene, slik at en ikke nok en gang opplever at primærhelsefeltet blir styrt ovenfra og ned, men at vi får den kraften som er fra dem som er tettest på brukerne, og som kjenner tjenesten best?

Statsråd Bent Høie [11:11:16]: Vi beholder ideen om kommunens rolle i primærhelsetjenesten – og det kommer godt fram i meldingen – der kommunene har et selvstendig ansvar og frihet til å organisere tjenesten. Men det er ingen

tvil om at primærhelsemeldingen både beskriver en retning som vi ønsker at kommunene skal følge, og også ser på virkemidler som kan motivere til det, og så er det også en del i dagens regelverk og systemer som hindrer gode løsninger. Det har vi et ansvar for også å løse nasjonalt.

Jeg har også akkurat samme erfaring som representanten. Det finnes fantastisk mange gode historier, eksempler og piloter rundt omkring. Min bekymring er at det blir for mange piloter og for lite gjennomføring samlet sett, og det skaper for stor variasjon for innbyggerne – det er min store bekymring.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:12:26]: Statsråden sa flere ganger i sitt innlegg at vi må planlegge for fremtiden. Og så er det sagt at hver tredje person må velge omsorgsarbeid om vi skal ha det samme nivået som nå når en større andel av befolkningen blir eldre, altså i 2025. Samtidig vet vi at færre unge velger omsorgsyrker. På norske sykehjem i dag deler 130 pasienter én lege, og de har i tillegg gjerne seks–sju sykdommer, og vi skriver folk tidligere ut av sykehus enn før, og kompleksiteten i omsorgstjenesten i norske kommuner blir større.

Hvorledes vil statsråden planlegge for fremtiden og sikre kompetansen, slik at vi får rett personell til pasientene i framtidens primærhelsetjeneste?

Statsråd Bent Høie [11:13:33]: Jeg vil takke veldig mye for denne replikken, for det går rett inn i kjernen av det som jeg mener denne meldingen skal bidra til å løse. Jeg tror vi alle sammen erkjenner at det å fortsette som nå er ikke et alternativ nettopp av de grunnene som representanten her tar opp, og da er vi nødt til å tenke nytt. Jeg mener at svaret på det er veldig mye høyere kompetanse, og det eksemplet som trekkes fram når det gjelder legedekningen på sykehjem, er etter min oppfatning et godt eksempel på det. Det vi ser, er at hvis kommunene satser på god legedekning på sykehjem, skaper det en trygghet i tilbudet som gjør at pasienten kan legges færre ganger inn på sykehus, en skaper større stabilitet i bemanningen, en rekrutterer også andre med høyere kompetanse, så realiteten er når vi ser utover Kommune-Norge, at kommuner som satser systematisk på kompetanse, har bedre kvalitet i tjenestene, med gjennomgående og lavere kostnader i tjenestene.

Kjersti Toppe (Sp) [11:14:49]: Eg har eit spørsmål som gjeld KAD-senger, altså kommunale akutte døgnplassar.

I Bergen skal dei no opna ei stor avdeling på ca. 20–30 senger – eg hugsar ikkje akkurat. Problemet er at dei er bekymra for legerrekrutteringa til desse store avdelingane, som krev stor, god og stabil kompetanse, fordi regelen er slik at dei legane som jobbar på den store avdelinga, ikkje vil få det som teljande i ei spesialistutdanning viss dei ikkje jobbar 50 pst. på utsida, altså i ein allmennlegepraksis. Eg har tatt det opp i skriftleg spørsmål, men vil gjenta det her: Ser ikkje statsråden behovet for å endra denne regelen for at dei kommunale akuttseingsavdelingane skal fungera på ein god måte?

Statsråd Bent Høie [11:15:51]: Kravet om denne type tjeneste vil tre i kraft fra 1. januar neste år. I veldig mange av de kommunene som har startet opp dette, ser vi fortsatt at ordningen ikke har fått satt seg skikkelig. Beleggprosenten er fortsatt for lav, etter min oppfatning. Vi har overført ganske store ressurser fra sykehusene til kommunene for etablering av disse sengene, og vi er avhengig av at tilbudet fungerer bedre.

Dette er jo egentlig fastlegenes senger, der fastlegene kan innskrive direkte. Jeg tror at mye vil være avhengig av at fastlegene i en kommune føler trygghet for at dette er et godt tilbud, som de kan bruke. Da er god legedekning helt sentralt. Derfor vil vi se på nettopp de forholdene som representanten tar opp, for vi er nødt til å sikre oss at dette blir en interessant og spennende arbeidsplass for flinke leger i fremtiden.

Ketil Kjenseth (V) [11:17:05]: I Nederland er sykehjemsmedisin en av de mest attraktive spesialitetene for leger. I Norge har vi ett sykehjem som er godkjent for sykehjemsmedisinspesialisering. Sykehjemsmedisin eksisterer vel nesten ikke på listen over hva leger har verken lyst til å jobbe med eller kan velge.

Utfordringen til statsråden er hvordan vi skal styrke rekrutteringen av sykehjemsspesialister, geriatere og andre som skal jobbe med alle de eldre som kommer til å ha behov for hjelp i pleie- og omsorgssektoren de neste årene.

Statsråd Bent Høie [11:17:48]: Det er dette som er vår felles utfordring, og som vi mener vi løfter fram i denne meldingen. Igjen er det her snakk om det å bygge god kompetanse i primærhelsetjenesten.

Jeg tror at en her må se på det som er selvforsterkende effekter, og det som bringer en inn i en negativ spiral. Skal flere leger ønske å jobbe med sykehjemsmedisin, må de oppleve at de får jobbe på sykehjem sammen med kolleger i store stillinger, i et fagmiljø der det er satset på kompetanse. For eksempel når vi nå jobber med det å ha veiledertjenester i kommunene, er et av de spørsmål som vi virkelig må sikre når vi etablerer dette, at en sørger for at en får god veiledning og veiledning av høy kvalitet. Hvis ikke vil vi kunne risikere at det får en negativ effekt, at folk blir direkte skremt av at de ser at dette ikke er en arbeidsplass hvor de ønsker å jobbe.

Audun Lysbakken (SV) [11:19:05]: I regjeringserklæringen lovet regjeringspartiene at vi skulle få en veileder eller en norm for bemanning i eldreomsorgen. Tidligere i år fikk vi vite at vi skulle få en avklaring av status for dette arbeidet i primærhelsemeldingen. Det kan jeg ikke se at vi har fått. Derfor lurer jeg rett og slett på hva som er status for det arbeidet. Jobber regjeringen med en veileder eller en norm? Når får vi se resultatet av det arbeidet?

Statsråd Bent Høie [11:19:43]: Som jeg også har svart tidligere, handler dette om to ting. Det handler for det første om at vi har de menneskene som skal til for å sørge for at vi har denne deknningen, at vi har denne kompetansen til stede. Det svarer vi ut i Kompetanseløftet 2020, som

er omtalt i denne meldingen, men som er beskrevet enda tydeligere i statsbudsjettet, som nå er lagt fram.

I tillegg jobber vi med det som er vårt svar på det som står i regjeringsplattformen: etableringen av en trykghetsstandard, som skal konkretisere hvordan en i sykehjem sikrer god ledelse, organisering, profesjonell praksis og bemanning. Det arbeidet er nå igangsatt. Direktoratet har fått et oppdrag. Der vil en få svar på hvordan dette skal gjøres konkret. Hvordan arbeidet skal utføres, har en allerede fått svar på gjennom vårt igangsatte arbeid med en trykghetsstandard i sykehjem.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:20:58]: Regjerings primærhelsemelding bygger på flere av de meldingene som den rød-grønne regjeringa la fram. Både Samhandlingsreformen og ikke minst Meld. St. 29 for 2012–2013, Morgendagens omsorg, blir trukket fram som viktig grunnlag for den meldinga vi i dag debatterer. Derfor er det mye i primærhelsemeldinga vi kan være enig i, mens andre forslag til løsninger og veivalg ikke er i tråd med det Arbeiderpartiet ønsker for primærhelsetjenesten. Ikke minst er Arbeiderpartiet grunnleggende uenig i den privatiseringa og kommersialiseringa som regjeringspartiene gjør seg til talsmenn for.

Regjeringa legger i denne meldinga opp til at prinsippet om profesjonsnøytralitet skal utvikles, og at enkelte fagprofesjoner skal lovfestes i kommunehelsetjenesten. Dette vil, slik vi ser det, helt klart by på utfordringer. Vi så det tydelig under stortingshøringene om meldinga. Flere av høringsinstansene hevdet med stor troverdighet at deres kompetanse ikke ville bli regnet med når kommunene skal sette sammen helsefaglige team. Ergoterapeuter, musikkterapeuter, vernepleiere og helsefagarbeidere, for å nevne noen, er så absolutt fagfolk som trengs i helse- og omsorgssektoren, og som ikke i utgangspunktet var tatt med i forslaget om lovfesting, men så har ergoterapeuter kommet inn i etterkant.

Arbeiderpartiet mener at prinsippet om profesjonsnøytralitet på en bedre og mer dynamisk måte regulerer kommunens forpliktelser. Et slikt prinsipp ivaretar en større bredde i organiseringa av tjenestetilbudet, samtidig som det åpner for at kvalitetsindikatorer og krav til kompetanse får en større plass i beskrivelsen av kommunenes helse- og omsorgstjenester.

En profesjonsnøytral lov vil gi mulighet for lokale tilpasninger, større handlefrihet og en organisering av tjenestene som understøtter tjenesteytelse på tvers av fagprofesjoner og også samarbeid mellom deltjenester. Dette vil motvirke, som også høringsinstansene framholdt, at lovfestede profesjoner etter helsepersonelloven framstår som mer viktige enn de som ikke er eksplisitt lovfestet.

Vi blir nå stadig flere eldre. Primærhelsemeldinga har i seg sjøl lite fokus på eldrepolitikk, men meldinga viser til at regjeringa har lagt fram Omsorgsplan 2020, og at man også vil utarbeide en demensplan. Det synes jeg er bra, og det er i tråd med det arbeidet vi gjorde på rød-grønn vakt.

De fleste mennesker ønsker å bo i eget hjem så lenge

som mulig. Det er et betydelig behov og et stort potensial for å ta i bruk nye løsninger for å møte framtidens omsorgsutfordringer – slik også Stoltenberg II-regjeringa adresserte i stortingsmeldinga Morgendagens omsorg.

Ikke minst er det viktig å øke kunnskapen om og fortløpheten med ulike hjelpemidler som finnes innenfor velferdsteknologi. Her må det arbeides både mot politiske miljøer, fagpersonell og blant brukerne sjøl. Regjeringa må i større grad ta tak i utfordringene med å implementere og finansiere velferdsteknologiske løsninger til bruk både på institusjoner og i hjemmene til mennesker som trenger det.

Det er avgjørende at en finner gode innretninger på finansieringa av den kommunale eldreomsorgen. Det er grunn til bekymring over de store forskjellene kommunene imellom når det gjelder å kunne tilby tilstrekkelig gode tjenester til den eldre befolkninga. Derfor trenger vi å tenke nytt om disse spørsmålene. Arbeiderpartiet er imidlertid skeptisk til regjerings utprøving av modeller der i alle fall den ene innebærer en slags stykkprisfinansiering av eldreomsorgen. En slik politikk vil gi økt byråkrati, feil bruk av ressursene og svekke den lokale styringa av et viktig politikkområde. Det blir ikke mer penger av at staten overtar eldreomsorgen.

Vi ser allerede nå at mange kommuner vegrer seg for å delta i de forsøkene som regjeringa har invitert til. Arbeiderpartiet mener det er langt enklere og mer treffsikre måter å sikre eldreomsorgen på, som f.eks. å vurdere et øremerket sektortilskudd til dette feltet med beskrivelse av tydelige krav til innhold og kvalitet som tjenestene skal baseres på.

Arbeiderpartiet er enig i at det er viktig og nødvendig at man jobber i team i primærhelsetjenesten. Men vi er ikke sikre på at en modell med primærhelseteam som er organisert som egne privatpraktiserende enheter, som meldinga tar til orde for, er veien å gå. Også flere høringsinstanser, bl.a. Norsk Fysioterapeutforbund, er skeptisk til en sånn modell. Kommunene må ha den overordnede styringa med helsetilbudet for at vi skal levere likeverdige tjenester til alle innbyggerne. Vi legger til grunn at de finansieringsmodellene som i siste instans blir valgt, gir kommunene den styringa som er nødvendig for å levere tjenester med den kvaliteten vi ønsker, og som når fram til alle. Og så mener Arbeiderpartiet, og har framsatt forslag om, at forebygging og helsefremmende arbeid må være et tydeligere anliggende i primærhelsetjenesten enn det meldinga legger opp til.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:26:20]: Med Meld. St. 26 for 2014–2015, Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, setter regjeringa pasientenes behov i sentrum for utvikling og endring av helse- og omsorgstjenesten i kommunene.

I mitt innlegg vil jeg fokusere på regjeringens tanker og mål for bedre habilitering og rehabilitering, som i altfor mange år har vært pekt på som et av helse- og omsorgstjenestens svakeste områder.

I Norge er vi flinke til å redde liv, men ikke like flinke til å hjelpe folk tilbake til et verdig liv, til å mestre egen hverdag. Til tross for gjentatte tverrpolitiske ønsker over år om

å løfte disse to områdene, opplever vi fremdeles at mange ikke får den hjelpen de trenger.

Jeg er glad for at regjeringen nå jobber med en opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering, slik vi lovet i opposisjon, og i tråd med samarbeidsavtalen. Planen skal klargjøre hva som er nødvendige og forsvarlige habiliterings- og rehabiliteringstjenester. Den skal bidra til at ansvarsfordelingen mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten blir tydeligere, og den skal ha et klart fokus på at samhandling mellom de to skal bli bedre.

Til tross for at opplæring er et sentralt element i et rehabiliteringstilbud og helt nødvendig for å skape mestring, opplever vi dessverre ofte at behovet for rehabilitering ikke kartlegges. Hva som er årsaken til dette er vanskelig å si, men trolig har det med manglende kompetanse, ledelse, holdninger og kultur i tjenesten å gjøre.

Helse- og sosialpersonell må lære seg å stille spørsmål om hvorvidt brukeren trenger rehabilitering, for spør man en bruker om hva som er viktig for vedkommende, er svaret ofte at det å kunne mestre daglige gjøremål er viktig. Spørsmålene må derfor stilles ved utskrivning fra sykehus, ved konsultasjoner hos fastlegen, ved sykmelding og ved alle institusjoner der helse- og omsorgstjenesten møter brukere som har redusert funksjons- og mestrings- evne.

Når behovet er avdekket, må ledere og personell i tjenesten vite hvordan behovene kan dekkes på en god og kunnskapsbasert måte. Vi må sørge for at tilbudene fins, og at de er tilgjengelige.

Det handler om organisering og arbeidsmetoder. Det handler om helse- og sosialpersonell med rett kompetanse, og det handler om tverrsektorielt samarbeid.

Mange kommuner mangler grunnleggende basiskompetanse for å kunne gi et godt habiliterings- og rehabiliteringstilbud. Ventetiden er lang hos fysioterapeut, og særlig hos fysioterapeut med spesialisert kompetanse. Det er derfor nødvendig å tydeliggjøre kommunenes plikt til å sikre at kapasiteten er tilstrekkelig.

For å sikre kompetanse i kommunene har regjeringen foreslått at fysioterapi og ergoterapi skal bli en lovpålagt tjeneste i kommunen.

Rehabilitering er en tankegang som må gjennomsyre alle ledd og deltjenester i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det kreves god organisering av tjenestene, og at disse utformes etter brukernes behov, mål og ressurser, og ikke bare etter den enkeltes diagnose.

Fordi habilitering og rehabilitering er satt sammen av flere tjenester til en helhet, er dette et krevende område. De ansatte må derfor ha kompetanse på flere felt. De må evne å samarbeide med brukere, med pårørende og med kolleger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i spesialisthelsetjenesten, i tillegg til andre støttespillere i andre samfunnssektorer.

Til slutt: Det er et politisk ønske å samle flere rehabiliteringsoppgaver som i dag ivaretas i spesialisthelsetjenesten, i større og mer kompetente kommuner i forbindelse med kommunereformen. Det vil derfor bli utredet nærmere hvordan en overføring av ansvar for habilitering og rehabilitering fra spesialisthelsetjenesten til kommunen

kan gjennomføres som en del av det videre arbeidet med kommunereformen.

Jeg ser virkelig fram til at planen blir lagt fram for Stortinget, men jeg vil samtidig poengtere at eksisterende tilbud i spesialisthelsetjenesten ikke må trappes ned før god og tilstrekkelig kompetanse er bygd opp i kommunene.

Ingvild Kjerkol (A) [11:31:04]: Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god helse for alle, som forebygger sykdom, og som utjevner sosiale forskjeller. For Arbeiderpartiet er målsettingen at de som trenger helse-tjenestene, skal oppleve dem som tilgjengelige, trygge, helhetlige og koordinerte.

I vår tid i regjering løftet vi oppmerksomhet mot forebygging og framtidens behov og utfordringer i helsetjenesten. Tidlig innsats og forebygging er en investering i helse for hver og en av oss, men også for fellesskapet. Primærhelsemeldingen peker på mye bra som skal utredes videre, men mangler litt på konkrete tiltak og forslag til nye modeller som dreier innsatsen mot mer samhandling, forebygging og mindre reparasjon.

Psykiske helseplager er vår tids største folkehelseutfordring. Ifølge Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet koster det samfunnet mer enn 185 mrd. kr i året, og det står for 40 pst. av utgiftene til uføretrygd og 40 pst. av utgiftene til langtidssykefravær. Men viktigst av alt: For den enkelte gjør det livet vanskelig. Hvordan psykiske lidelser utvikler seg, er komplekst, men forskning viser at psykiske lidelser kan forebygges gjennom tidlig innsats.

Arbeiderpartiet mener at dette må ligge til grunn for det neste store helseløftet i Norge. Det er behov for en ny opptrappingsplan for forebygging og tidlig innsats for psykisk helse. Utgangspunktet må være på de arenaene hvor folk lever livet sitt. Det må settes inn tiltak før problemene utvikler seg, og når man trenger hjelp, skal den være tilgjengelig raskt.

Gode barnehager, svangerskapsomsorg, helsestasjoner, skolehelsetjenesten og et trygt, organisert arbeidsliv er viktige innsatsfaktorer for god psykisk helse. Arbeiderpartiet vil tilføre øremerkede midler i en opptrappingsfase til helsestasjoner og skolehelsetjenesten i alle kommuner. Vi tror også at mer samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten må til for å møte utfordringene.

Jeg har lyst til å nevne et eksempel fra mitt hjemfylke som vi i Arbeiderpartiet tror er framtidsrettet. I Nord-Trøndelag er ordningen med forsterket skolehelsetjeneste etablert. Gjennom denne ordningen har alle elevene i de videregående skolene i Nord-Trøndelag muligheten til å få inntil fem samtaler med behandlere fra Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk på egen skole. Ordningen er mye brukt av elevene, og i tillegg deltar BUP i møter med skolens elevtjenester med tanke på veiledning i elevsaker. Dette styrker skolens kompetanse og utviklingsarbeid. Satsingen på psykisk helse vurderes som avgjørende for å kunne nå målet om bedre gjennomføring i videregående opplæring.

Å investere i gode barnehager, skoler, helsestasjoner, skolehelsetjenesten, nærmiljø og ikke minst en god eldre-helse er investeringer i vår framtidige helse.

En av primærhelsetjenestens viktigste oppgaver er å

favne dem med omfattende og sammensatte behov. Vi i Arbeiderpartiet mener det er veldig viktig å adressere den utfordringen i helsetjenesten som handler om feil legemiddelbruk. En av de hyppigste årsakene til dårlig kvalitet og skader i helsetjenesten vår er nemlig feil legemiddelbruk. Stortinget skal også behandle legemiddelmeldingen ganske snart. Arbeiderpartiet er for forslaget om at kommunene plikter å gå systematisk gjennom legemiddelbruken på sine sykehjem. En gjennomsnittspasient på sykehjem bruker sju legemidler samtidig, noe som kan være veldig uheldig uten en nøye faglig vurdering. Dette har vært praksis i Trondheim kommune lenge, og vi ser gode resultater av slike tiltak.

Jeg tror dette er den tiden jeg skal bruke på en viktig melding som slår fast sentrale, men også godt etablerte prinsipper om god samhandling, kompetanse og ledelse – alt til beste for pasienten.

Ruth Grung (A) [11:35:59]: Jeg vil starte med å svare på det som har vært sagt knyttet til rus og psykiatri. Det er helt klart at Arbeiderpartiet er for at vi får en smidig og god overgang mellom primærhelsebehandling og spesialisthelsebehandling for denne pasientgruppen. Men da må vi være helt trygge på at det tilbudet er til det beste for pasientene. Når vi har reist rundt og oppsøkt institusjoner, og når vi har snakket med brukerorganisasjoner, gir de tydelig tilbakemelding – også på høringen – om at så mange reinnlegges. Det er ikke til pasientens beste, slik som Arbeiderpartiet ser det, så vi er ikke imot. Men vi har etterlyst en opptrappingsplan på rusfeltet, om å si noe mer tydelig om de kvalitetskravene som er lagt til kommunene, slik at vi i hvert fall har et verktøy og en bestilling inn mot kommunene, og at vi også får erfart hvordan det har vært med hensyn til somatikk, slik at vi også der kan gjøre en forbedring. Det verste som kan skje, er at vi får et dårligere behandlingstilbud for akkurat disse to målgruppene, for jeg vet at det er tverrpolitisk enighet om at denne gruppen skal prioriteres.

Så til det med pilotering og hvordan vi skal klare å finne fram til de gode løsningene. Jeg er litt skuffet over ministerens svar, for det går helt fint an å legge ut en bestilling på det overordnede målet som vi nå vedtar i forbindelse med primærhelsemeldingen, både å adressere at vi skal ha utvikling av forebyggende tiltak som dokumentert effekt, at vi mobiliserer innbyggerne og pasientene og brukernes egne ressurser på en annen måte for individuell tilpasning og en bedre ressursutnyttelse, og å gi et handlingsrom til kommunene for å bruke sin kreativitet.

I likhet med flere av dere har jeg erfaring fra kommunepolitikken. Det er alltid provoserende å få tredd noe nedover seg, framfor å få aksept for den kompetansen man har, og at det legges til grunn for den kreativiteten og innovasjonen som finnes. Så der håper vi at det skjer en endring.

Når det gjelder innovasjon, er det stort behov for det innenfor primærhelse. Jeg har spurt ute i kommunene: Hva betyr mest? Hva forventer dere av oss som stortingspolitikere med tanke på å legge til rette slik at vi klarer å få mer av den rette praksisen ute i kommunene? Da har de sagt at

det å ha økonomisk incitament – det trenger ikke å være mye, men det å kunne vise til at gjennom å gjøre det på denne måten, får vi støtte fra staten – er den beste måten å få implementert ny praksis på. Det gjelder musikkterapi, det gjelder velferdsteknologi – det å vise til at du får noe ekstra fra staten, i tillegg til at du legger til rette for rett praksis. Så der har vi også fått veldig god tilbakemelding fra kommunene.

Vi har ikke noe støtte, dessverre, men det får vi nå fange opp. Kanskje det er misforstått slik som vi har formulert det i merknadene våre. Vi er nå alltid optimister og håper at dere kommer etter!

Når det gjelder velferdsteknologi, ser vi at der er iallfall Venstre og Arbeiderpartiet helt på linje, og det kommer vi også til å være videre.

Så er det innkjøp. Vi tror det må adresseres mye tydeligere at kommunene kan bruke innkjøpsmakten sin til å få til innovasjon og nytenkning, ikke minst på tjenesteinnovasjon og ikke bare opp mot produkter og legemidler og det området.

Så har Arbeiderpartiet også, som representanten Ingvild Kjerkol var inne på, adressert at vi kommer til å følge opp når vi får legemiddelmeldingen. Vi ønsker økt bruk av apotek, farmasøyter og å se om det er muligheter også for å få en bedre ressursutnyttelse og bedre lavterskeltilbud.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:40:39]: I går lå det en spennende brosjyre i postkassen – kommunereform i Drammensregionen – og jeg skal benytte anledningen til å snakke om viktigheten av kvalitet i tjenesten og de forutsetningene som er i kommunene. I denne brosjyren ble det påpekt viktigheten av gode og likeverdige tjenester for innbyggerne. Det ble videre pekt på at man har behov for sterke og robuste fagmiljøer, og at kommunene i fremtiden vil få utfordringer med å rekruttere fagfolk.

Norge har forandret seg betydelig siden kommunekartet ble tegnet på 1960-tallet: Det har vært en stor befolkningsvekst, det er nye transportmuligheter, bosettingsmønstre, ny teknologi, nye kommunikasjonsmuligheter, og stadig flere og flere oppgaver overføres til kommunene, eksempelvis som følge av samhandlingsreformen.

Kommunene skal jo nå ivareta flere eldre og personer med sammensatte og komplekse sykdommer og lidelser. Jeg er glad for at i en merknad i innstillingen viser flertallet til at dette medfører et behov for større og mer robuste kommuner i Norge – som har de sterke og gode fagmiljøene som kan gi de velferdstjenestene som innbyggerne trenger. Flertallet viser også til at kommunereformen vil gi kommunene flere oppgaver. Kommunene vil få mer ansvar, og de vil etter hvert få et større økonomisk handlingsrom. Så ny kommunestruktur – med større fagmiljøer – kan gjøre kommunene bedre i stand til å levere helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet i tråd med både dagens og framtidens behov.

Denne meldingen, Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, må derfor ses i sammenheng med

Meld. St. 14 for 2014–2015, Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner. Noe annet blir å lukke døren til framtiden, for meldingen beskriver så veldig godt de utfordringer som er i den kommunale helse- og omsorgstjenesten i dag. Det er utfordringer, som flere har vært inne på her, det er fragmenterte tjenester, svakhet i samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjenesten, lite kunnskap om kvalitet og lite forskning på tjenestene. De fleste som har hatt pårørende i primærhelsetjenesten, vil kjenne seg igjen i denne beskrivelsen.

Det er derfor helt nødvendig å se denne meldingen i sammenheng med kommunereformen, skal vi lykkes med de ambisjonene som er her. Regjeringen har begynt, langt på vei – det er satsing på skolehelsetjeneste, psykologer i kommunene – men dette må det jobbes videre med.

Morten Wold (FrP) [11:43:53]: Det er en stor og viktig melding vi diskuterer i dag. Nærhet og helhet i primærhelsetjenesten er avgjørende for at vi skal kunne betegne den som god. Jeg tror de fleste brukerne av tjenesten gjør det; jeg tror pasientene opplever primærhelsetjenesten som tilgjengelig, trygg, helhetlig og koordinert. Til tross for dette rapporterer mange brukere at tjenestene er for fragmenterte og for lite tilgjengelige. Når brukernes behov endres, må vi også endre innretningen av tjenestene.

På alle områder bringes primærhelsetjenesten fremover, bl.a. på området med flere elektroniske løsninger der dette er naturlig. Det er viktig at vi legger til rette for å gjøre dette mulig. Helse- og omsorgsdepartementet har bl.a. sendt på høring et forslag til regelverksendring som opphever dagens begrensninger knyttet til forsending av legemidler fra apotek, med sikte på innføring neste år. Det er foreslått 25 mill. kr i statsbudsjettet for 2016 til dette formålet, og norske apotek vil da kunne etablere netthandel med salg av reseptpliktige legemidler.

Senterpartiet er, uvisst av hvilken grunn, imot dette. De mener det er vanskelig å se at konsekvensene av mer nettbasert apotekvirksomhet er fullt utredet, og at det er vesentlig at det er fullgod og rask tilgang til medikamenter i distriktene. Da er det kanskje på sin plass å påpeke at nettapotek også vil være tilgjengelige i distriktene. En av bakgrunnene for en slik apotekjeneste er nettopp økt tilgjengelighet for mennesker i distriktene, mennesker som kanskje ikke har et apotekutsalg i sitt eget nabolag.

Det vil i fremtiden være viktig med bedre informasjon om riktig legemiddelbruk for å unngå feilmedisinering. Jeg ser i så måte frem til behandlingen av legemiddelmeldingen, som vi i denne sal snart får på vårt bord. I den viser regjeringen til at legemiddelgjennomgang gir bedre kvalitet i behandlingen, økt pasientsikkerhet, bedre helse for pasienten, og at det kan føre til færre sykehusinnleggelser. Derfor foreslås det å forskriftsfeste en plikt for kommunene til å sørge for systematiske legemiddelgjennomgang for pasienter i sykehjemmene som kommunene har ansvaret for.

Bedre informasjon om legemidler til pasient og helsepersonell vil bidra til at risikoen for feilbruk av legemidler reduseres, og vil gi en bedre etterlevelse av behandlingen. Det handler om å sørge for at de eldre i institusjon og

hjemmetjenesten får det de skal ha av legemidler – hverken mer eller mindre.

Ketil Kjenseth (V) [11:47:00]: Til representanten Audun Lysbakken, som stadig vekk snakker om å stoppe stoppeklokkene: Det er bra retorikk, men det Lysbakken og Sosialistisk Venstreparti ikke snakker om i samme åndedrag, er at det vil føre til økte ventelister. Attpåtil vil faktisk SV ikke publisere ventelistene heller, og det er dårlig politikk. Det fører til at pårørende må stille opp mer, og det blir mer krevende å orientere seg i tjenestetilbudet. Det blir sågar mer trykk og press, og det åpner for at en kan bruke ulike virkemidler for å presse seg fram i systemet.

Lysbakken var også innom aktørbildet – og det har for så vidt flere vært – og flere har nevnt at det i denne meldinga åpnes opp for å bruke flere private aktører, og at det blir økt kommersialisering. Det gjenstår å se, men utfordringa er hvordan en skal løse dette med kapasitet uten å ta i bruk mange ulike aktører. Det gjelder særlig det å ta i bruk ny teknologi, der utdanningene i dag har både liten kompetanse og liten kapasitet. Vi er helt avhengig av å bruke en del private aktører for å få teknologikompetansen inn i helse- og omsorgssektoren.

En annen utfordring er å ivareta de ideelle aktørene, som jo er veldig store aktører i noen deler av helse- og omsorgssektoren i dag. Et eksempel fra den rød-grønne regjeringas tid er at en tok fra boligsamvirkene, boligbyggelagene og Norske Kvinners Sanitetsforening incentivene og tilskuddene til å bygge aldersboliger og omsorgsboliger. Det er kanskje et av de mest mislykkede eksperimentene en har gjort i pleie- og omsorgssektoren de senere årene. Det førte til at det har blitt bygd veldig få.

Så til utdanning og rekruttering, for jeg er bekymret for at vi fortsatt satser for lite på fagskolene. Det er mange som har en grunnutdanning relatert til helsefagene. Helsefagarbeiderne er nå helsesekretærer, tannpleiere, aktivitetører, fotpleiere, bare for å nevne noe. Jeg ser for få av dem i fagskoletilbudet i dag. Her må vi sette inn en innsats for å få bygd ut fagskoletilbudet, men også for at kommunene i samarbeid med fagskolene legger til rette praksisløp som gjør de utdanningstilbudene mer attraktive.

Bård Hoksrud (FrP) [11:50:11]: Dette er en svært viktig melding som handler om å forsterke og forbedre det tilbudet som allerede i dag blir gitt i primærhelsetjenesten i Norge. Det er viktig å si at det er mye bra som skjer i den primærhelsetjenesten som er der i dag, men det betyr ikke at man ikke skal videre. Man skal mye videre, og man skal gjøre mange viktige og nye grep som ligger i meldingen, som regjeringen foreslår, og som Fremskrittspartiet støtter helhjertet opp om.

Det er utrolig mye bra som ligger her når det gjelder å styrke og bedre eldreomsorgen i kommunesektoren. Ikke minst er 1 200 nye dagaktivitetsplasser for demente som vi kommer med allerede i budsjettet for 2016, et viktig tiltak. Demensplan er viktig å få på plass. Velferdsteknologi er viktig å gjøre noe med og bruke i større grad enn det man gjør i dag, fordi det gir store, nye muligheter. Det er viktig å styrke kompetansen i omsorgsyrkene, spesielt in-

nenfor eldreomsorgen og innenfor omsorgsyrkene generelt, og derfor er jeg veldig glad for at regjeringen legger så stort trykk på at kompetansen skal opp. Teamjobbing, det å jobbe i team og tenke annerledes enn det man kanskje har gjort så langt, er også noe som er veldig positivt. Jeg er veldig glad for at regjeringen setter stort trykk på det, og det er Fremskrittspartiet er veldig enig i.

Et annet område er selvfølgelig ledelse og ledelseskompetanse. Det er viktig å få på plass at vi har skikkelig gode ledere, fordi man ser at det er stor forskjell på avdelinger eller sykehjem eller andre steder som drives med gode ledere, kontra der det kanskje ikke drives med fullt så gode ledere. Derfor er ledelse utrolig viktig, og derfor er Fremskrittspartiet opptatt av og ønsker å få på plass en bemanningsnorm, men det må være en skikkelig god bemanningsnorm. Jeg vet at da vi holdt på med barnehagereformen, brukte man ganske mye tid på å passe på at man fikk på plass en skikkelig og god løsning. Derfor er jeg glad for at statsråden i dag så klart og tydelig sier at dette er noe vi jobber med, men vi må passe på at vi har både kompetansen og menneskene der for å sørge for å kunne legge til rette for å få på plass en god løsning.

Så må jeg si at jeg stusser over å høre Arbeiderpartiets Tove Karoline Knutsen, som sier at det er så stor forskjell på eldreomsorgen i kommunene. Det er jo fordi at vi allerede har et system hvor det er lokalpolitikkerne som styrer, og man styrer ut fra de ressursene og de tilgangene man har, og det er stor forskjell. Det er nettopp derfor regjeringen nå ønsker å teste ut en statlig finansieringsordning for å se om man på den måten kan få et likere tilbud og et bedre tilbud til brukerne av omsorgstjenester.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:53:23]: Denne meldingen er et formidabelt løft og helt eksepsjonell når det gjelder vektlegging av kompetanse i primærhelsetjenesten. For en som har viet store deler av livet sitt til utdanning, er det en glede å se det fotavtrykket som kompetanseutvikling har fått. Meldingen setter søkelys på utdanning av helsepersonell, kompetansekrav i lov, kompetansedeling, forskning og innovasjon.

De kommunale helse- og omsorgstjenestene er veldig personellintensive tjenester, og tjenestens kvalitet er avhengig av kvaliteten og de kvalifikasjonene, kunnskapen og holdningene som den personen som utøver tjenesten, har. Jeg skulle egentlig ønske at vi var mer opptatt av det enn av antall personer. Det er faktisk kvalifikasjonene til personene som er det vesentlige.

God kompetanse på riktig nivå, på riktig sted og til riktig tid er en god forutsetning for trygge, gode og effektive tjenester. Praksis må i dag i mye større grad bygge på kompetanse og forskning.

Det er en ganske spennende melding. Den er framtidrettet. Den åpner for at faggrupper som øker kompetansen, kan utvide virkeområdet sitt. Når det skal utredes om utvalgte grupper kan gis utvidede rettigheter til bl.a. å forskrive legemidler og medisinsk forbruksmaterieell på blå resept, og vurderes om flere grupper skal få henviser til andre tjenester, er det som vi kan skue inn i framtiden. Men det betinger at man satser også på kompetanse.

Jeg er spesielt glad for at komiteen viser til at sykepleiere med økt klinisk kompetanse kan få en utvidet og ny rolle i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Dette skal følges opp med at departementet nå ser på videreutdanningen på masternivå, som tilpasses behovene i den kommunale omsorgstjenesten. Dette skal i første omgang gjelde sykepleiere, og flere grupper vil komme etter. Men dette er nytt og banebrytende.

Kompetanseutvikling kommer ikke av seg selv, og det er gledelig at regjeringen i Prop 1 S har lagt fram en handlingsplan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i omsorgstjenesten.

Skal framtidens helsetjeneste utvikles, må vi ha et mye større innslag av forskning og innovasjon, og brukermedvirkning må i større grad være til stede, skal vi få de gode resultatene. Jeg ser fram til regjeringens lansering av oppfølgingen av HelseOmsorg21-strategien, som skal komme med en handlingsplan.

Sveinung Stensland (H) [11:56:39]: Team er ikke noe nytt, sier representanten Grung i sitt innlegg. Vel, det er sikkert flere ting i denne meldingen som ikke er nytt. Men det som er nytt, er at vi for første gang har en helhetlig plan om primærhelsetjenesten i kommunene. Det er det som er så kjekt i dag.

Utfordringen er at det er for stor variasjon mellom kommunene. Det er for stor variasjon i tjenestene, og det er for stor variasjon i hvordan tjenestene er organisert, og det går også ut over pasientene i noen kommuner.

Som flere har vært inne på, er det frustrasjon. Det blir snakket om fragmenterte tjenester. Jeg tror ikke brukerne bruker ord som «fragmenterte tjenester», men de lurer litt på hvem som har ansvaret, og hvor de skal gå, for å bruke et mer folkelig språk.

Ikke-smittsomme sykdommer er sannsynligvis vår tids største helseutfordring. Forebygging, avdekking, behandling, mestring og rehabilitering av denne sykdomsgruppen er svært viktig. Herunder ligger også forebygging av senkomplikasjoner, som igjen belaster spesielt primærhelsetjenesten.

Diabetes er en av vår tids største helseutfordringer, og derfor er det svært gledelig at partiene Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre nå i dag vedtar at det skal utarbeides en diabetesplan. Det er et lenge etterlengtet tiltak som Diabetesforbundet har slåss lenge for, og her skal vi takke våre venner i både Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet for godt samarbeid om den saken.

Det blir i forskjellige stortingsmeldinger fremmet flere nye, gode tiltak. Flere av disse ligger i meldinger som vi har vedtatt, eller som skal vedtas. Det er viktig å se disse i sammenheng. De store stortingsmeldingene som Helse- og omsorgsdepartementet har lagt frem, er på mange måter den overbygningen vi har for helsepolitikken inn i framtiden. Det som er en sammenheng her, er at det er for store variasjoner og for mange tilfeldigheter i dagens helsevesen. Men vi ser bedringer. Køene går ned, og ventetidene går ned.

Forebygging er viktig. Her ligger det største ansvaret

på den enkelte, men vi må også sette forebygging i system. Men vi må ikke undervurdere verdien av frivillig sektor her. Helse og forebygging er avhengig av frivillig arbeid, og innenfor mange sykdomsgrupper gjør pasientorganisasjonene et svært viktig arbeid.

Et av de sentrale punktene i denne meldingen er økt kompetanse, bedre samhandling og forebyggende team. Vi går bort fra en profesjonsnøytral tilnærming og er tydelige i kravene til kommunenes tjenester. Dette vil selvsagt legge press på kommunene, men det er nå engang sånn at de er vår viktigste aktør i den lokale helsetjenesten.

Denne meldingen øker ambisjonsnivået, særlig med tanke på kompetanse, noe som vil gi økt behov for samarbeid mellom kommunene. Da er det på sin plass å minne om at vi har en kommunestruktur som stort sett har vært uendret de siste 50 årene. Den har ikke tatt hensyn til endringer i befolkningsstruktur, samferdsel og nye, mer avanserte oppgaver innen kommunenes helsetjenester.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Kjersti Toppe (Sp) [11:59:53]: Fleire har vore inne på dette med kommunestruktur, og statsråden sa i innlegget sitt at stortingsmeldinga om primærhelsetenesta og stortingsmeldinga om ny kommunestruktur er siamesiske tvillingar. Å vera siamesisk tvilling er ei medfødd misdanning, så eg synest den samanlikninga er i tråd med det.

Det er ei misoppfatning at ein ikkje kan lykkast med å utvikla gode kommunehelsetenester utan at vi får større kommunar. Den same bekymringa og dei same meiningane kom frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre da vi vedtok samhandlingsreforma. Også da sa dei at dette kunne vi ikkje innføra før vi hadde fått større kommunar. Da vil eg spørja: Kva kommunar har tatt imot dei utskrivingsklare pasientane? Kva kommunar har innført kommunale akutt-senger? Kva kommunar har oppretta lokalmedisinske senter? I kva kommunar har ein dei mest fornøgde brukarane av helse- og omsorgstenestene? Kvar fungerer eigentleg fastlegeordninga best? Kvar er det dei ofte har dei beste rutinane for legemiddelhandtering på sjukeheimar? – Jo, i mindre kommunar. Det er ikkje gjort synleg at det er store kvalitetsforskjellar mellom store og små kommunar, og eg vil tru at det nærmast er motsett. Så eg synest vi skal slutta å gi inntrykk av at det i dag er eit dårleg helse- og omsorgstenestetilbod i dei små kommunane. Eg synest ikkje dei som jobbar der, og som gjer eit veldig godt arbeid, treng å høyra det frå oss som har ansvaret for å skapa gode helse- og omsorgstenester der dei bur.

Føresetnaden for at ei kommunereform skal gi betre og større fagmiljø, er at ein får ei endring i busetjingsmønsteret i Noreg. Det er ingenting som er meir lokalt enn eldreomsorg, som er ein stor del av denne meldinga. Det er ingenting som er meir lokalt enn f.eks. open omsorg. Det er klart at tenestetilbodet må ut der folk bur. Senterpartiet er opptatt av at vi skal ha likeverdige helsetilbod i dette landet, og når ein legg opp til ei reform som i grunnen har sentralisering som noko som ligg i botnen, vil det trua det gode tenestetilbodet som vi har i Noreg,

og som har sikra god kvalitet i tenestetilbodet i dei minste kommunane.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:03:04]: Bare et par ord til noe som kom opp i denne debatten. Først til representanten Ketil Kjenseth, som snakket om stoppeklokke kontra tillitsreform, en tillitsreform som for øvrig er prøvd bl.a. i Nederland, som representanten har vist til i andre sammenhenger. En tillitsreform betyr at man setter sammen tjenestene på en annen måte. Man har de samme ressursene, er mer tett på tjenestemottakere og brukere, har mer kontinuitet i hele tenestetilbudet, og de som er i førstelinja, har mer ansvar inn mot tjenestemottakerne. Det er faktisk ganske mye i slekt med det som denne meldinga handler om, nemlig at man skal jobbe i team. Det er ikke noe verre enn akkurat det, og jeg tror det vil gi en mye bedre, mer tett og god tjeneste for de som er tjenestemottakere. Jeg synes det er veldig spennende det man skal starte i Oslo, og også i min hjemby, Tromsø. Det betyr at man sier nei til privatisering og kommersialisering av disse tjenestene, for skal man få til den tillitsreformen, må man jobbe og tenke annerledes. Kommunen må ha det overordnede ansvaret.

Så til representanten Hoksrud, som snakket om forskjeller mellom kommunene. Som jeg understreket i mitt innlegg, er forskjeller når det gjelder eldreomsorg, ikke alltid knyttet opp mot at det er de største og rikeste kommunene som har den beste eldreomsorgen. Det er faktisk mange små og ikke så velstående kommuner som har gode tjenester til de eldre, en god omsorgstjeneste og eldreomsorg. Da tenker vi at vi må balansere det å sørge for en god finansiering av disse tjenestene med at det er kommunen som skal levere tjenestene, være tett på, føle nærhet til de tjenestene de skal gi til sine innbyggere. En stykkprisfinansiering som er overstyrt av staten, er ikke den rette måten å gjøre det på, men man kan tenke seg en balanse der man har f.eks. et øremerket sektortilskudd – det er litt i slekt med modell nr. to som Fremskrittspartiet og regjeringa har lagt ut til prøving. Men det vi får tilbakemeldinger om fra kommunene og ordførere som jeg har snakket med, er at de ikke tør begi seg ut på dette, for hvis de får modell nr. 1, som en sånn prøveklut, vil de miste all styring med noen av de viktigste tjenestene de som kommune skal gi, og det er de ikke tjent med – altså balansere det å levere gode tjenester og være tett på, som kommunene må være, og det å ha en sikker finansiering til alle kommuner.

Audun Lysbakken (SV) [12:06:16]: Jeg må også få avlegge en bitte liten visitt til representanten Kjenseth for påstanden om at et oppgjør med stoppeklokkeomsorgen skulle føre til lengre ventelister. Den syntes jeg var original, og jeg skulle gjerne fått noe dokumentasjon på at det har skjedd. Tillitsreform handler om det motsatte. Det handler om å bruke den tiden som allerede er til fordeling på brukerne, på en bedre måte. Det handler ikke om mer ressurser, men om å bruke ressursene på en bedre måte og med det også skape en omsorg som er mer på brukernes premisser. Tillitsreform er ikke en idé vi har hentet fra løse luften, men noe som er gjennomført i København i

den kommunale omsorgstjenesten der, med veldig gode resultater – mer fornøyde eldre, mer fornøyde ansatte, mer fornøyde innbyggere, uten økte kostnader og ikke lengre ventelister. Jeg vil anbefale representanten Kjenseth å sette seg inn i hvordan tillitsreformen fungerer i København, og vi får et nærmere eksempel når det nye byrådet i Oslo gjør det samme her.

Så vil jeg bare bemerke at jeg synes statsrådets svar på mitt spørsmål i replikkvekslingen egentlig var avklarende. Det forundrer meg litt at det ikke har kommet før. Det er altså trygghetsstandarden som er regjeringens utkvittering av punktet om norm/veileder i regjeringsplattformen. Jeg synes det er litt rart at regjeringspartiene skriver i innstillingen at det skal etableres «en norm/veileder for bemanning og kvalitet i pleie- og omsorgssektoren», for det departementet har sagt om denne standarden, er at den skal handle om god ledelse, organisering og profesjonell praksis – men ikke om økt bemanning. Jeg tolker det slik at Fremskrittspartiets kampsak om bemanningsnorm er avlyst. Jeg synes det er leit, for for en gangs skyld synes jeg Fremskrittspartiet har en god kampsak, som burde gjennomføres. Men det er ingenting i framleggelsen av denne trygghetsstandarden som tyder på at det skal bli en bemanningsnorm.

Torgeir Micaelsen (A) [12:08:47]: Man kan høre på tonen i denne debatten om en viktig melding at dette er et tema der Stortinget på tvers av partigrænser, partigrupper og regjeringskonstellasjoner langt på vei er enig om det som statsråden pent kaller målbildet for hvordan det ser ut nå og framover. Og det er bra. Likevel har regjeringspartiene et veldig behov for ettertrykkelig å gjøre det klart at det er første gang, sier de – i historien, nærmest – at det er laget en melding om primærhelsetjenesten i sin helhet. Det er mulig i den formen det er lagt fram nå, og jeg gir honnør til det som er bra her. Jeg skal kommentere noen ting til slutt.

Regjeringen sier rett ut i meldingen at dette i stor grad bygger på en mye mer radikal reform, vil jeg si, en mye mer vidtgående reform, nemlig samhandlingsreformen fra seks–syv år tilbake. Den handlet om det fundamentale grepet at man i større grad ikke kunne ha en spesialisthelsetjeneste som opererte på ett nivå, helt uavhengig av det som foregikk i kommunene, at en vertikal, integrert helsetjeneste i større grad skulle se dagens lys. Har vi lyktes med det? Nei, det kan man selvfølgelig diskutere, men man er i hvert fall i gang.

Det denne meldingen tar for seg, er mer den interne, horisontale samhandlingen i en kommune – som jeg er veldig enig i at det er et stort behov for – som er for fragmentert. Jeg synes det er bra at noe av det vi har vært opptatt av at ikke skal skje, sier nå også statsråd Høie i salen ikke skal skje. Det er fastlegen som fortsatt skal være navet i oppfølgingsteamene, og man skal ikke etablere nye siloer på utsiden av det som faktisk fungerer. Det er veldig bra.

Flere peker på at det er store kvalitetsforskjeller mellom kommuner, og at det er vanskelig å sammenlikne hva slags tilbud den enkelte bruker eller pasient kan forvente eller får i en kommune. Tove Karoline Knutsen har helt

rett når hun sier at det er skillelinjer på tvers av såkalt rike, store og små. Ja, det går på kryss og tvers. Løser denne meldingen det problemet? Nei, ikke i seg selv, til det er problemene og utfordringene for store. Det handler om bemanning. Det har flere vært opptatt av. Det handler om introduksjon av ny teknologi, utover pilotprosjekter i enkeltkommuner, opp i stor skala, sammen med at tjenestene utvikles og organiseres på en helt annen måte, der teknologi, måte å arbeide på og samarbeid og team går sammen. Det må utvikles videre, og Arbeiderpartiet har satt i gang et større arbeid på det som vi ikke er ferdig med, men vi håper at dette kan være startskuddet for nettopp det.

Til slutt vil jeg bare slå fast en gang for alle at det å være for et profesjonsnøytralt lovverk ikke er det samme som ikke å være opptatt av et kompetanse- og kvalitetsbasert lovverk. Jeg tror regjeringspartiene hadde hatt nytte av å lytte til det overveldende flertallet av høringsinstanser som sier det samme som Arbeiderpartiet.

Bård Hoksrud (FrP) [12:12:05]: Først: Jeg tror representanten Lysbakken bør slappe litt av når han er redd for bemanningsnorm innenfor eldreomsorgen. Det er noe som det nå jobbes med, som statsråden også ga klart uttrykk for. Men det er veldig hyggelig at Lysbakken, som var imot dette i åtte år, plutselig har blitt for det etter at han havnet utenfor regjeringskontorene. Det er godt at det går opp noen lysglimt for en når en kommer på utsiden av regjeringskontorene og ut i den virkelige verdenen og ser seg om, for jeg er helt enig i at det er store utfordringer med bemanningen i eldreomsorgen. Det har jeg sett på alle de reisene jeg har vært på, og derfor jobber regjeringen med det, og det er en del av regjeringsplattformen.

Det er litt lystig å høre på representanten Lysbakken, for i de fleste saker prøver Lysbakken å stille seg på kommunenes og lokalpolitikernes side og er opptatt av at lokaldemokratiet må få lov til å styre og bestemme, men i det øyeblikket lokalpolitikerne og lokaldemokratiet ikke gjør det Lysbakken vil at de skal gjøre, som f.eks. med skolehelsetjenesten, skal den samme Lysbakken komme hit og overstyre disse lokalpolitikerne som ikke gjør det Lysbakken mener at de skulle gjort. Da er det vel bedre heller å gjøre som vi sier, f.eks. med eldreomsorgen, hvor man ser det som representanten Tove Karoline Knutsen og andre sier, at det er store forskjeller der ute. Det har det vært i de åtte årene som den forrige regjeringen satt og styrte. Det er noe av det vi faktisk ønsker å gjøre noe med nå, og derfor kommer vi med friske midler til en ny forsøksordning.

Jeg sitter tilfeldigvis også i kommunestyret, og da saken ble tatt opp i kommunestyret mitt, stemte selvfølgelig kommunestyret forslaget ned, med 17 mot 16 stemmer, med Arbeiderpartiet og de rød-grønne partiene i flertall. Men etter voteringen kom flere arbeiderpartirepresentanter bort og sa at de var lei seg, fordi de egentlig ville støtte forslaget. Det er tydeligvis blitt sånn i Arbeiderpartiet at man ikke kan stemme for gode forslag i en del kommuner, man skal stemme imot, fordi man ikke liker det som kommer fra et annet politisk ståsted enn det man selv representerer. Det er jo trist, for det betyr at innbyggerne i min hjemkommune, Bamble, får 9,9 mill. kr mindre til eldre-

omsorg enn de kunne fått hvis de hadde fått mulighet til å bli med i denne regjeringens forsøksordning. Det er noe Fremskrittspartiet har vært opptatt av å få på plass.

Jeg synes det er litt trist å høre på at man er veldig opptatt av forskjellene, at man ønsker å gjøre noe med forskjellene, men at man ikke har noen løsning på hvordan man skal gjøre noe med forskjellene. Vi mener i hvert fall at vi har en løsning og foreslår en løsning, men den vil noen for enhver pris stemme imot. Det er synd, for denne løsningen ville gitt mer penger til eldreomsorgen rundt omkring i kommunene, som sliter, og derigjennom også bedre bemanning.

Olaug V. Bollestad (KrF) [12:15:17]: Kompetanse er bra. Det er både rett og viktig. Tverrfaglighet er også rett og riktig. Men kompetanse handler om noe mer enn teori og mastergrader for Kristelig Folkeparti, selv om det også er både rett og viktig.

Kompetanse handler om egnethet, om det å forstå og det å se, og ikke minst om å tørre å legge til rette for at andre profesjoner kan gjøre jobben bedre enn man gjør selv.

Men kvalitet handler om noe mer enn folk med rett kompetanse. Kvalitet handler også om at de folkene som er rundt pasientene, har tid – tid til å se, tid til å høre, tid til å bygge tillit. Tid skaper trygghet, tid bygger tillit, tid bygger relasjoner, som er sentralt når vi skal legge til rette for å forstå hva det egentlige problemet er.

Dette ble vi i helsekomiteen tydelig fortalt i forrige uke av dem som er helseproffer innenfor psykisk helse. De ungdommene sa: Det hjelper lite om vi går til mange når ingen ser. Det hjelper lite at helsestasjonsdøren skal være åpen når den er lukket. Det hjelper lite når en har fått litt tillit og lovverket ikke følger med og andre, som ikke skal få vite, får vite.

Derfor blir ikke denne meldingen fullt ut god. Den er veldig god, men vi må klare å følge opp med et lovverk som kan gjøre det sånn at vi faktisk kan få en helhetlig tjeneste for pasientene, hvor pasientene – fra de er små til de er gamle – er trygge på at noen ser. Da handler det også om flere folk. Kompetanseheving alene kan ikke skape rom til tid, rom for at folk ser. Da må vi også ansette flere folk.

Sveinung Stensland (H) [12:18:03]: Det ble en liten kommunedebatt av dette. Representanten Toppe var inne på dette med at mange små kommuner driver veldig bra. Det er sikkert rett – det skulle for øvrig bare mangle. Hvis en ser på overføringer og frie midler per innbygger, har de mye mer å gå på.

Hvilke kommuner får mest i overføringer per innbygger? Vi hadde en debatt om dette da jeg var gruppeleder hjemme i Haugesund. Da sammenliknet vi Bokn kommune med Karmøy kommune og Haugesund kommune, og hadde vi fått det samme i frie inntekter, hadde vi fått i størrelsesorden 50–60 mill. kr ekstra hvert år. Det kunne vi fått mye god helse ut av. Jeg sa i en debatt på lokal-tv at vi kunne hatt enten et ekstra sykehjem i året, eller vi kunne valgt å forgylle alle kirkespir, eller vi kunne hatt fri bar på sykehjemmene. Vi kunne gjort så mye ekstra for syke-

hjemmene i Haugesund hvis vi hadde fått det samme som de små kommunene – men det gjør vi ikke. Så hvis man skal sammenlikne småkommuner og store kommuner når det gjelder tjenestenivå, må en også være villig til å se på hvor mye penger en får i overføringer fra staten.

Når vi først er inne på dette temaet: Hvilke kommuner sliter mest med å få tak i stabil legedekning? Hvor rapporteres det om at en har 40–50 forskjellige kommuneleger i løpet av få år? Hvor bruker en store millionbeløp for å få tak i leger som slett ikke er utdannet i Norge?

Det er bra når kommuner samarbeider til det beste for innbyggerne, men jeg er av den oppfatning at kommunene må være så store at de er i stand til å løse fremtidens behov for innbyggerne. Jeg er også bekymret for muligheten for små kommuner til å bygge opp gode kompetansemiljøer, som representanten Olaug V. Bollestad var inne på. Det tar tid å bygge opp tillit, og det tar også tid å bygge opp lokal kompetanse.

Når vi først snakker om tillit: Jeg har stor respekt for SV, og for at de ønsker en annen politikk enn jeg. Det er sånn det er i dette gamet. Men jeg vil oppfordre SV til å tenke litt gjennom bruken av ordet «tillit» når det gjelder ansatte. I privat sektor er det en rekke ansatte. Det er faktisk flere ansatte i privat sektor i Norge enn i offentlig sektor. Det kan høres ut som at de som jobber i privat sektor, har andre verdier, andre karakterer og en annen livsinnstilling enn dem som jobber i offentlig sektor. Jeg tar meg faktisk litt nær av det. Vi som har jobbet i privat sektor, er ikke der fordi vi er ondsinnede kapitalister og ønsker å berike oss på fellesskapets goder. Vi er der fordi vi ønsker å gjøre en god jobb, sammen med våre kolleger, for våre kunder og våre brukere. Det er universelt, enten en er ansatt i privat sektor eller i offentlig sektor.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:21:13]: Kjersti Toppe hevder at det å snakke om kommunereform er å snakke de små kommunene ned. Jeg vil si tvert om. Det er å snakke innbyggerne og de ansatte i kommunene opp, og det er å ønske at de skal få et så godt tilbud og så god kompetanse som mulig. Rekruttering blir en utfordring framover og er det allerede i dag. Vi ser det på hvordan man strever med å løse problemer innen barnevernet og velferdsteknologi. Toppe har ikke noe svar på hvordan man skal få til bedre rekruttering i små miljøer. Framover kommer det til å preges av midlertidige løsninger og vikargalopp. Det borger ikke for kvalitet i eldreomsorg.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:22:18]: Jeg har sagt det før, også i denne sal, at det alltid er interessant å lytte når sosialistiske kolleger snakker om konkurranseutsetting og privatisering i eldreomsorgen. Jeg håper de kjenner forskjellen, men jeg forstår behovet for at det er mye lettere å snakke om det under ett. Jeg er ikke redd for konkurranseutsetting. Jeg er mye mer redd for ensrettingen, begrensningsen av valgfrihet og det betydelig mindre mangfoldet vi

får om vi ikke tør å la private være med og utvikle helse- og omsorgstjenestene.

Her inne i salen framstilles de private leverandørene av omsorg på en helt annen måte enn hvordan jeg opplever komiteen når vi er ute og ser det i praksis. Vi var sammen på Manglerudhjemmet, en privat aktør som har avtale med Oslo kommune, og som jeg tror vi alle var enige om leverer demensomsorg av høy kvalitet, setter hver enkelt pasient i fokus, møter dem på sine behov og gir nær, varm omsorg. Hele filosofien hos det private Manglerudhjemmet er hentet fra de Hogeweyk, demenslandsbyen i Nederland, hvor komiteen også har vært. Vi var over oss av begeistring – i hvert fall var jeg det – over det de gjorde der nede.

For oss som er mer opptatt av at pasienten skal få gode tjenester enn av hvem som leverer tjenesten, er det godt å se at Oslo kommune måler på kvalitet. Helt siden 2010 har de målt på kvalitet. De private leverer omtrent like bra kvalitet som de ideelle og vesentlig bedre enn de kommunale. Det er dette man forsøker å hylle at man nå skal endre på i Oslo. Det var også interessant å høre Knutsen og Lysbakken snakke om tillitsreform og vise til Buurtzorg-modellen, nabolagssykepleien i Nederland, drevet av et privat firma som har vunnet store deler av disse tjenestene. De startet med fire sykepleiere i ett team. I dag er det 8 000 sykepleiere fordelt over mange land. Det er kommersielt og utrolig spennende nytenking, og det er helt tydelig at det fungerer godt.

I disse debattene når vi diskuterer eldreomsorg, er det helt tydelig hvem som er systemets politikere. Jeg er veldig glad for å tilhøre den delen av norsk politikk som er pasientens politikere.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Audun Lysbakken (SV) [12:25:16]: Det siste var vel et godt eksempel på slikt som – hva skal jeg si – gjør debatten simplere istedenfor klarere. Det vi er uenige om, er hva slags virkemidler som sørger for gode tjenester for pasientene.

Vår innvending mot kommersialisering handler ganske enkelt om at vi ikke vil at skatte kroner skal forsvinne ut av helse- og omsorgsvesenet vårt og gå til overskudd i kommersielle selskaper. Vi tror det blir mer penger til omsorg av ikke å gjøre det. Det er en ærlig uenighet, men det det handler om, er hvordan vi får mest mulig ut av pengene.

Så kan jeg forsikre representanten Hoksrud om at jeg ikke har tenkt å slappe av. Vi er her for å jobbe hardt, og jeg har tenkt å jobbe hardt for økt bemanning i eldreomsorgen. Jeg er glad for at representanten Hoksrud nå synes det er lysglimt i SVs politikk. Da jeg sa det jeg sa i sted, var det fordi jeg bladde tilbake og så på presentasjonen fra departementet av trygghetsstandard. Der står det ingenting om at økt bemanning er målet. Så hvis det er det det handler om, synes jeg departementet kommuniserer dårlig – som en liten kritikk til informasjonsavdelingen der i siste sving av denne debatten.

Presidenten: Representanten Tove Karoline Knutsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:26:28]: Her var det snakk om tillit. Jeg må si at jeg har tillit til mennesker som gjør et ærlig arbeid, f.eks. i eldreomsorgen, uansett hvor de er ansatt. Men når vi snakker om privatisering, er det nettopp det representanten Lysbakken nå snakker om: at vi de siste 10–15 årene har fått de store, veldig kommersielle konsernene inn i denne tjenesten. Jeg har vært hos NOVA i Oslo og sett den forskninga som har vært framlagt, som viser hva som skjer når en får den store kommersialiseringa og de store konsernene inn i eldreomsorgen. Statsråden var også innom det. Den forskninga viser helt entydige resultater. Vi må sørge for at pengene går den korteste veien til de som trenger dem. Da kan de ikke gå inn på kontiene til de store internasjonale konsernene. Det er det det handler om, ikke om de menneskene som jobber i tjenesten. Det er mange gode folk som har gode ideer, som jobber i disse tjenestene, uansett om det er en privat eier, eller om det er kommunalt drevet. Men vi ønsker at pengene og ressursene skal gå den korteste veien til de som skal ha tjenestene.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [12:27:45]: Jeg hører det er greit for Arbeiderpartiet og SV å ha tillit til private gründere så lenge de er i Nederland eller i Danmark, mens man i Norge pakker det inn som tillit. Og da kan vi vise de private aktørene døra. Jeg synes Norlandia har gitt et bidrag til norsk pleie- og omsorgssektor med den kunnskapen de har fra hotelldrift. De har sikkert noe å hente på pleie- og omsorgsdelen, men jeg har sett bedre legedekning på et Norlandia-sykehjem enn jeg har sett i min egen kommune, der Arbeiderpartiet driver sykehjemmene, og der legedekningen er marginal.

Når det gjelder stoppeklokka, er det ingen ambisjon for Venstre å bruke den, men vi vet alle at det er knallharde prioriteringer, og det er ressursene vi snakker om. Jeg har tillit til at ledere som blir satt til det, benytter de mulighetene de har. Jeg har sett mye pleie og omsorg innenfra, og jeg har ikke sett noen med stoppeklokke. Men at man må prioritere i en travel hverdag, det er helt klart. Det er det debatten handler om, og det handler også om, som Sveinung Stensland var inne på, fordelinga mellom små og store kommuner. Og de kommunene som var igjennom en reform i 1964, har fått et betydelig effektiviseringspotensial som de små kommunene ikke har fått.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [12:29:05]: Ja, jeg tror både Lysbakken og alle andre i denne salen jobber mye og hardt – og

det er bra. Men jeg registrerer at Lysbakken ikke har villet svare på eksempelet Trondheim, som er et rød-grønt utstillingsvindu – i hvert fall har de forsøkt å være et rød-grønt utstillingsvindu – selv om jeg ser at det har begynt å blekne ganske mye. Jeg registrerer at han ikke vil si noe om sin holdning om at han skal overstyre politikerne i Trondheim, som da velger ikke å bruke pengene for å bedre skolehelsetjenesten, som er viktig, og SV er opptatt av at man bør overstyre hvis kommunene ikke bruker det og ørmerke disse midlene. Men det vil han ikke svare på, og det er jo greit, for det er et signal om at det kanskje ikke betyr så mye når det er rød-grønne kommuner som gjør feilene. Jeg kan se feil i de aller fleste forsetter i kommunesektoren når det gjelder eldreomsorgen. Vi har store utfordringer, og det er derfor regjeringen prøver å gjøre noe med det ved å komme med nye konkrete forslag til hvordan man skal løse det med statlig finansiering.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [12:30:23]: Ein liten kommentar til Høgres Stensland og Ørmen Johnsen om kommunestruktur: Det er slik at folk er mest nøgd med helse- og omsorgstilbudet i små kommunar, og at dei ofte har kome lengst med å implementera samhandlingsreforma. Så seier representanten Stensland at det er ikkje rart, fordi dei får meir pengar, og vi må sjå på overføringane frå staten. Ja, sjølv sagt har dette med kommuneøkonomi å gjera, og med Senterpartiet sitt opplegg vil både store og små kommunar få meir pengar til å driva helse enn dei får i dag, inklusiv Haugesund. Og det er jo ikkje eit problem – det må aldri verta eit problem at små kommunar faktisk driv gode helse- og omsorgstilbud i dag. At ein må kutta i tilskot til dei små kommunane fordi dei må driva litt dårlegare, vert å snu det på hovudet.

Når det gjeld rekruttering, er det rekrutteringsvanskar i alle kommunar. Eg kjenner godt til Bergen. Dei har veldig store vanskar med å rekruttera sjukepleiarar på sentrale sjukeheimar i store kommunar.

Presidenten: Representanten Sveinung Stensland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sveinung Stensland (H) [12:31:31]: Representanten Toppe prøver her å gi inntrykk av at med deres opplegg vil gruppe 13-kommuner få like mye i overføringer som de små kommunene. Det må jeg bare få lov til å irrettesette. Fordi om de kanskje får noe mer, er de ikke i nærheten av den skjevfordelingen vi ser i dag, og jeg synes det er galt at mellomstore kommuner, som jeg selv jobbet hardt for da jeg satt i kommunestyret i Haugesund, hele veien skal sammenlignes med små kommuner, som får en vesentlig bedre overføring per innbygger. Det er et av de store spørsmålene i kommunedebatten: Skal vi som bor i mellomstore kommuner, akseptere at våre innbyggere får vesentlig mindre enn de aller minste kommunene?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [12:32:32]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Jenny Klinge om å styrke jordmortjenesten i norske kommuner (Innst. 39 S (2015–2016), jf. Dokument 8:112 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingvild Kjerkol (A) [12:33:18] (ordfører for saken): Helse- og omsorgskomiteen har behandlet representantforslaget fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Jenny Klinge om å styrke jordmortjenesten i norske kommuner.

I saken beskrives jordmortjenesten i kommunene som svært viktig for en god svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg og som arena for forebyggende folkehelsearbeid for mor og barn. Det vises til at det i de senere år har vært enighet i Stortinget om å styrke svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen. Helsedirektoratets retningslinjer for svangerskapsomsorgen anbefaler oppfølging hos jordmor, lege eller hos begge. Det betyr at oppfølging hos jordmor i svangerskapet skal være et reelt alternativ for alle gravide kvinner.

Forslagsstillerne viser til at dette ikke er situasjonen i mange kommuner i dag med så få stillinger per kommune og stor variasjon i tilbudet landet over. Forslagsstillerne viser til lav jordmordekning i kommunene, for lav til at jordmortjenesten kan oppfylle de forventningene som ligger i Stortingets vedtak og Helsedirektoratets faglige retningslinjer for svangerskaps- og barselomsorgen.

Komiteens innstilling fremmes med forslag fra to ulike mindretall, forslag som det vil bli redegjort for i den videre debatten.

For Arbeiderpartiet er familiepolitikken viktig. God svangerskapsomsorg er en viktig og riktig investering for å fremme helse når et nytt liv og en ny familie starter. En god jordmortjeneste yter grunnleggende tjenester i svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen og virker forebyggende og helsefremmende.

Som forslagsstillerne helt riktig påpeker, har det vært stor politisk enighet om viktigheten av jordmortjenesten. Det har likevel ikke ført til en utbygging av den kommunale jordmortjenesten som svarer til de forventningene som både folk der ute og vi her inne i denne sal har om hva denne tjenesten skal utrette. Mangelen på jordmødre og potensialet i en bedre utbygd kommunal tjeneste er godt

dokumentert. For å si det enkelt: Den gode, trygge jordmoren som brenner for å følge opp vordende mødre og nye familier, hun eller han må jeg si, for det finnes mannlige jordmødre også, er i mange kommuner en utopi. Jeg har fått høre om kommuner der du får time hos jordmor først så sent i svangerskapet at barnet nesten er klar til å møte verden. Kommunal Rapport har kartlagt at nærmere 200 kommuner mangler jordmor.

Det er viktig å se på finansieringsordningen for jordmørtjenesten. Behovet for det har vært tatt opp i Stortinget i mange år. Jordmødrene har også fått en rekke nye oppgaver de senere årene, som å avdekke vold og overgrep, kartlegge hjemmesituasjon, avdekke rus og medisinbruk, for å nevne noen.

Komiteen behandlet nettopp primærhelsemeldingen – og da mener jeg nettopp. Der omtales jordmora som en viktig fagperson for god og trygg svangerskaps- og barselomsorg, men også her legges det nye forventninger på jordmødrene. En samlet komité skriver i en merknad at kvinner i alle livsfaser vil kunne dra nytte av at jordmødrene får utvidet sitt arbeidsfelt. Dette forplikter storting og regjering. Vi må få flere jordmødre ut i kommunene. Statsråden må starte dette arbeidet.

Jeg vil med dette fremme forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i innstillingen, hvor regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med forslag som kan bedre kvaliteten og øke kapasiteten i jordmørtjenesten i kommunene.

Presidenten: Representanten Ingvild Kjerkol har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:37:38]: Å styrke jordmørtjenesten er et av regjeringens mange tiltak for å forbedre den kommunale helse- og omsorgstjenesten, noe også debatten vi startet med her i dag, viste. Debatten om primærhelsemeldingen gir et godt bilde på at regjeringen leverer på flere områder – også jordmørtjenesten i kommunene – noe som er helt i tråd med et av de mange målene i regjeringens plattformen.

Denne regjeringen styrker det helsefremmende og forebyggende arbeidet i kommunene. Svangerskaps- og barselomsorg, som er blant de oppgavene jordmor vanligvis utfører, er en sentral del av dette arbeidet, og det er i hovedsak knyttet til helsestasjonsvirksomheten. Samtidig har et flertall av gravide kvinner én eller flere konsultasjoner hos sin fastlege.

I stortingsmeldingen om fremtidens primærhelsetjeneste foreslås det å lovfeste kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesteloven. Dette gjør vi fordi regjeringen anser en del kompetanse som så grunnleggende viktig for den kommunale helse- og omsorgstjenesten at de bør fremgå av lov. I lovfestingen inngår som eksempel både jordmor- og helsesøsterkompetanse.

Satsingen på svangerskaps- og barselkontroll er som sagt allerede en sentral del av regjeringens arbeid med å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet i kommunene. I det arbeidet skal gravide sikres en trygg og god oppfølging underveis i svangerskapet. Samtidig vil

jordmødre være viktige aktører i det forebyggende folkehelsearbeidet – ikke bare inn mot mor og barn, men også inn mot tenåringer og ungdom. I meldingen foreslås det flere tiltak på området barn og unge fra 0 til og med 19 år. Det foreslås også en fortsatt styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. I denne styrkingen vil jordmørtjenesten være et viktig ledd i kommunenes teambygging i tilknytning til helsestasjons- og skolehelsetjenesten, sammen med bl.a. helsesøster, psykolog og fastlege – alt etter hvordan den enkelte kommune velger å organisere seg.

Regjeringen har som sagt allerede tatt viktige grep for å styrke jordmors og helsesøsters rolle. Sammen med våre støttepartier, Kristelig Folkeparti og Venstre, har vi foreslått at helsesøstre og jordmødre skal få forskrivningsrett for alle typer hormonell prevensjon og kobberspiral, uavhengig av tjenestested. Forskriften ble vedtatt våren 2015 og vil tre i kraft 1. januar 2016. Dette er et forebyggende tiltak som vil gjøre alle typer prevensjon lettere tilgjengelig for alle kvinner, med god hjelp av bl.a. en jordmor.

Regjeringen har også meldt at den vil fremme en ungdomshelsestrategi, og at det skal lages en samlet strategi for seksuell helse. Selv om strategien vil ha et livsløpsperspektiv, vil tiltak rettet mot barn, ungdom og unge voksne være et viktig område der også jordmor vil spille en viktig rolle.

Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre styrket regjeringens partiene helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 180 mill. kr i budsjettet for 2014. Tall fra KOSTRA viser at styrkingen har effekt, og at kommunene er godt i gang med å styrke tjenesten.

I budsjettet for 2015 fulgte vi opp med nye 270 mill. kr, og det foreslås en ytterligere styrking på 200 mill. kr gjennom kommunerammen for 2016. Med denne markante satsingen på 650 mill. kr så langt bør det være gode muligheter for kommunene til å styrke også jordmorkompetansen i det viktige tilbudet som helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal utgjøre.

Så til slutt: Når det gjelder å endre finansieringsordningen for jordmørtjenesten, skriver helseministeren i sitt brev til komiteen at det er viktig å se de kommunale tjenestene i sammenheng, og at han vil komme tilbake til Stortinget med en mer helhetlig finansiering av helse- og omsorgstjenesten etter at Stortinget har besluttet hvordan Meld. St. 26 for 2014–2015, Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, skal følges opp. Da er det bare å se fram til at statsråden kommer med den.

Morten Wold (FrP) [12:42:43]: Det har ved flere anledninger de senere årene vært enighet i Stortinget om å styrke svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen. Således representerer ikke Senterpartiets fem forslag noe revolusjonerende nytt, men er en påpekning av viktigheten av jordmørtjenesten i kommunene.

Jeg skal ikke bruke tid på de enkelte forslagene her, men viser til at forslagsstillerne påpeker at liggetiden ved norske fødeavdelinger over flere år er gått ned, og forslagsstillerne påpeker at kort liggetid på barselavdeling ved et sykehus, uten planlagt og faglig god oppfølging første

tiden hjemme, kan være en fare for pasientsikkerheten. Særlig i den første barseltiden har jordmødrene avgjørende fagkompetanse om mor og barn.

Mange gravide og fødende er i dag opplyste og gode på å tilegne seg informasjon om mye av det de lurer på. Flere ytrer også ønske om å komme seg fort hjem, og flere reiser hjem samme dag og dagen etter fødsel – etter eget ønske. Denne valgfriheten ønsker Fremskrittspartiet å la kvinnene ha.

Når de skrives ut fra sykehuset, følges de opp av jordmor og helsestasjon i hjemkommunen, og førstegangsfødende får i stor grad hjemmebesøk. Helsestasjonen er et lavterskeltilbud, som gjør det enkelt for nybakte mødre og fedre å besøke og kontakte helsestasjonen.

Svangerskaps- og barselomsorg er en sentral del av regjeringens arbeid for å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet i kommunene. Gravide skal få en trygg og god oppfølging underveis i svangerskapet.

I primærhelsemeldingen, som vi nettopp har diskutert, foreslås en rekke tiltak på området barn og unge fra 0 til 19 år, bl.a. en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. I tillegg er det foreslått å lovfeste krav om jordmorkompetanse i helse- og omsorgstjenesteloven.

Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten med til sammen 455 mill. kr gjennom kommunerammen i 2014 og 2015 og har foreslått en ytterligere styrking med 200 mill. kr gjennom kommunerammen i 2016. Jeg anmoder Senterpartiet om å minne sine lokalpolitikere om å benytte disse midlene til nettopp dette.

Dessuten: Når det gjelder bruk av heltid, viser jeg til at regjeringen i tråd med målene i regjeringsplattformen arbeider for å redusere bruken av ufrivillig deltid og midlertidighet i offentlig sektor. Å la folk jobbe deltid frivillig har ingenting med å svekke arbeidsmiljøloven å gjøre, som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet later til å gjenta til det kjedsommelige.

Olaug V. Bollestad (KrF) [12:45:45]: Kristelig Folkeparti har lyst til å takke Senterpartiet for et godt representantforslag om å styrke jordmørtjenesten i norske kommuner, ikke minst det å gjøre bruk av den kompetansen som jordmødrene besitter.

For Kristelig Folkeparti er det viktig og riktig at vi bruker jordmødrene både til gode svangerskapskontroller, under fødselen og i barselomsorgen, i tillegg til at vi bruker dem i forebyggende arbeid, spesielt når alle har sagt at vi ønsker å gjøre noe med de store aborttallene og uønskede svangerskapene. Derfor er Kristelig Folkeparti veldig glad for den forskrivningsretten som jordmødrene får for å være med nettopp for å forebygge – og ikke bare gi prevensjon, men også kunne veilede på en annen måte.

Kommuner er små og store. Folk bor i distrikter og i byer. Noen kvinner vil trenge en god og sikker følgetjeneste i ambulansen ved fødsel, nettopp fordi avstandene er ufattelig store. Noen steder er det både flott og godt at samarbeidet mellom den følgetjenesten som jordmødrene ivaretar i ambulansen, og hospitering/rullering ved det

nærmeste lokalsykehuset med fødeavdeling er en sentral bit av å sikre god kompetanse i følgetjenesten til enhver tid. Dette tenker Kristelig Folkeparti at vi kan videreutvikle.

Realiteten er at mor og barn skrives raskere ut av sykehus. Det er ikke slik at det alltid er kvinnen som kan bestemme det. Det var slik at sykehuset, det lokale helseforetaket, bestemte det. Undertegnede var, da dette kom, ordfører i den kommunen som hadde landets yngste befolkning. Vi var ikke helt forberedt på at de fødende kom ut etter én til to dager. Det betyr at vi trenger å ha en god kommunal tjeneste, som er i stand til å møte kvinnen og ungen på et mye tidligere tidspunkt, og som har evnen til å se mors og ikke minst ungens utfordring. Vi må tenke annerledes når det gjelder vaksinasjon, når det gjelder sprøyter osv., enn det vi har gjort før. Dette ønsker vi å være med på for både mors og barnets skyld.

Når regjeringen nå er i gang med å se på takstordningen, noe Kristelig Folkeparti er glad for, sender Kristelig Folkeparti likevel et tydelig signal om at dette haster, ikke minst for å få dette på plass for jordmødrene, slik at kommunene ikke kan la være å bruke jordmødrene som en sentral bit av primærhelsetjenesten i kommunen ut fra penge hensyn: Jordmødrene får ikke den taksten de egentlig burde få, og så velger en å bruke andre yrkesgrupper i den tjenesten som jordmødrene kunne ha utført.

I Kristelig Folkepartis alternative budsjett har vi foreslått å øremerke 500 mill. kr til helsestasjon og skolehelsetjeneste. Det betyr at jordmødrene skal være en del av dette. Når vi har valgt å øremerke i vårt budsjett, er det fordi vi ikke synes vi har kommet langt nok i å få på plass nok jordmødre og helsesøstre til å kunne ha en god tjeneste.

Kristelig Folkeparti mener at det er viktig å få flere jordmødre rundt om i kommunene våre, og, ikke minst, også i 100 pst.-stillinger. Én mulighet for å sikre kvalitet og oppdatering til enhver tid kan være å rullere stillinger – kombinasjonsstillinger – mellom kommuner og sykehus. Det vil gi en mye mer sammenhengende tjeneste. Og er det noe som er sammenhengende, så er det fødsel og barsel – en føder i et sykehus, og en har barseltiden i en kommune. Da kan en samordne denne tjenesten.

Jeg tar opp de forslagene som Kristelig Folkeparti har sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Olaug V. Bollestad har da tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [12:50:39]: I Dokument 8:121 S for 2010–2011 frå stortingsrepresentantane Sonja Irene Sjøli, Bent Høie, Øyvind Halleraker, Elisabeth Røbekk Nørve og Elisabeth Aspaker vart det fremma eit forslag som lét slik:

«Stortinget ber regjeringen evaluere takstordningen for jordmødre og finne andre mer effektive tiltak for å stimulere til en styrking av jordmørtjenesten i kommunene.»

Regjeringspartia har òg i plattformen si at jordmorkapa-

siteten skal aukast i kommunane, så eg er skuffa over at ein – når ein var så klar i opposisjon, og når ein er så klar i regjeringsplattforma – ikkje kom oss i møte på nokon av forslaga og viser til at ein har sett i gang eit stort utgreiingsarbeid i samband med primærhelsemeldinga om finansiering av alle helsetenester i kommunane, når vi ønskjer å løfta opp jordmortilbodet fordi vi ser at her hastar det verkeleg.

Ifølgje retningslinjene frå Helsedirektoratet for svangerskapsomsorga skal kvinner kunna velja om dei vil gå til oppfølging hos jordmor eller hos lege. Jordmorteneste vart lovfesta i 1995, men alle er einige om at tilbodet er for dårleg, slik at det er eit stort gap mellom forventingar og tilgjengelegheit. Fleire snakkar om at liggjetida har gått ned på fødeavdelingane. Det har kome nye retningslinjer for barselomsorga der ein skal gå meir på heimebesøk. Det er ei riktig og viktig utvikling, men det føreset at det er jordmødrer i kommunane.

Vi ønskjer òg at jordmødrer skal driva med førebyggjande helsearbeid. For eksempel har det vore tverrpolitisk oppslutning om at det er ønskjeleg at ein kan ha desse tidlege livsstilssamtalane når ein kjem til konsultasjon. Jordmødrer har fått utvida forskrivingsrett og er òg pålagde av Stortinget å gjera ein jobb med å avdekkja vald i nære relasjonar. Alt dette er viktig, men da krev det at det er jordmødrer i kommunane.

Tal frå SSB viser at det er 0,7 jordmødrer per kommune. Det er nærmare 200 kommunar som står utan tilbod om kommunejordmor. Det er 60 000 gravide i Noreg årleg – 300 jordmorårsverk for å «serva» desse. Mange viser til at vi har ei styrking av helsestasjonar og skulehelseteneste. Det kan òg gå til jordmødrer. Men erfaringar viser at det knapt nok er auke – mens ein har fått ein auke i årsverk på 112 frå 2013 til 2014 på skulehelseteneste og helsestasjon, er det 9 årsverk auke for jordmødrer på det året, og det går altfor sakte.

Om finansiering: I dag løner det seg for kommunane å senda gravide til lege i staden for til jordmor, fordi takstsystemet er skeivt. Så vi er nøydde til å endra finansiering. Eg er heilt einig i det som regjeringspartia meinte i 2010–2011, og vi gjekk òg inn på ein fleirtalsmerknad i den innstillinga – eg var ordførar for den saka – og vi kom kvarandre i møte. No tenkte eg at det har gått så mange år at vi ikkje kan vurdere dette lenger, no må vi faktisk berre sikra det.

I vårt forslag har vi òg vore opptekne av at det er veldig små stillingsbrøkar på stillingane blant jordmødrer, og dette må vi sørge for at vi får ei endring på. I forslag nr. 4 føreslår vi ein strategi for auka bruk av heiltidsstillingar blant jordmødrer. Vi får støtte av SV og Kristeleg Folkeparti, og det synest eg er veldig bra. Vi har òg eit forslag om å sikra utdaningskapasiteten, som òg får støtte av SV og Kristeleg Folkeparti.

Så er det eit forslag som Arbeidarpartiet har fremja saman med m.a. Senterpartiet, og det får støtte frå heile opposisjonen utanom Venstre – som her kjem på vippen og kunne avgjort at vi kunne fått ei eiga sak om dette med tiltak for å sikra ei auka dekning av jordmødrer i kommunane.

Eg trur at forslaga er fremma, så da slepp eg gjera det.

Ketil Kjenseth (V) [12:55:56]: Jordmørtjenesten er svært viktig for en god svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg i kommunene. Derfor er jeg glad for at Senterpartiet løfter dette temaet gjennom sitt forslag i dag. Forslagene er heldigvis godt ivarettatt gjennom den opptrappinga som allerede er i gang. Venstre har i mange år ønsket en opptrappingsplan for landets helsestasjoner for å styrke alle gravide kvinners tilgang til jordmørtjenester. Vi vet at det er svært viktig at mor og barn lykkes i å knytte bånd, og at en trygg tilknytning for barnet har stor innvirkning på barnets helse.

Jeg er bekymret for at mange mødre som sliter med svangerskapsdepresjoner eller ammeproblemer, og mødre som kanskje er utsatt for vold, ikke blir fanget opp tidlig nok når kapasiteten i kommunene ikke er god nok. En god start for barnet er kanskje det viktigste vi kan legge til rette for for å lykkes med det som det er full enighet om – at vi skal tidlig inn for å forebygge både fysisk og psykisk sykdom. Det er ikke snakk om vi har råd til en slik opptrapping på dette feltet. Vi har ikke lov til å la være. Konsekvensene av en dårlig start i livet kan være store på lang sikt. Når tall fra Helsedirektoratet viser at psykiske lidelser koster oss 184 mrd. kr, sier det seg selv at det er viktig at vi styrker innsatsen på helsestasjoner og jordmørtjenester.

Jeg mener at helsestasjonen er vår aller viktigste forebyggingsarena, og derfor kommer også Venstre til å jobbe videre med å styrke dette området i mange år framover. Gjennom vårt arbeid inn mot regjeringa har vi lyktes i å styrke bevilgningene til helsestasjonene hvert år. Dette er noe vi kommer til å fortsette med. Vi kommer også til oppfordre hver eneste Venstre-politiker i kommunene til å sørge for at pengene brukes etter intensjonen, i kommune-ene.

Jeg registrerer at Senterpartiet vil ha øremerking som virkemiddel i lokaldemokratiet. For Venstre er det lokalpolitikkerne som er de som skal foreta prioriteringene lokalt. Hittil har vi sørget for at det bevilges 455 mill. kr mer i 2014 og 2015, og en ytterligere styrking satser vi på i 2016 til nettopp skolehelsetjeneste og helsestasjon. Vi er derfor midt inne i en opptrapping. Jeg erkjenner at det er et stykke til mål. Det er antakelig også fordi kommunene både sliter med å rekruttere og har andre behov de prioriterer midlene til. Å innføre en pisk er ikke nødvendigvis en raskere vei til målet.

Jordmødre har også mange andre viktige oppgaver. De har bl.a. en nøkkelrolle i arbeidet med seksuell og reproduktiv helse, som inkluderer kvinnehelse i et livsløpsperspektiv, svangerskapsomsorg, fødsel, barseltid og ungdomshelse. Både folkehelsemeldinga, primærhelsemeldinga, som vi har diskutert i dag, og den varslede ungdomshelsestrategien vil fokusere på disse viktige første- og andrelinjetjenestene i kommunene. Jeg er derfor glad for at det er stor enighet om å bygge opp og forsterke helsestasjonene og jordmørtjenesten i kommunene.

Til slutt: Jeg registrerer at Venstre står alene om å ønske et forsøk med en femårig integrert jordmorutdanning. Vi tror at det er behov for å tenke nytt og slippe til nye utdan-

ningsretninger innenfor jordmorfaget. I dag må en jo ha en treårig sykepleierutdanning for å bli jordmor. Så er det, som jeg har pekt på tidligere i innlegget, slik at jordmødrene jobber i flere forskjellige funksjoner, og særlig med den tidlige innsatsen. Det er altså ikke alle som står i fødestua. Jeg synes at vi skal orientere oss mot land som har innført femårige profesjonsmastere. I det minste kan vi gjøre et forsøk og lære av det. Det er altså mange som skal jobbe i primærhelsetjenesten, og det forebyggende perspektivet og den tidlige innsatsen tror vi er noe å ta med i den helhetlige jordmordanninga. Så her har vi en vei å gå, mange muligheter. Det bevilges mye penger, og vi er på vei i riktig retning.

Statsråd Bent Høie [13:00:37]: Svangerskaps- og barselomsorg er en viktig del av det helsefremmende og forebyggende arbeidet i kommunene, og regjeringen er opptatt av å styrke dette arbeidet.

Men tilbudet til gravide og familiene deres avgjøres ikke av kapasiteten i jordmortalbudet alene. Tilbudet til vordende foreldre og barselfamilier må ses i en større sammenheng. I stortingsmeldingen om framtidens primærhelsetjeneste, som vi nylig har diskutert, er det et kjernepunkt at kommunene skal kunne løse oppgaven på en mer helhetlig måte. I dag er de kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudene organisert som separate tjenester, ofte basert på enkelte yrkesgrupper. Denne siloorganiseringen reflekteres i språket, der vi snakker om legetjenester, fysioterapitjenester, helsesøstertjenester og jordmørtjenester. Dette er ikke den beste måten å møte brukerens behov på. Det er behov for nye og fleksible arbeidsformer som bidrar til økt flerfaglig arbeid.

De fleste kommunale jordmødrene arbeider i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det er ønske om større flerfaglighet i denne tjenesten. Det vil være opp til kommunene, som kjenner innbyggerne best, å organisere dette arbeidet godt. Tjenesten er betydelig styrket de senere årene med totalt 455 mill. kr i 2014 og 2015 og forslag om ytterligere 200 mill. kr i 2016. Kommunene er på riktig vei, og de har gode muligheter til å knytte til seg flere jordmødre allerede i år dersom det er der skoen trykker.

Helsestasjonen har ansvar for alle barn og deres foreldre fra før barnet er født og opp til skolealder, og den har stor oppslutning i befolkningen. Derfor er helsestasjonen et godt fundament å bygge videre på når det gjelder å fange opp sårbare brukere. For eksempel har alt helsepersonell i svangerskapsomsorgen ansvar for å spørre gravide om de er eller har vært utsatt for vold.

Perioden svangerskap, fødsel og barsel- og nyfødtperiode er en sårbar periode i mange kvinners og mange familiers liv. Det er derfor viktig også med kompetanse innenfor psykososial forebygging. Men spesielt i mindre kommuner, der det ikke er pasientgrunnlag for å ansette fagfolk i alle ønskelige yrkesgrupper, vil det være viktig å finne nye arbeidsformer og å utnytte tilgjengelige ressurser på en god måte. Det vil en også være avhengig av i dag – man samarbeider ofte på tvers av kommunegrensene.

Jordmorkompetanse er blant kjernekompetansen regjeringen har foreslått at vi lovfester. Jordmor har spesialkompetanse på hele perioden fra svangerskap, fødsel til barsel- og nyfødtperiode. Det er ingen tvil om at det er behov for denne kompetansen i kommunene, også som følge av at mor og barn skrives tidligere ut fra fødeinstitusjonen. Men tjenesten trenger ikke å være organisert på samme måte i alle kommuner. Gode systemer og rutiner for samhandling med spesialisthelsetjenesten er av stor betydning for å sikre brukerne gode og trygge tjenester. Helseregioner og kommuner har laget lokalt tilpassede planer for å sikre forsvarlige svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgstjenester i regionene.

Mange venter på et elektronisk helsekort for gravide. Elektronisk helsekort for gravide er en del av Nasjonal handlingsplan for e-helse 2014–2016, og vi jobber nå med Helsedirektoratet for å få fart på arbeidet.

Også når det gjelder framtidig finansiering, må vi se tjenestene i sammenheng. Det meste av den forebyggende virksomheten er rammefinansiert. Samtidig har noen yrkesgrupper, bl.a. jordmødre, enkeltoppgaver innenfor forebygging som finansieres gjennom folketrygden. At noe er rammefinansiert og noe finansiert gjennom takstsystemet, kan påvirke tilbudet på ulike måter. Jeg kan forsikre om at vi vil se nærmere på dette etter behandlingen av stortingsmeldingen om primærhelsetjenesten, som vi ble ferdig med i dag.

Jeg mener at retningen som skisseres i stortingsmeldingen, med større vekt på helhetlige tilnærminger og finansieringsordninger som støtter opp om dette, er en god vei å gå for å kunne yte gode og sikre tjenester til brukerne i framtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [13:05:11]: Statsråden gir en god beskrivelse av status quo og målsettingen for tjenesten, som jeg tror hele salen deler. Statsråden beskriver også at man skal komme tilbake med betraktninger og endringer på ordningen, med sikte på bedre samordning, større flerfaglighet og generell forbedring av tjenesten.

Nå har jo statsråden selv, i tidligere rolle som parlamentariker, påpekt systemforbedringer knyttet særlig til takstordningen og etterspurt en evaluering av den. Kan statsråden si noe – på et litt høyere detaljnivå – om hva han ser for seg av forbedringer, slik at vi lykkes med denne enstemmige målsettingen fra Stortingets side om å bedre og styrke jordmørtjenesten ute i kommunene.

Statsråd Bent Høie [13:06:05]: Det er selvfølgelig ikke slik at kvaliteten på tjenesten er avhengig av en gjennomgang av takstsystemet for jordmødre alene, men dette er en del av problemstillingen, som vi er fullstendig klar over. Vi vet at disse takstene ikke fungerer helt slik de var tenkt, og dette har også med andre forhold å gjøre enn selve stønadsforskriften for jordmørhjelp. I stortingsmeldingen som vi nylig har diskutert, ser vi at ulike innretninger av takstsystemet ikke nødvendigvis bidrar til å organisere og utvikle tjenestene slik vi ønsker, og derfor vil

vi starte oppfølgingen av stortingsmeldingen nå i etterkant av behandlingen, som nettopp også vil berøre dette.

Kjersti Toppe (Sp) [13:07:02]: Eg vil følgja opp den første replikken: Statsråden seier han vil følgja opp dette med ny finansiering av bl.a. jordmortilbodet, som ei oppfølging av St. Meld. 26 for 2014–2015 om primærhelsetenesta. No har jo statsråden sjølv foreslått nettopp det same for nokre år sidan, så eg reknar med at statsråden òg er utålmodig etter å sikra at dette vert gjort.

Spørsmålet mitt er om statsråden kan seia kor lang tid han ser for seg at regjeringa skal bruka på å greia ut dei nye finansieringsmåtane, som òg da vil inkludera jordmortenestetilbodet.

Statsråd Bent Høie [13:07:55]: Jeg kan ikke komme med et tidspunkt for når det arbeidet er ferdigstilt nå i dag, men arbeidet starter nå som en oppfølging av stortingsmeldingen.

Så har vi jo heller ikke sittet stille når det gjelder det engasjement som jeg, sammen med mange andre, hadde i Stortinget i forrige periode for å bedre jordmortilbudet i kommunene, både gjennom de endringene som nå er gjennomført når det gjelder dette med prevensjon og mulighetene der, men også det vi gjør i de konkrete bevilgningene, som nå er i Stortinget, i årets budsjettforslag – tre år på rad. Der gir vi kommunene større muligheter til nettopp å ansette flere jordmødre i helsestasjoner og skolehelsetjenesten, og det er viktig at det også følges opp av kommunen.

Kjersti Toppe (Sp) [13:08:50]: Eg kan forstå at statsråden ikkje kan seia nøyaktig kva tid dette arbeidet med nye finansieringsmåtar er ferdig. Men eg vil spørja igjen om han kan antyda overfor Stortinget om dette er noko som iallfall vil verta gjort i denne stortingsperioden, slik at vi veit kva vi har å halda oss til i oppfølginga, òg med omsyn til den debatten vi hadde i førre sak.

Statsråd Bent Høie [13:09:22]: Dette er et arbeid som starter nå, og jeg kan ikke i dag si noe om når vi er ferdige til å presentere ulike endringer for Stortinget. Sannsynligvis vil det være slik at noen endringer kommer før andre, men det er noe som en nå jobber med.

Ruth Grung (A) [13:09:50]: Jordmortjenesten er en viktig del av kvinnehelsen, men det er også veldig mange kvinner som jobber som jordmødre – og dessverre altfor mange i deltidsstillinger.

Det er også en utfordring at kompetansen er spredt, så Den norske jordmorforening kom med et veldig kreativt forslag for en stund tilbake: De mente at en god løsning hadde vært å kombinere stillinger i spesialisthelsetjenesten med kommunehelsetjenesten. Av en eller annen grunn fødes det mest om natten, og slik kunne man få mindre slitasje og utfordringer med stillingsbrøken, men også overføring av kompetanse.

Så ser jeg at statsråden sier at han kan sende ut skriv og oppfordringer osv., men hvilken handlingskompetanse og

-kraft har egentlig ministeren til å kunne gjøre noe på et så viktig felt?

Statsråd Bent Høie [13:10:43]: Det er ikke ministeren som ansetter jordmødrene verken i kommunene eller i spesialisthelsetjenesten. Men jeg synes det er en veldig god idé, og vi har både en veldig tydelig oppfordring til spesialisthelsetjenesten – og for så vidt også til kommunene – om at det er lurt å se på hvordan vi kan jobbe sammen på tvers av nivåene. Samtidig er det slik at vi – og ikke minst Arbeiderpartiet – har hatt et sterkt engasjement på at vi ikke ønsker deltidsstillinger. Dette er jo en lur måte å ha deltidsstillinger på, men da må vi også erkjenne at det blir flere deltidsstillinger både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten.

Så er det et helt annet åpenbart svar på dette spørsmålet: Det er forståelig at det ikke er ønskelig å jobbe i 30 pst. eller 40 pst. stilling som jordmor i en kommune, og derfor har en behov for færre kommuner. Så den viktigste strategien og oppfølgingen av dette forslaget, som også Senterpartiet står bak, er nettopp å gjennomføre regjeringens kommunereform.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [13:11:53]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E16 på strekningen Bagn–Bjørge i Oppland (Innst. 29 S (2015–2016), jf. Prop. 140 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sverre Myrli (A) [13:12:42] (ordfører for saken): Det er nok en del folk i Valdres som i dag følger med på forhandlingene i Stortinget. For mange er det en stor dag. Stortinget vil i dag gi grønt lys for å bygge ny E16 mellom Bagn i Sør-Aurdal og Bjørge i Nord-Aurdal. Dette er andre etappe av utbyggingen mellom Fønhus og Bagn. Første etappe mellom Fønhus og Bagn ble åpnet for et år siden omtrent, og vi som har kjørt den strekningen, vet at det er en fryd å kjøre der.

Nå må vi videre. Dagens veg mellom Bagn og Bjørge er for dårlig. Den er bratt, den er svinget, og det er særlig problematisk for tungtrafikken og særlig på vintertid. Dagens veg er 11 km. Med ny veg vil det bli en forkortelse, og en god del av den nye vegen vil være tunnel.

Den nye vegen skal delvis bompengefinansieres, og når vegen mellom Bagn og Bjørge står ferdig, blir dagens bom på strekningen mellom Fønhus og Bagn flyttet omtrent til kommunegrensa mellom Sør-Aurdal og Nord-Aurdal.

Meg bekjent er trafikken på den nye vegen mellom Fønhus og Bagn større med bom enn hva trafikken var på den gamle vegen uten bom. Dette kan tyde på at vegen blir raskere nedbetalt enn planlagt. Det er bra, og derfor må en også komme i gang med den nye vegen mellom Bagn og Bjørge, som er planlagt ferdig i 2020.

Det er sjølsagt fornuftig å se på den beregningstekniske renta på bompengelån, både på dette prosjektet og andre prosjekt. Et enstemmig storting kommer i dag til å gi det signalet til samferdselsministeren og regjeringen. Det er bra, altså å få på plass en lavere rente, ettersom rentenivået nå er vesentlig lavere enn hva det var tidligere. Hvis trafikken øker, noe den altså ser ut til å gjøre på E16 gjennom Valdres, kan vi her både få lavere bomtakster og raskere nedbetalingstid. Det er bra.

På 1990-tallet ble E16 gjennom Valdres valgt som stamvei mellom Østlandet og Vestlandet. E16 er en vintersikker forbindelse mellom øst og vest – eller mellom vest og øst, som en sier på Vestlandet. Mye er gjort med E16, og mer må gjøres. Filefjell-prosjektet går sin gang. Nylig la Statens vegvesen fram forslag til reguleringsplan for strekningen Turtnes–Øye i Vang – jeg tror faktisk det var i går. Det er behov for ytterligere opprusting gjennom Valdres. Det er behov for bedre veg mellom Sandvika og Hønefoss, og det må bygges ny veg mellom Voss og Bergen. Så det er fortsatt mye å gjøre på E16, og det er ikke siste gang vi har saker fra E16 til behandling i Stortinget, heldigvis. Men i dag dreier det seg om Sør-Aurdal og Nord-Aurdal og strekningen Bagn–Bjørge, og meldingen til Valdres i dag fra Stortinget er: Sett i gang – bygg ny veg.

Helge Orten (H) [13:16:41]: La meg først få takke saksordføreren for en god og ryddig saksframstilling.

Samferdselsdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag om utbygging og finansiering av E16 på strekningen Bagn–Bjørge i Oppland. Dette er andre etappe i utbygginga av E16 mellom Fønhus og Bjørge i Sør- og Nord-Aurdal kommuner.

Strekninga er, som tidligere nevnt her, én av flere riksveier mellom Østlandet og Vestlandet, og veistandarden er ikke tilfredsstillende, verken ut ifra trafikkmengde eller funksjon som riksvei. Veien er både bratt og svingete, noe som fører til vanskelige kjøreforhold, spesielt for tungtrafikken på vinterstid. Store deler av strekninga er også smal og skredutsatt, og det er derfor på høy tid å få utbedret denne flaskehalsen.

I Nasjonal transportplan 2014–2023 er det lagt til grunn statlige midler til å starte utbygginga av E16 på strekningen Fønhus–Bagn–Bjørge i første fireårsperiode. Første etappe, strekninga Fønhus–Bagn, ble vedtatt i Stortinget i juni 2012. Det legges opp til anleggsstart på strekninga Bagn–Bjørge våren 2016, og prosjektet ventes åpnet for trafikk i 2020 – til stor glede for dem som skal benytte denne veien.

Av de totale kostnadene på 1,44 mrd. kr utgjør statli-

ge midler 1,1 mrd. kr og bompenger 340 mill. kr. Det er grunn til å merke seg at den statlige andelen i prosjektet har økt etter den lokalpolitiske behandlinga høsten 2013, og at mindre kostnadsøkninger også er dekt opp av statlige midler. Det har vært viktig for å holde bompengetakstene på et så lavt nivå som mulig.

Regjeringa har i stortingsmeldinga «På rett vei» fremmet en bompengereform som vil bety lavere kostnader ved innkreving av bompenger. Samtidig er det åpnet for bruk av en lavere beregningsteknisk rente, og det er i budsjettet for 2016 foreslått å bruke 400 mill. kr til en rentekompensasjonsordning for bompengelån.

Fordelen med disse ordningene er at de gir et handlingsrom som kan bidra til at takstene kan reduseres, eller til at nedbetalingstida kortes ned. Derfor er det positivt at en samlet komité støtter innstillinga, som gir Samferdselsdepartementet en fullmakt til å fastsette lavere satser, basert på en lavere beregningsteknisk rente, dersom det er lokal interesse for det.

Dette er et etterlengtet prosjekt som får sin realisering, og som vil bety bedre framkommelighet og ikke minst økt trafikksikkerhet for alle som reiser langs E16.

Tor André Johnsen (FrP) [13:19:20]: Her har vi en viktig veisak og en stor gladsak for alle bilister som ferdes på E16 øst–vest mellom Oslo og Bergen, og for lokalbefolkningen i Bagn, Bjørge og Valdres.

Dagens veistandard er altfor dårlig og tilfredsstillende ikke kravet til riksveistandard. Europaveien er svingete, smal, og mesteparten av strekningen mangler gul midtstripe. En utbedring av E16 på denne strekningen vil bety en fullstendig stamveistandard med bredere vei og gul midtstripe, og det er viktig for trafikksikkerheten.

Med den utbyggingen som Stortinget nå vedtar, legger man ikke bare grunnlaget for økt trafikksikkerhet, men også for økt framkommelighet og redusert reisetid, grunnet både tunnel og kortere avstand mellom Bagn og Bjørge enn det som er tilfellet med dagens trasé.

Det er også gledelig for bilistene at vi åpner for å redusere bompengetakstene på grunn av lavere beregningsteknisk rente. Høyre og Fremskrittspartiet vil også påpeke at bompengetaksten på denne strekningen har blitt redusert som følge av økte statlige bevilgninger. Bompengereformen og rentekompensasjonsordningen vil også gi lavere bompengekostnader for folk flest. Det er viktig å redusere bompengekostnadene for både næringslivet og folket, og følgelig er det litt skuffende å se at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti ikke automatisk ønsker at lavere bompengetakster skal komme bilistene til gode, men at de åpner for at besparelsene og pengene i stedet kan brukes til nye infrastrukturprosjekter.

Avslutningsvis vil jeg påpeke et meget viktig og klart signal som Stortinget nå sender til regjeringen. Stortinget er opptatt av at vi skal bygge mest mulig rasjonelt for å få mest mulig vei for pengene. Følgelig er budskapet fra Stortinget til regjeringen at man bygger smal firefelts vei der det er hensiktsmessig, i stedet for dagens modell med utstrakt bruk av to-/trefelths vei. To-/trefelths vei er en uheldig løsning, sett ifra et økonomisk perspektiv, et tra-

fikksikkerhetsperspektiv og ikke minst et miljømessig perspektiv. Merkostnaden med smal firefelts vei er liten, men samfunnsnyttene er stor. Om landskapet er flatt og det ikke er behov for sprengning av tunneler og bygging av bruer, kan merkostnaden med smal firefelts vei faktisk være kun 10 pst. sammenliknet med to-/trefelts vei.

Anleggsbransjen, Høyre og Fremskrittspartiet har sett dette i flere år, så det er ekstra gledelig at Stortinget nå også ser dette.

I den sammenheng har jeg har lyst til å benytte anledningen til å takke saksordfører og Arbeiderpartiets representant, Sverre Myrli, for å bidra til at Stortinget nå sender et viktig signal til regjeringen. Hovedveinettet i Norge bør i større grad bygges mest mulig trafiksikkert, basert på morgendagens behov, ikke gårsdagens behov.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [13:22:21]: Strekingen E16 Bagn–Bjørge er andre etappe av utbyggingen av E16 mellom Fønhus og Bjørge i Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner. E16 er i dag, som allerede nevnt, hovedtraseen mellom Øst- og Vestlandet og en viktig stamvei, som på denne strekingen på ingen måte har en tilfredsstillende standard. Tungtrafikken utgjør om lag 12 pst. av den totale trafikkmengden, og på vinterstid er andelen tungtrafikk, sammen med en stedvis svært bratt og svingete vei, en stor risiko for framkommelighet og dermed også for trafiksikkerhet. Det er også viktig å merke seg at i tillegg til at ny vei gir plass for langt bedre tilbud for gående og syklende på gammel vei, innebærer det også en nedkorting på 1,2 km. Så selv om den samfunnsøkonomiske nettoytten er negativ, er dette en viktig og nødvendig forbedring av en hovedveiforbindelse mellom øst og vest som gir både bedre framkommelighet og økt trafiksikkerhet.

Dagens lave markedsrente gir grunnlag for å gjøre endringer i forhold til den beregningstekniske renten som ble lagt til grunn for bompengelån. Et gunstigere rentenivå vil kunne bidra til raskere nedbetaling i forhold til opprinnelige planer, lavere bompengesatser, eller at en bruker frigjorte midler til ytterligere satsing på viktige utbedringer som kan gi økt framkommelighet og trafiksikkerhet på den aktuelle strekingen. For Kristelig Folkeparti er det av grunnleggende betydning at måten en benytter disse pengene som blir frigjort, på, skal forankres i de lokale myndigheter – kommuner og fylkeskommuner – som blir mest berørt av prosjektet.

Med dagens rentenivå får mange veiprosjekter framover som har forutsatt bompengefinansiering med en beregningsteknisk rente på 6,5 pst., frigjort midler som kan brukes til andre formål som berører den aktuelle veistrekingen. Etter Kristelig Folkepartis syn er det viktig at en i alle saker av denne typen bidrar til en god dialog mellom staten og de lokale myndighetene, slik at disse midlene kan gi best og mest mulig nytte. Det betyr at dette er frigjorte midler som ikke nødvendigvis kun må gå til reduserte takster eller forkortet bompengeperiode, selv om de selvfølgelig også kan benyttes til disse formålene.

For Kristelig Folkeparti handler det om å få mest mulig vei for de pengene en har til disposisjon. Da er det viktig at en er i dialog med de som sitter nærmest det aktuelle

prosjektet, for å se på løsninger som også kan åpne opp for tiltak som fremmer god framkommelighet og økt trafiksikkerhet. I Bodøpakken, som Stortinget behandlet forrige år, ble det av lokale myndigheter bedt om at frigjorte midler på grunn av lavere rente enn først kalkulert ble benyttet til å få en bedre forbindelse til havna. Nå er det vel neppe havn en tenker mest på i Oppland, men kanskje andre tiltak som en ser seg tjent med å få på plass for å kunne bygge en god infrastruktur for fremtiden.

Jeg har tro på at en skaper en god dialog fra departementets side, og at det blir en god løsning, der stat og region kan finne fram til hvordan disse midlene skal brukes på best mulig måte.

Jeg viser ellers til saksordførers gode gjennomgang av saken.

Ivar Odnes (Sp) [13:26:12]: For Valdres og for oss som nytter denne viktige aust–vest-forbindelsen ofte, er dette ein gledas dag. Endeleg får vi satt i gang arbeidet med å utbetra og trafiksikra ein av dei kritisk dårlegaste strekningane vi har på E16 på austsida av vasskiljet. Denne svært rasutsette strekinga er særleg krevjande på denne årstida for dei som ferdast der, men generelt gjev denne vegparsellen store utfordringar for dei vegfarande. Delar av vegbana i Bagnskleiva har store setningsskadar som skapar store søkk i vegbana. På enkelte punkt er asfalten målt til å vera 70–80 cm tjukk der det har vorte fylt att med asfalt.

Denne strekinga er òg ein del av ei større satsing på opprusting av E16 som har stor nytteverdi for både person- og godstransport. Ein årstdøgntrafikk i 2014 på snaue 3 000 køyretøy er kanskje ikkje så imponerende, men med store utfartshelgar til dei store hytte- og friluftsområda i Valdres er det enkelte dagar med klart større trafikkavvikling her. Med om lag 300 tungbilar i døgnet syner det òg den store betydninga vegen har for godsflyten aust–vest og til og frå Valdresregionen.

Det har vore arbeidd godt lokalt og regionalt for å få til ei samanhengande utbygging på heile strekinga Fønhus–Bjørge. For delstrekinga Fønhus–Bagn, som vart opna for eit snaut år sidan, har dette allereie vore med å gjeva gode resultat på trafikkflyt. Det er fleire som skal ha ros for arbeidet for å få på plass dette vegprosjektet, men særleg ordførar i Sør-Aurdal, Kåre Helland, som også våga barten sin for å garantera for gjennomføringa av prosjektet, fortener å verta nemnd. Det er òg herifrå forslaget kjem om å finna løysingar som varetek dei som lokalt brukar vegen ofte og får uforholdsmessig store kostnader. Det at det her vert lagt inn eit maksimalt passeringstak på 40 passeringar i månaden og deretter fri passering, er med og imøtekjem familiar med ungar som deltek i aktivitetar på fritida som krev fleire bompasingar i døgnet.

Det har også stor betydning at den statlege delen har auka noko, og at det vert opna for at Samferdselsdepartementet no får nødvendige fullmakter til å fastsetja takstar baserte på lågare beregningsteknisk rente. Eg trur vel òg at eg kan garantera at ein vil få nødvendig lokalpolitisk tilslutning.

Det som kanskje ikkje er så bra i denne saka, er at vi no

vil verta bortimot eit år forseinka med oppstarten av byggeprosjektet. Tanken var at vi skulle ha ei samanhengande utbygging av heile strekninga Fønhus–Bagn med oppstart no i haust av denne siste delen. Det har vore arbeidd intenst frå fleire partar for å få dette til, men no ser vi at oppstarten vert forseinka og skyvd ut til neste sumar. Men det viktigaste er at vi kjem i gang. Det som kanskje er ekstra krevjande, gjeld tungtransporten, som òg ein del har vore inne på. Norges Lastebileier-Forbund har òg påpeikt den urimeleg høge bomsatsen dei får på sin transport, inn i Valdres og gjennom Valdres på E16. Senterpartiet har foreslege inn i statsbudsjettet ei halvering av bomsatsen for tungbilar, nettopp for å imøtekoma varetransporten og dempa kostnadsnivået på godstransport rundt om i landet.

Eg vil til slutt understreka det som òg komiteen seier, at dei betydelege investeringane som no er gjorde på E16 dei seinare åra, og ein ny veg no mellom Bagn og Bjørge, vil gjera E16 til ein endå betre og tryggare veg mellom Austlandet og Vestlandet. Eg vil som komiteen òg understreka betydninga av å vidareføra satsinga på E16 mellom Sandvika og Bergen for å oppretthalda og styrkja denne viktige transportåra.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Ketil Kjenseth (V) [13:30:53]: Det er gledelig at det er 1 mrd. kr på vei til Valdres for å bygge ut Bagnskleiva. Det er en lenge etterlengtet videreføring av det prosjektet som ble ferdigstilt nylig. Den veien har blitt veldig bra.

Statsbudsjettet for neste år varsler også ytterligere bevilgninger til E16 i kommunene Vestre Slidre og Vang. Det er viktig at en ser på en slik helhetlig utbygging. Nå nærmer en seg ferdigstilling over fjellet. Det gjenstår selvfølgelig en del sørover i Buskerud – mellom Hønefoss og Sør-Aurdal – og selvfølgelig sørover til Sandvika.

E16 er en viktig transportåre både for Vestlandet og for innlandsfylkene Oppland og Hedmark. Det går mye nyttrafikk sørover fra Bagnskleiva til Hønefoss og Oslo, men mye nyttrafikk går også østover, over fv. 33 og videre mot Sverige. Så dette er viktige transportårer. E16 er også en viktig vei for turisttrafikken. Også lokalt er dette en viktig vei. Den løsningen en har kommet fram til lokalt når det gjelder innkreving, er viktig. Det har vært jobbet bra lokalt for å få til disse løsningene.

Alt i alt: Venstre er veldig glad for at denne utbyggingen kommer på plass, og ser fram til videre utbygginger på E16.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:32:59]: Det er flott når Stortinget samler seg om nok et veiprojekt som kan bygges. Alle som har kjørt denne strekningen, vet at det er en vei som ikke er så veldig behagelig å kjøre på. Den er smal, den er svinget, og spesielt på vinterstid er den ubehagelig. Det er mange som reiser dit spesielt i helgen på grunn av turisme og hytter. Det gjør at trafikken er i overkant av det den bør være på en sånn vei. Derfor er det bra.

Prosjektet er 11 km langt. Det betyr at vi får bedre vei

et langt stykke, men prosjektet innkorter også veiens lengde med 1,2 km. Det blir en langt bedre standard med tofelts vei, 8,5 meter bredde, og det bygges en lang tunnel, som også gjør at veien oppleves som bedre. Tunnelen skal ha tre kjørefelt hele veien. Det kommer til å bli bygd broer, og det kommer til å være gode anlegg langs veien med busslommer, omlegging av flere avkjørsler, bygging av skogsveier med tømmervelteplasser og støyttiltak. Dette tror jeg blir bra for dem som bor der, og ikke minst for dem som bruker E16 som en vei mellom vest og øst.

Jeg er også glad for – og jeg tror det blir satt pris på av mange som bor der – at dagens flertall har sørget for at denne veien kommer raskere på plass enn det en hadde lagt til grunn. Noe av det første som skjedde etter regjeringsskiftet, var at det ble tilført 40 mill. kr til planlegging av dette prosjektet. Det er altså ikke nok at det står i Nasjonal transportplan hvis en ikke finansierer planleggingsarbeidet. Det kom på plass som følge av budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det gjør at det er framdrift. Noen snakker om forsinkelse. Ja, hadde vi holdt oss til de budsjettbevilgningene som var planlagt, hadde vi ikke hatt denne diskusjonen her i dag, så det er litt rart å kalle det forsinkelse når det er god framdrift.

Den andre gledelige nyheten er at når vi i tillegg bygger prosjektet, vil det bli med mindre bompenger enn det som ligger inne i Nasjonal transportplan. Igjen: Gjennom gode budsjettavtaler mellom de fire borgerlige partiene, eller de ikke-sosialistiske partiene, har vi økt den statlige andelen her med 120 mill. kr – rett og slett fordi dagens flertall mener at vi ikke skal ha de høye bomtakstene som en hadde lagt opp til på en del veier rundt omkring.

Det betyr at den økonomiske barrieren i området blir lavere enn den ellers ville vært, og det betyr at flere vil ta seg råd til å bruke veien. Det er ikke minst viktig for næringslivet. Når vi bygger slike veier, handler det også om å bygge gode bo- og arbeidsregioner. Da gir det ingen mening å gjøre passeringen på de veiene så dyr at folk ikke utnytter fordelene.

Den tredje fordelene regionen får, er nettopp det som et enstemmig storting nå heldigvis står bak, at en vil se på den beregningstekniske renten – noe mange av oss kjempet mye for å gjøre noe med de forrige fire og åtte årene, uten å komme noen vei. Nå står plutselig Stortinget enstemmig bak og mener at det må vi kunne gjøre. Det hjelper å få nye tanker inn i de styrende korridorane.

I tillegg ser vi at bompengerereformen gjennom rentekompensasjonsordningen kan sørge for at det kommer enda mer statlige midler til dette prosjektet. Nå er det budsjettforhandlinger på Stortinget, så jeg skal ikke forskuttere hvordan de ender. Men jeg er i hvert fall glad for at det ikke er holdningene til de partiene som allerede i sommer sa at de ikke ville bruke penger på å redusere takster, som råder ved inngangen til budsjettforhandlingene.

Raskere gjennomføring enn det som var planlagt, lavere takster og rom for å redusere takstene enda mer, i tillegg til at vi får den veien som alle er enige om – ja, det er det bare å juble for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Odnes (Sp) [13:37:10]: For det første er regionen og kommunane her frykteleg glade for at det no endelig vert framdrift på dette. Så vel eg å kommentera litt det statsråden antyda om at det ikkje er ei forseinking. Det står faktisk å lesa i avisa Valdres den 28. mai, der nettopp denne bompengeproposisjonen vart etterlyst – at han måtte koma før sommarferien og få endeleg avslutningsbehandling her i Stortinget då, for å følgja planlagd framdrift. Oppstarten skulle altså vera no i haust. Stemmer det ikkje at ministeren feilinformerer viss han hevdar at dette eigentleg skulle vore starta no i haust?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:38:10]: Det jeg sikter til, er at ved regjeringsskiftet kom det inn 40 mill. kr ekstra til planlegging av prosjektet. Det betyr at hadde en holdt den framdriften som forrige regjering hadde lagt opp til i sitt forslag til statsbudsjett for 2014, hadde vi ikke stått her i dag og diskutert dette vedtaket som nå kommer. Det er fordi en har fått et regjeringsskifte med fire andre partier som skal styre landet, at vi har fått framskyndet framdriften i forhold til det den rød-grønne regjeringen hadde planlagt.

Så er det godt mulig at i forhold til det en legger opp til i Nasjonal transportplan, har en ikke fått til ting like raskt. Men det blir det samme som å si at fordi en i 1962 vedtok en nasjonal motorveiplan, så skulle alle de veiene vært på plass. Denne regjeringen, dagens flertall, sørger for at vi er raskere i gang med dette enn forrige regjering la opp til. Så er det egentlig ikke når man starter opp et prosjekt, som er det viktigste, men når man åpner det for trafikk. Der skal vi ha full framdrift, og vi har sørget for mer finansiering enn det en hadde lagt opp til.

Ivar Odnes (Sp) [13:39:06]: Eg er fullstendig einig med ministeren i at det viktigaste er å få framdrift i det. Det andre eg tenkte eg kunne utfordra ministeren på, var nettopp det som tungtransporten og Lastebileier-Forbundet er opptekne av, nemleg kostnaden ved passeringane her, som er tre gonger høgare for dei enn for dei lette køyretøya. Senterpartiet har i statsbudsjettet føreslått ei halvering av bompengesatsane for tunge køyretøy. Er det noko som ministeren kan vera med på å jobba for å gjennomføra i framtida – òg for å redusera kostnadene for viktig godstransport rundt om i landet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:39:53]: Hvis representanten fra Senterpartiet hadde stemt Fremskrittspartiet og gitt oss flertall, skulle vi gjennomført dette prosjektet uten bompengefinansiering. Det tror jeg alle vet. Fremskrittspartiet har sagt at vi ønsker å investere litt mer av oljeformuen nettopp for at vi ikke vil belaste bilistene og transportnæringen med dette. Det flertallet har vi ikke fått, og vi var ikke i nærheten av å få det med Senterpartiets tilnærming til bompengereformen, som vi behandlet i sommer, der målet jo er å bruke penger for å redusere takster. Da var Senterpartiet kraftig imot.

Jeg synes det er litt rart at vi har et hypotetisk alternativ her som ikke engang ligger som et forslag fra Sen-

terpartiet i innstillingen til denne saken. Hvis Senterpartiet mente at bomtakstene i proposisjonen var for høye for lastebileierne, hvorfor kom de da ikke i det minste med alternative forslag til dette? Det er ingen forslag som jeg ser, der Senterpartiet foreslår det som representanten argumenterer for. Jeg skal mer enn gjerne være med og redusere takster for både det ene og det andre hvis vi får Stortingets flertall for det. Det tror jeg bompengereformen også viser.

Ivar Odnes (Sp) [13:41:04]: Det som er vesentleg her, er jo nettopp det siste punktet i innstillinga til komiteen, som nettopp er å sjå på ulike løysingar som gjer at òg Samferdselsdepartementet kan vera med og sjå i møte reduserte bomsatsar for passeringane her i Bagn–Bjørge. Difor er det litt underleg når ministeren som representant for Framstegspartiet dreg den gamle historia om at viss dei hadde hatt fleirtal, så kunne dei ha støtta dette. Her ligg det då altså eit statsbudsjettforslag frå Senterpartiet som Framstegspartiet kan vera med og støtta og få eit fleirtal for reduserte satsar. Ser ikkje ministeren det som ei moglegheit for Framstegspartiet å vera med og støtta det?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:41:54]: Det er tre punkter her. Dagens regjering har allerede bevilget 120 mill. kr mer til prosjektet for å redusere takstene. Jeg tror dagens flertall har vist hva vi mener om det. I tillegg har vi fra regjeringens side i proposisjonen åpnet opp for nettopp å ha en annen beregningsteknisk rente enn det som var vanlig under forrige regjering. Forrige regjering sa de skulle legge til grunn 6,5 pst., og det var noe de meg bekjent aldri fravek. Vi har åpnet for at vi bør fravike det så mye som mulig og legge oss mer på reell takst. Jeg er glad for at Senterpartiet nå støtter dette. Det vil gi oss rom for å redusere takstene. Men igjen: Jeg ser ikke et eneste forslag i denne innstillingen som er i tråd med det Senterpartiet argumenterer for, nemlig at den takstreduksjonen skal komme næringslivet til gode gjennom lavere takster på vogntog, som da altså igjen i stor grad vil komme utenlandske vogntog til gode. Det er litt rart å få spørsmål om noe som Senterpartiet selv ikke foreslår, men som de mener vi skal støtte. Det blir litt hypotetisk når det gjelder akkurat dette prosjektet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Stine Renate Håheim (A) [13:43:14]: Takk til saksordføreren, som la fram saken på en veldig god måte, men som også tok turen til Valdres og kjørte strekningen. Det har vel også statsråden gjort. Det er veldig bra.

Den rød-grønne regjeringen begynte på det som etter hvert skal bli en storstilt satsing på E16 gjennom Valdres. Jeg er glad for at nåværende regjering følger opp den rød-grønne NTP-en, og at vi i dag endelig kan behandle bompengeproposisjonen for strekningen Bagn–Bjørge. Det kom sent. Vi var flere som etterlyste den før sommeren, og som gjerne skulle ha behandlet den før sommeren, men det viktigste er at vi nå kommer i gang. Jeg er også

glad for at bompengandelen er redusert – og kan reduseres ytterligere. Det har det tverrpolitisk vært jobbet godt med lokalt i Valdres.

Dette er en bra dag. Vi gir endelig klarsignal til byggingen av Bagn–Bjørge. For dem av oss som kjører Bagnskleiva relativt ofte, blir det veldig bra med ny tunnel og ny vei. Bagnskleiva er, som sagt, svingete og bratt, deler av strekningen er rasutsatt, og det har vært ulykker på strekningen. Nå får vi en mer trafikksikker vei, og Valdres blir knyttet enda nærmere sammen. Det er bra for trafikantene, det er bra for turistene, som kommer raskere til hytta og til ulike festivaler i Valdres, og det er bra for næringslivet, som er avhengig av en god vei.

E16 er hovedpulsåren gjennom Valdres, et distrikt som ikke lenger har jernbane, og hvor flyplassen går en særdeles usikker framtid i møte. Så dette er viktig for regionen vår, men også for store deler av landet, for E16 er den eneste 100 pst. vintersikre fjellovergangen mellom øst og vest. Uansett værforhold vet næringslivet at her kommer de sikkert over fjellet. Det er viktig i en tid da det blir stadig mer nedbør og ekstremt vær. Og når fv. 33 fra Bjørge til Gjøvik nå er i ferd med å bli realisert med god standard, er denne fylkesveien, sammen med E16, hovedforbindelsen mellom Vestlandet og hele innlandet. I Mjøs-området er det mye industri og verdiproduksjon som er avhengig av en god vei-forbindelse til Vestlandet. Da er fortsatt utbygging av hele E16 viktig.

Om det er noen nå som lurer på om dette er et forsvar for at E16 fremdeles skal være stamvei mellom øst og vest, kan jeg hilse fra Valdres og si at svaret er ja. I Oppland er det gitt tydelige og tverrpolitiske signaler om at vi fortsatt ønsker E16 som stamvei. Den diskusjonen får vi sikkert mulighet til å ta senere, men jeg har lyst til å si at uavhengig av hva man ender med i stamveidiskusjonen, er vi nødt til å fortsette utbedringen av hele E16. Det er viktig for Valdres og for landet for øvrig.

Sverre Myrli (A) [13:46:25]: Aller først: Det er mulig det tidligere i debatten gikk litt i ball med alle stedsnavnene som framkommer i proposisjonen. Strekningen Bagn–Bjørge, som vi i dag har til behandling, er andre etappe av utbyggingen mellom Fønhus og Bjørge. Første etappe av denne utbyggingen var strekningen Fønhus–Bagn, hvis det skulle være noen usikkerhet omkring det.

Den gamle arbeiderpartikjempen Martin Tranmæl sa en gang: Aftenposten skriver pent om meg, hva galt har jeg gjort? Etter å ha hørt Tor André Johnsen innlegg, vet jeg ikke om jeg skal si: Tor André Johnsen prater pent om meg, hva galt har jeg gjort? (Munterhet i salen) Jeg velger uansett å tolke det som vi hørte fra Fremskrittspartiets taler, positivt, og oppfatter det som at vi alle er opptatt av å finne gode løsninger.

Så til det Johnsen og flere har tatt opp, om den beregningstekniske renten. Bomselskapene får på de lån som tas opp, den renten som er i markedet på det tidspunktet. Er denne renten lavere enn den beregningstekniske, noe den har vært på mange bomprosjekter, blir lånet nedbetalt raskere enn det som lå til grunn. Det er jo ikke sånn at noen

penger blir borte i systemet selv om det har blitt operert med en høyere beregningsteknisk rente enn den faktiske renten. Da har bompengeprojektene blitt nedbetalt raskere, noe vi har sett på mange prosjekter de siste årene. Men det er klart det er fornuftig å justere den renten når vi har et så lavt rentenivå som vi har nå. Og til det Johnsen tok opp: Det er tre måter å bruke det handlingsrommet på som en da får: lavere bomtakster, raskere nedbetalingstid eller å bygge mer vei – eller en kombinasjon av disse.

I dette prosjektet er det ikke aktuelt å legge inn andre prosjekter. I prosjektet vi i dag har til behandling, er det snakk om å få til lavere bomtakster og raskere nedbetalingstid, men i andre prosjekter vi diskuterer – som Grøvan nevnte da vi diskuterte Bodø-pakken – er det aktuelt å legge inn andre prosjekter fordi det er ønskelig fra lokalt hold. Jeg gjentar: I saken vi i dag har til behandling, vil en lavere beregningsteknisk rente medføre lavere bomtakster og kanskje også raskere nedbetalingstid.

Det gleder meg at det er så stor tilslutning i Stortinget til det som nå er presentert, og som senere i dag blir vedtatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [13:49:22]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv. 23 Dagslett–Linnes i Buskerud (Innst. 33 S (2015–2016), jf. Prop. 146 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [13:50:19] (komiteens leder): Dette er en stor dag og en merkedag for alle som har ventet på grønt lys for rv. 23 Dagslett–Linnes. Prosjektet vi vedtar i dag, har mange ventet på i lang tid. I alt for mange år har man sett frem til at Stortinget skulle vedta prosjektet, men uten at noe har skjedd.

Riksvei 23 Dagslett–Linnes har blitt behandlet i komiteen på ordinær måte. Det er gledelig at det er en samlet komité som fremmer innstillingen om å vedta utbyggings- og finansieringsplanen som skal gi Lierbygdene og røykenværingene ny 5,5 km firefelts vei, korte inn rv. 23 med 2 km, samtidig som den gjør veien tryggere, raskere og mer fremkommelig. Jeg takker komiteen for et godt samarbeid om dette viktige prosjektet.

Dette veiprojektet er også av nasjonal betydning, siden det innebærer at rv. 23, som er en viktig gjennomfartsåre for hele landet og videre til Sverige, nå blir rustet opp.

I perioden 2005–2014 ble det registrert 51 ulykker med personskaade mellom Dagslett og Linnes. Dessverre var det også fem dødsulykker og ni ulykker med alvorlig personskaade. Det er også en viktig årsak til at det er helt nødvendig at vi nå får satt i gang bygging av den nye veien. Trafikksikkerhet er høyt prioritert av denne regjeringen, og bedre veier og bygging av nye veier er noe av det viktigste vi kan gjøre for å hindre flere ulykker og dødsfall på våre veier.

Dette prosjektet har en kostnadsramme på 2,18 mrd. kr. I en tid med økende arbeidsledighet er det viktig at det kommer slike nye, store veiprojekter som kan skape aktivitet og arbeid. Byggestart skal først være i 2017, men i årene før vil ingeniører og andre ha nok å henge fingrene i.

I årevis har trafikken vært stor gjennom de berørte boligområdene. Ja, det har vært så mye trafikk at det nesten har vært utholdelig for dem på Lahell. Ved utløpet av tunnelen på Laslett satt mange i årevis med hus på båndlagte eiendommer, uten at det skjedde noe fra myndighetens side. Heldigvis fikk vi ordnet opp i dette i forrige periode, slik at de familiene som var berørt, fikk innløst huse sine. Det er en gledens dag for alle dem som har vært så berørt, at vi nå er i gang med prosjektet, men, som jeg sa, det er ikke bare nødvendig for de lokale, som kjører på veien hver dag. Det er også en nasjonal sak. Ikke minst er dette også en helt nødvendig del av Oslofjordforbindelsen.

Det vi vedtar i dag, er en start, for vi er langt fra ferdig med det store veiprojektet. Det neste Stortinget nå må sørge for, er å jobbe videre med påkoblingen til E18. Det ligger inne som en klar forutsetning at del 2 av prosjektet nå går videre, og at det blir en påkobling til E18. Det bidrar til en god trafikkavvikling i hovedstadsområdet. Det er også avgjørende for å få på plass en forbindelse over Oslofjorden.

Det er store prosjekter på gang i Drammensregionen, bl.a. fjordbyen langs Lierstranda, hvor et nytt sykehus også skal på plass. Utviklingen av den nye fjordbyen henger nøye sammen med utviklingen av Lierstranda og et moderne, fremtidsrettet transportsystem, noe som også samferdselsministeren har påpekt når han har besøkt dette området.

Påkoblingen mellom E18 og rv. 23 er helt avgjørende for å få på plass et bedre fungerende veisystem i en av Norges raskest voksende regioner.

Jeg vil avslutte med å gratulere, særlig regionen, med at et viktig veiprojekt nå er i gang. Det er etterlenget, og dette er del én av et stort og viktig veiprojekt – også for hele nasjonen.

Tor André Johnsen (FrP) [13:55:40]: I dag skal vi vedta utbygging av en viktig riksvei, som både har mye lokaltrafikk, og som også er et viktig bindeledd mellom E6 og E18 og følgelig har mye gjennomgangstrafikk.

Det er en gledens dag for lokalbefolkningen som bor langs rv. 23 i Røyken og Lier kommuner, for lokalbefolkningen som bruker veien, men også en gledens dag for alle som kjører E6 og E18 og ikke trenger eller ønsker å kjøre innom Oslo.

Lokalbefolkningen og bilistene har vært altfor tålmo-

dige og ventet altfor lenge på denne nye firefelts veien. Den første reguleringsplanen er hele 24 år gammel, og den første detaljplanen ble vedtatt så tidlig som i 1990. Det er både håpløst og uakseptabelt at det skal ta så lang tid å få realisert viktige veiprojekter i Norge. Både det å få ned planleggingstiden og å få ned byggetiden er viktige mål for Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen, og det er et arbeid som vi allerede er godt i gang med. Den eneste trøsten jeg kan se med at det har tatt så lang tid å fullføre denne veien, er at planene har blitt endret underveis, fra to felt til fire felt, og det er jo heldigvis et fornuftig resultat.

Dagens rv. 23 mellom Dagslett og Linnes har en dårlig standard, og den oppfyller ikke gjeldende krav til veibredde, kurvatur, avkjørsler, kryssløsninger eller fartsgrense, og med en ÅDT – årsdøgntrafikk – på 14 000–18 000 ville det for øvrig vært helt meningsløst å bygge en ny tofelts riksvei. En ny firefelts rv. 23 vil følgelig gi store forbedringer både for lokalbefolkningen og for bilistene. Parsellen blir også kortere ved at det bygges en tunnel. Det vil gi redusert støy og reduserte forurensningsproblemer for lokalbefolkningen. Men fire felt vil også gi bedre flyt i trafikken og følgelig mindre forurensning fra bilene, samt redusert reisetid og bedre trafikksikkerhet.

Så dagens vedtak om å bygge 5,5 km firefelts riksvei kommer til å bli godt mottatt av alle. Men – for det er et lite «men»: Det er veldig skuffende at stortingsflertallet, i hvert fall komitéflertallet, ikke støttet Høyres og Fremskrittspartiets viktige merknad om å avvente å sette opp bomstasjoner på sideveiene, for i prinsippet er det helt ulogisk at noen som ikke trenger veien, noen som ikke bruker veien, må være med å betale for den. Og det blir ekstra urettferdig når vi ser eksempler på pensjonister som må betale titusener av kroner for å kunne komme seg til sykehjemmet og besøke sin kone eller mann, og lokalsamfunn som blir helt «bommet inne» – som ikke engang kan få kjøpt et brød uten å betale bompenger – på en lokalvei som ikke engang er utbedret.

Årsaken til at det settes opp bom på sideveiene, er en teoretisk frykt for lekkasje. Statens vegvesen antar at lekkasjene kan bli så store at det går ut over finansieringsgrunnlaget for veien. Dette er synsing fra veibyråkratenes side, og det er ikke basert på faktisk lekkasje. Høyre og Fremskrittspartiet er klare på at bomstasjoner på sideveiene skal begrenses i størst mulig grad og uansett ikke vurderes satt opp før etter en viss periode, slik at man har konkrete tall på reell trafikkmengde.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [13:59:26]: Utbyggingen av strekningen mellom Dagslett og Linnes på rv. 23 er viktig og nødvendig med hensyn til både økt trafikksikkerhet og bedre framkommelighet. 51 ulykker med personskaader for perioden 2005–2014, hvorav fem dødsulykker og ni ulykker med alvorlig personskaade, understreker virkelig behovet for nødvendige utbedringer av dagens strekning. Vi har også merket oss at kjørelengden reduseres med 2,2 km, og prosjektet har en samfunnsøkonomisk nettonytte på 5,2 mrd. kr. Prosjektet er derfor helt klart viktig og vil bidra til en helt ny standard sammenlignet med dagens trasé.

Vi vil samtidig peke på de utfordringene denne typen prosjekt representerer i skjæringspunktet mellom transportpolitiske prioriteringer og jordvernet. Begge er viktige sentrale og nasjonale hensyn. Det er viktig at en i framtidige samferdselsutbygginger forsøker å forene økt framkommelighet og trafikksikkerhet med hensynet til det langsiktige behovet vi har for å sikre matproduksjonen i vårt land.

Dagens lave markedsrente gir grunnlag for å gjøre endringer i forhold til den beregningstekniske renten som ble lagt til grunn for bompengeloven. Et gunstigere rentenivå vil kunne bidra til raskere nedbetaling i forhold til opprinnelige planer, lavere bompengesatser, eller at man bruker frigjorte midler til ytterligere satsinger på viktige utbedringer som kan gi økt framkommelighet og trafikksikkerhet på den aktuelle strekning.

For Kristelig Folkeparti er det av grunnleggende betydning at måten en benytter disse pengene som blir frigjort på, skal forankres hos de lokale myndigheter, kommuner og fylkeskommuner som blir mest berørt av prosjektet. Med dagens rentenivå får vi flere veiprosjekter framover som har forutsatt bompengefinansiering med en beregningsteknisk rente på 6,5 pst. – frigjorte midler som kan brukes til andre formål. Etter Kristelig Folkepartis syn er det viktig at en i alle disse typer saker bidrar til en god dialog mellom staten og de lokale myndigheter, sånn at disse midlene kan gi best og mest mulig nytte. Det betyr frigjorte midler som ikke nødvendigvis bare må gå til reduserte takster eller forkortet bompengeperiode, men som også kan benyttes til disse formålene og andre formål, eller en kombinasjon. For Kristelig Folkeparti handler det om å få mest mulig vei for de pengene en har til disposisjon. Da er det viktig at en er i dialog med dem som sitter nærmest det aktuelle prosjektet, for å finne gode lokale og regionale løsninger.

Så registrerer jeg at regjeringspartiene ikke ønsker å etablere bompengeinnkreving på sidevei – i dette tilfellet den gamle rv. 23 – fra dag én, men først etter en periode med trafikk på den nye veien. Vi er enig i at det er viktig at all bompengeinnkreving skal oppleves å være både rettfærdig og relevant for trafikantene – det er et viktig prinsipp. Begrunnelsen for at regjeringen i dette tilfellet foreslår at også sideveien får bomstasjonen fra dag én, er nettopp trafikksikkerhet og trafikklekkasje. Jeg synes på bakgrunn av at berørte kommuner, fylke, direktorat og departement tilrår at også denne bompengeinnkrevningen kommer på plass fra første dag, det er underlig at regjeringspartiene i Stortinget velger å se vekk fra denne entydige og tungt faglig begrunnede tilråding.

Jeg viser ellers til saksordførers gjennomgang av saken.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:03:35]: Det vi nå skal behandle, er første utbyggingsetappe på rv. 23 Dagslett og helt fram til E18. Det er en kjørelengde som blir redusert med 2,2 km. Det er et område som har stor trafikk, 14 000–18 000 kjøretøy i døgnet. Det omfatter en utbygging på 5,5 km ny firefeltsvei, og veien stopper ved renseanlegget på Gilhus, det som kalles Linnes. Det er en tunnel

på 2,2 km, det er en 300 m lang kulvert på Linnes, og det omfatter også bygging av 3 km gang- og sykkelvei. Dette er et stort prosjekt.

Revidert reguleringsplan er godkjent av Lier og Røyken kommuner i juni 2013. Prosjektet har en kostnadsramme på 2 420 mill. kr i 2015. Det er delvis bompengefinansiering, som flere har vært inne på, som er behandlet av Røyken kommunestyre, Lier kommunestyre og Buskerud fylkeskommune – og vedtatt. Det er litt spesielt da å oppleve her at også Høyre er med på at en skal ha en annen bompengeløsning. Og – jeg vil understreke det: Her har vi to Høyre-styrte kommuner, vi har én Høyre-styrt fylkeskommune, og så opplever vi her i Stortinget at uten nærmere begrunnelse går også Høyre imot sine tre sentrale politiske ledere: to ordførere og én fylkesordfører.

Bompengandelen er på over 60 pst., og det er et prosjekt som Senterpartiet støtter, med den behandling som er gjort, fordi strekninga Dagslett–E18 har høy prioritet fra fylkestinget i Buskerud.

Som sagt: Det som nå legges fram, er rimelig omforent, men vi står overfor en enda mer krevende strekning, nemlig fra renseanlegget på Gilhus i Lier og fram til påkoblinga på E18. Som det står i proposisjonen: Departementet vil komme tilbake til Stortinget med en egen sak «når det foreligger nødvendige forutsetninger for dette».

Dette er viktig, samtidig som det er meget krevende. En skal gjennom verdifulle, dyrkede jordområder, og jordvernet er spesielt viktig i Lier. Det er hele Norges grønnsakhage, det er umistelig jord, og ved uunngåelig konflikt mellom en ny vei og dyrket jord må, etter Senterpartiets syn, svaret bli en kulvert, med grønnsakdyrking over kulverten. Det kan jo kalles et grønt skifte i veibygginga.

En må gjennom store boligområder, og ikke minst – som også representanten Hofstad Helleland var inne på, men med motsatt fortegn av det jeg nå kommer med – gjennom industriområdet på Lierstranda. Der er det svære industriområder med svært stor godstransport – jeg vil understreke: svært stor godstransport. Det er vel få områder som har så stor godstransport per kvadratmeter som det som er på Lierstranda.

Myndighetene har ikke noe alternativ til plassering av den godsaktiviteten som er der. Det er endog sånn at Lier kommune, ved ordføreren, ikke engang har påbegynt arbeidet, så langt industrieierne er kjent med, i tilfelle en må flytte denne aktiviteten i forbindelse med at en skal gjennomføre det som representanten Hofstad Helleland var inne på når det gjelder fjordbyen. Her står en altså overfor noen svært vanskelige utfordringer.

Ved denne videreføringa av veien foreligger det i godkjent kommunedelplan for ytre Lier fra 2007: Statens vegvesen har med bakgrunn i vedtatt trasé for rv. 23 Linnes–E18 i kommunedelplanen våren 2015 forberedt reguleringsplanlegging av dette prosjektet.

Men så, 30. juni 2015, blir ordfører og fylkesordfører orientert om at Vegvesenet finner det vanskelig å få til en god løsning for koblinga av rv. 23 på E18 ved Brakerøya. De lanserer også den såkalte Lierdiagonalen – en radikal endring i forhold til vedtaket i Lier kommune, og per i dag står Lier på sitt tidligere vedtak.

Jeg vil bare avslutte med at det er svært viktig at rv. 23 Linnes–E18 blir bygd i forlengelse av prosjektet Dagslett–Linnes. For å få det til må prosjektet prioriteres i første periode av NTP 2018–2029, og det blir da en stor utfordring å få plankravene på plass innen den tid.

Sverre Myrli (A) [14:08:52]: I 1991–1992, altså for snart 25 år siden, var jeg nyvalgt fylkestingsrepresentant i Akershus. En av de første sakene vi fikk til behandling, var spørsmålet om ny oslofjordforbindelse. Det var en stor debatt på begge sider av fjorden. Skulle det bygges bru? Skulle det bygges tunnel? Og hvor skulle den i så fall plasseres?

Som kjent ble det tunnel. Oslofjordforbindelsen, som navnet ble, ble en bra forbindelse, men vi må innrømme: Det ble for dårlige tilknytningsveier på begge sider av fjorden, men i særdeleshet på vestsida av fjorden. Den arven har vi hatt i alle år. Derfor er det gledelig at det nå bygges ny veg mellom Dagslett og Linnes. Det bedrer vegsystemet på vestsida av fjorden mot Oslofjordforbindelsen betraktelig, men – og det er et stort men – vi har en utfordring med hvordan vi skal knytte vegen videre mot E18 i Lier/Drammen.

Jeg har registrert at det allerede – eller allerede, det har vel vært i lang tid – er diskusjoner lokalt om hvordan en skal få til en forbindelse her. Det må bygges en ny forbindelse til E18. Spørsmålet er altså hvordan. Det er store landbruksområder, av landets beste – kanskje den aller beste dyrkede marken i hele landet. Det er boligområder. Det er næringsområder. Og jammen skal det bygges sykehus i området også.

Jeg vil i tillegg si at mens vi nå diskuterer rv. 23, som er forlengelsen av Oslofjordforbindelsen, må vi også om ikke for lenge komme i gang med å bygge et nytt løp i Oslofjordforbindelsen, i Oslofjordtunnelen. Oslofjordforbindelsen er nedbetalt, men alle som har ferdes der, vet at det allikevel kreves inn bompenger. Stortinget vedtok at bompengerekravet kunne fortsette selv etter at tunnelen var nedbetalt, for å finansiere et nytt tunnelløp. Så vi må både gjøre noe med tilknytningen, vegsystemene, til Oslofjordforbindelsen, og vi må bygge et nytt tunnelløp.

Så til det poenget som Johnsen tok opp, om bommer på sidevegene. Det er jo litt spesielt å høre Fremskrittspartiets talsmann i debatten her i dag. Det er fristende å si til Johnsen at det er hans parti som sitter i regjering, han sitter 6–7 meter unna samferdselsministeren. Det er samferdselsministeren som har fremmet den proposisjonen som vi nå har til behandling. Det er ingen her som er så veldig glad i bomstasjoner på sidevegene, men det er forslaget i proposisjonen. Spørsmålet er: Er Fremskrittspartiet for det som ligger i forslaget til Stortinget, eller er Fremskrittspartiet mot det? Er Fremskrittspartiet for det i regjeringskontorene og mot det i Stortinget og skal stemme imot i kveld – eller hva er egentlig dette for noe? Det er bare å ordne opp, det er bare å fjerne bommer på sidevegene hvis en mener det er riktig, men det er altså regjeringen som har lagt fram det som vi nå har til behandling.

Jeg vil også si at hvis regjeringen har en annen tilnærming til det med bomstasjoner på sidevegene, kan

det selvsagt gjøres helt uavhengig av det regjeringen kaller bompengereform. I komiteen argumenterer Høyre og Fremskrittspartiet for at dette har med den varslede bompengereformen å gjøre. Å fjerne bommer på sidevegene kan selvsagt gjøres uavhengig av det.

Så må det også legges til at slik som den politiske situasjonen nå er, og med presentasjonen av de ulike partiers alternative statsbudsjett, ser det regjeringen kaller bompengereformen sin, ut til å få noen alvorlige skudd for baugen.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:13:50]: Dette er nok et veiprojekt som vi nå får satt i gang, og som vil gi store fordeler lokalt. Det betyr mer trafiksikre veier for folk som bruker strekningen hver dag, det betyr bedre lokalmiljø for folk som bor i området, og det betyr at mer av den trafikken som ferdes mellom øst og vest for Oslofjorden, vil få bedre forhold.

Jeg har kjørt strekningen selv mange ganger. Det er ingen tvil om at den ikke har den standarden den burde ha for den trafikken som den betjener, og dette er altså første del av den utbyggingen på rv. 23 som trengs for å få en standard på veien helt fram.

Ikke minst når en møter tungtransport, ser en hvilke utfordringer som er, når en har mye svinger, det er til dels smalt, mye trafikk og lite oversikt. ÅDT-en på denne strekningen er 18 000 kjøretøy. Det er ganske mye.

Det som bygges nå, er en 5,5 km lang ny firefeltsvei, delvis i ny trasé, delvis i tunnel, og kjøre lengden vil bli redusert med 2,2 km. Det betyr også at denne veien vil bli enda mer attraktiv som avlastingsvei med tanke på å kjøre videre på E18 gjennom Oslo hvis man skal mellom øst og vest for fjorden. Det tror jeg er en så god nyhet at selv en rød-grønn byrådsregjering i Oslo burde vært for å bygge ny vei, selv om de egentlig er imot det, for dette er sånn sett også en avlastning for Oslo sentrum.

Vi kommer i gang i denne fireårsperioden, med planlagt oppstart i 2017, og veien vil være åpen i 2021. Så koster dette penger – styringsrammen er på over 2 mrd. kr – men det er også et prosjekt som anslås å ha en netto nytte på 5,2 mrd. kr, altså noe som er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Sånne prosjekter bør vi egentlig gjennomføre så fort som mulig.

Så blir det en diskusjon om bompenger her også. De partiene som selv sier de ikke vil bruke en krone på å redusere bompenger, mener denne regjeringen bare må sette i gang med å redusere bompenger. Jeg tror alle forstår at det er en sammenheng her: Når Stortinget ikke vil bevilge penger til å redusere takster, har heller ikke regjeringen fullmakt til å redusere takster. Men i vårt arbeid har vi likevel klart å få til at det som nå ligger framme her for Stortingets vedtak, har en lavere takst enn det de lokale kommuner og fylkesting vedtok da de ga sin tilslutning til denne veien. En la altså til grunn at det skulle være en takst på mellom 22 og 27 kr da kommunepolitikerne vedtok dette. Vi kommer med en takst på 21 kroner.

I tillegg, i denne saken som i den forrige, viser vi også at ved å gjøre endringer i beregningsteknisk rente, ved å komme med rentekompensasjonsordningen, trenger ikke

taksten være 21 kr heller når veien åpner – det kan hende vi er nede i f.eks. 15 kr. Jeg er glad for at Stortinget gir sin tilslutning til dette, og at vi nå har en enighet om det som var veldig vanskelig for bare få år siden.

Jeg er også veldig glad for det muntlige signalet som Arbeiderpartiet gir her når det gjelder bomstasjoner på sideveiene. Det har vært en tilnærming at det har blitt satt opp bomstasjoner på sideveier når en bygger ny vei. Oversikten over det fra da Arbeiderpartiet og Senterpartiet selv styrte, er ganske lang. Når vi nå får de klare signalene om at Arbeiderpartiet ikke er så opptatt av det, og at hvis dagens flertall ønsker å fjerne bomstasjoner fra sideveiene, så skal i hvert fall ikke Arbeiderpartiet protestere, da er det et veldig bredt, nytt flertall som gir oss rom for å gjøre endringer. Så med mindre jeg mistolket Arbeiderpartiet her nå – da håper jeg de korrigerer meg i løpet av debatten – gir det meg et signal om at vi kan se på om vi i hvert fall skal starte veiprosjekter uten å ha bomstasjoner på sideveier, for så å ta en diskusjon med lokale politikere etterpå om det er en god løsning i forhold til trafiksikkerhet og trafikkavvikling på de gamle veiene. Så det er for så vidt en god nyhet, og jeg setter pris på representanten Myrli's klare tale i denne sammenheng.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sverre Myrli (A) [14:18:13]: Jeg må si at jeg er rimeelig overrasket over det siste jeg hørte samferdselsministeren nå si. Medfører det riktighet at samferdselsministeren legger fram innholdet i sine proposisjoner til Stortinget avhengig av hva Arbeiderpartiet mener? Jeg går ut fra at det er Fremskrittspartiets politikk som ligger i de sakene som regjeringen legger fram for Stortinget. Spørsmålet mitt er: Står samferdselsministeren inne for det som ligger i proposisjonen som vi nå har til behandling, eller står han ikke inne for det forslaget som ligger der?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:18:48]: Jeg står inne for det jeg har lagt fram. Og så ser jeg med glede at Stortinget gir oss signaler om at vi kan være enda mer romslige i måten vi legger opp prosjekt på, slik at vi faktisk kan gjøre enda mer for å få redusert bompengebelastningen på folk flest.

Sverre Myrli (A) [14:19:03]: De som er opptatt av statsvitenskapelige spørsmål og forfatningsmessige spørsmål, er opptatt av hvordan parlamentarismen fungerer i praksis. Jeg må si at de som skal skrive historien for ettertida, nå har fått en ny type parlamentarisme å skrive om. Vi har altså en samferdselsminister og en regjering som heretter skal legge fram saker for Stortinget avhengig av hvilke signaler som gis fra opposisjonen på Stortinget, og avhengig av hvilke signaler som opposisjonen måtte vedta på sine partimøter. Spørsmålet er rett og slett: Tror virkelig samferdselsministeren at opposisjonen ønsker å innføre bompenger på sidevegnettet fordi vi prinsipielt synes det er så viktig, eller har det slått samferdselsministeren at vi i saken som vi har til behandling i dag, er for det fordi det er samferdselsministeren som har foreslått det?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:20:06]: Jeg synes dette blir en litt rar debatt, for i min form for statsvitenskapskunnskap er det Stortinget som vedtar, og regjeringen som gjennomfører, og vi forholder oss til de vedtak Stortinget gir oss som føringer for den politikken som vi skal føre. Så vil selvsagt en regjering også i sine forslag gi klare framlegg om hvordan en ønsker at ting skal være.

Men jeg velger å se på dette positivt. Nå sier Arbeiderpartiet veldig tydelig at de er for at vi skal prøve å unngå bompenger på sideveinett. Det er en litt annen tilnærming enn det de selv praktiserte i regjering. Jeg synes det er kjempebra, det er i tråd med det vi har ønsket selv hele veien. Men vi prøver også å forholde oss til at når Stortinget har gjort vedtak, f.eks. i klimaforlik eller andre store forlik, legger det føringer for hva slags politikk en regjering skal føre. Det er mulig at Arbeiderpartiet opplevde det annerledes da de satt i en flertallskonstellasjon og ikke tenkte å bry seg om hva Stortinget mente. Men dagens regjering, som er en mindretallsregjering, må forholde seg alvorlig til Stortinget.

Sverre Myrli (A) [14:21:16]: Jeg er i hvert fall enig i det første, at dette er en rar debatt – det er en veldig rar debatt. Dette må jo vurderes fra sak til sak. I saken som vi hadde til behandling for litt siden, E16-saken, er det også vurdert å sette opp bommer på sidevegene – det tror jeg gjøres i alle bomsaker som vi har til behandling. Der tilrådte en det ikke, fordi en mente at det ikke var nødvendig å gjøre det. Så det er ikke noe prinsipp om en ønsker bommer på sidevegene eller ikke. Det må vurderes i hvert enkelt tilfelle, avhengig av om det er trafikkavvisning eller ei, og avhengig av hvilke følger det får for trafikkvolumet på de aktuelle sidevegene. Så det er ikke noe prinsipp om en er for eller imot bommer på sidevegene – det er helt feil. Det må vurderes i hver enkelt sak, og det regner jeg med at samferdselsministeren har gjort i denne saken. Spørsmålet mitt er rett og slett: Mener samferdselsministeren det er fornuftig å innføre det bompengepoepplet som her er skissert?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:22:21]: Ja, i utgangspunktet er det fornuftig, ut fra de føringer som Stortinget har pleid å legge på oss med utgangspunkt i det som ligger i Nasjonal transportplan. Så har dagens regjering mange ganger redusert bomtakstene i forhold til det som ligger i Nasjonal transportplan, fordi vi har en annen tilnærming. Samtidig vet vi utmerket godt at en mindretallsregjering må forholde seg til det stortingsflertallet til enhver tid mener, og derfor blir det av og til noe som ikke er ren fremskrittspartipolitikk eller ren Høyre-politikk, men som allikevel, slik som her, får veldig bredt flertall i Stortinget.

Jeg er glad for den holdningen som representanten Myrli har, til tross for den flisespikkeridebatt som her oppstår. Jeg ser med glede på at vi nå f.eks. kan jobbe med å få vekk flere bomstasjoner på sideveier. Så håper jeg også at Arbeiderpartiet i det videre arbeidet vil være med og støtte oss når vi også prøver å gjøre grep for å redusere taks-ter på bomstasjoner på hovedveinettet som vi bygger, så vi

ikke får de økonomiske barrierene som ofte kommer som følge av bompengefinansiering.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:23:33]: Senterpartiet har sjølsagt en jordnær, praktisk tilnærming til spørsmålet om bomstasjoner på sideveier når en har vedtatt bomstasjoner. Noe annet vil ikke være spesielt ansvarlig. Og her har vi en sak hvor statsråden har lagt fram en innstilling i tråd med det som er de lokale instansene, og så opplever vi det spesielle at Høyre også er med på en merknad hvor en sier at en ikke skal ha bom på sideveier.

Mitt enkle spørsmål er: I denne konkrete saken mener statsråden at det er ansvarlig av Høyre og Fremskrittspartiet å gå mot bompengerekrav på sideveien? – Ja eller nei.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:24:24]: Jeg skal ikke vurdere hva folk i Stortinget mener, det ville vært uhørt. Jeg forholder meg til det Stortinget vedtar.

Hvis det også er slik at Senterpartiet nå signaliserer at de synes det er helt greit ikke å ha bompenger på denne sideveien, er det aldeles utmerket, og da blir det bare et stadig bredere og bredere flertall for noe som ikke hadde flertall i innstillingen. Jeg forholder meg til de vedtak og de klare signaler som Stortinget gir.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:24:48]: Statsråden har lagt seg til en debatteknikk hvor en tillegger sine debattanter en annen mening enn det de har. Senterpartiet har vært helt klar på at vi følger lokalpolitiske vedtak og regjeringa, med bom på sideveier – punktum. Det var et annet spørsmål jeg stilte, men jeg får ikke noe svar på det.

Videre er mitt spørsmål: Rv. 23 Linnes–E18 er prioritert i siste seksårsperiode i NTP 2014–2023, dvs. i perioden 2018–2023. Det er også skrevet at Linnes–E18 skal bygges i forlengelse – jeg understreker i forlengelse – av rv. 23 Dagslett–Linnes. Står disse formuleringene fast hos nåværende regjering?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:25:36]: Jeg tror at alle som har fulgt samferdselsdebatten og ikke minst det som skjer fysisk i tillegg til debatten, ser at dagens regjering har som vane å prøve å framskynde veiprojekt og ikke forsinke dem. Listen over prosjekt som har fått penger tidligere enn planlagt i budsjettet, er ganske lang, i motsetning til i forrige fireårsperiode, der det var relativt mange prosjekt som kom i gang senere enn det som var planlagt.

Så vet vi, som representanten Lundteigen også tok opp i sitt innlegg, at det er mange ting i forbindelse med del 2 av dette prosjektet som er ganske konfliktfylte. Jeg skal ikke forskuttere hvilke løsninger en finner på dem, men jeg håper at vi finner gode løsninger så raskt som mulig, slik at en får en god gjennomføring av strekningen totalt sett. Det å få rv. 23 i en bedre forfatning fra E18 til E6, egentlig, på motsatt side gjør at du får en veldig god omkjøringsvei i forhold til å måtte kjøre gjennom Oslo sentrum. Det vil være bra for tungtransport, det vil være bra for arbeidspendlere, og det er bra for folk som bor langs dagens vei.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:26:39]: Jeg vil takke for det positive svaret. Det vil Buskeruds befolkning være veldig glad for. Det som da er det krevende, er – som statsråden også var inne på – å få på plass plankravene, og da blir det veldig sentralt hvilke retningslinjer som departementet gir til Statens vegvesen for å komme fram med en vei i sånne konfliktfylte områder.

Mitt spørsmål går da på: Er det en retningslinje fra departementet i slike saker at en bør søke kulvertløsninger, for dermed å redusere konfliktene ved dyrket jord, noe som ellers vil kunne forsinke planprosessen og hele framføringa, hvis en ikke legger opp til en ny planleggingsmetode gjennom sånne verdifulle områder?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:27:24]: Med tanke på hvordan vi har løst Ringeriksbane- og E16-prosjektet, viser dagens regjering at vi både klarer å ha høy fart på kompliserte prosjekt og å finne løsninger som de aller fleste er for. Så vil det alltid være noen som protesterer. Men det som er målsettingen, er at vi også på rv. 23 finner en løsning som er mest mulig kostnadseffektiv, som har minst mulig konflikter og størst mulig nytte for samfunnet. Hva det betyr for både kulturminner, naturreservater, landbruksjord, befolkningstetthet og den type ting, skal ikke jeg forskuttere, men det vi ser, er at den tilnærmingen og den arbeidsmetodikken som Vegvesenet har fått lov til å utprøve, gjør at vi får et bedre resultat med mindre konflikt enn det som ofte har vært tilfellet, og det håper jeg vi også får på rv. 23.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor André Johnsen (FrP) [14:28:21]: Når det gjelder Lundteigen's invitasjon til debatt om bom på sideveier, er det en viktig ting å huske på: Bompengereformen vil føre til lavere bompengesatser, noe som igjen vil føre til at sannsynligheten for lekkasjer blir vesentlig mindre, og som igjen vil føre til at det blir mindre behov for bom på sideveier.

Nå skal ikke jeg snakke for Høyre-kolleger eller politiske kolleger i lokalpolitikken i Buskerud, for dem kjenner jeg ikke så veldig godt til, men på et generelt grunnlag er jeg overbevist om at både kommunepolitikere og fylkespolitikere har følt seg presset til å godta bompenger på sideveier, nettopp fordi tidligere regjeringer har bygd opp et system hvor det har vært etablert en praksis med bompenger på sideveier. Min erfaring som både lokalpolitiker og fylkespolitiker i Hedmark – der vi har tre veiprojekter, rv. 3/25, E16 og E6, alle tre med bompengefinansiering – er at ingen av kollegene mine i de foraene vi har behandlet disse sakene, heller ikke de rød-grønne, er noe særlig glad i bompenger på sideveiene. Da er det veldig gledelig å høre at min gode kollega fra Akershus, brobyggeren Sverre Myrli, også påpeker det. Det er ingen her som er glade for bom på sideveier. Det er veldig gledelig å høre.

Det Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen gjør nå, er nettopp å rydde opp i et system som er etablert, dessver-

re, som en generell praksis om at for å få en ny vei må en ikke bare ha bom på veien, en må stort sett også ha bom på sideveien. Jeg har dessverre sett mange tilfeller i Hedmark, spesielt på E16, hvor vi har fått store protester fra lokalbefolkningen. Ett eksempel er grenda Galterud, hvor – til i hvert fall Myrli informasjon – omtrent halvparten av befolkningen stemmer på Arbeiderpartiet. De har reagert kraftig på at de har blitt «bommet inne», og regjeringen er villig til å rydde opp. Vi har prøvd å flytte bommen, men har ikke fått noen særlig respons på det foreløpig. Men jeg har en god nyhet til Stortinget: Nå i slutten av oktober sendte faktisk departementet en henvendelse til Akershus og Hedmark om å teste ut bomfritak for den grenda på sideveien, midlertidig, f.eks. for ett år, for å se an hvordan det vil utvikle seg med hensyn til bomlekkasje. Så det er i hvert fall en viktig kursendring nå. Og det er gledelig å høre at flere partier på Stortinget, både Senterpartiet og tydeligvis også Arbeiderpartiet, er åpne for ikke å være så prinsipielle på bom på sideveier, men vil ha litt mer fleksibilitet og kanskje fjerne dem på sideveier generelt sett også.

Sverre Myrli (A) [14:31:10]: Siste taler sa at det var representanten Lundteigen som inviterte til debatt om bompenger på sidevegene. Med all respekt var det vel siste taler selv som inviterte til den debatten. Uansett hvem som har invitert, og hvem som er inviterte gjester i selskapet, er nå det noe av det som har blitt debatten her i dag.

Vi har oppklart det som i Stortinget kalles «en åpenbar misforståelse». Vi har en samferdselsminister og en regjering som har trodd at opposisjonspartiene på Stortinget og stortingsflertallet – også deres to samarbeidende partier – prinsipielt har vært for mest mulig bompenger på sideveger i bompengeprojekter. Siste taler sa til og med at det har vært en prinsipiell sak. Så her har det virkelig vært en misforståelse. Det er vel ingen i stortingsflertallet som har ment at det er noe som helst prinsipp, det er, som jeg sa i mitt forrige innlegg, en vurdering fra sak til sak om det skal innføres bompengene på sideveg-systemet. Det er to ting som er avgjørende for det. Det er trafikkavvisning på hovedvegen ved ikke å ha bompenger på sidevegene, og det er trafikkforholdene på sidevegnettet ved ikke å ha det. Dette må altså vurderes fra sak til sak.

Da vil jeg anbefale samferdselsministeren, ettersom han gjennom to år har lagt fram så mange bompengesaker – det er jo norgesrekord i innkreving av bompenger – og han har trodd at Stortinget prinsipielt har vært for mest mulig bomber på sidevegene, nå å gå tilbake til departementet og gå igjennom alle bompengesakene sine og legge nye saker fram for Stortinget hvis han mener at det som er sagt i debatten her i dag, har endret den politiske situasjonen så fundamentalt som vi har fått inntrykk av.

Da kan jo regjeringen og regjeringspartiene starte med E16 gjennom Sør-Odal og Kongsvinger i Hedmark, hvor det har vært et virvar om hva som skal skje med bompengene på sidevegnettet. Hvis man mener at det har vært mangel på signaler både fra Arbeiderpartiet og fra lokale og regionale myndigheter, er det noen som ikke har fulgt med i timen. Den ene dagen har vi registrert sig-

naler fra Statens vegvesen om saken, den andre dagen har vi registrert signaler fra tidligere statssekretær Hoksrud, og den tredje dagen har det kommet andre signaler fra departementet. Så start med å rydde opp, og start med E16!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [14:34:18]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E6 på strekninga Nord-Trøndelag grense–Korgen, inkl. Brattåsen–Lien i Vefsn og Grane kommunar (E6 Helgeland sør) i Nordland (Innst. 32 S (2015–2016), jf. Prop. 148 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [14:35:25] (ordfører for saken): Dette er en gledens dag for oss som kjører mye på E6 i Helgeland. Det vil også være en gledens dag for de mange langtransportene som går mellom nord og sør i landet og inn og ut av kysten, og som f.eks. skal videre på E6.

Prosjektet er, som dere skjønner, etterlengtet. Det er mange som har vært utålmodige etter å komme i gang. E6 er den viktigste veistrekningen mellom Nord-Norge og Sør-Norge og gjennom Helgeland.

E6 Helgeland er en samlet utbyggingspakke mellom Nord-Trøndelag grense og Bolna i Rana kommune. Det er lagt opp til en trinnvis utbygging av de tre delstrekningene. E6 Helgeland nord ble vedtatt i 2014, og jeg kan med glede melde at arbeidet allerede er godt i gang. Jeg er en av dem som ikke blir irritert om jeg må stå og vente på veiarbeid og sprenging som meldes i området nå. Det er godt å se.

Nå er det E6 Helgeland sør og strekningen Brattåsen–Lien som skal vedtas. Jeg er veldig tilfreds med at de to siste delstrekningene står klare for utbygging, for det vil gi en bedre standard og en sikrere vei på en ulykkesutsatt strekning. Det er en strekning der det har vært både dødsulykker og ikke minst veldig mange utforkjøringer. Hver eneste høst og vinter ligger det laksetrailere veltet i en eller annen grøft på strekningen, og det er krevende for alle bilister når situasjonen er sånn som den er.

Det er ni delstrekninger vi skal vedta i dag, og som for E6 Helgeland nord vil sju delstrekninger bli utlyst i en samlet konkurranse der samme entreprenør vil stå for utbygging, drift og vedlikehold i en periode på inntil 15 år. Jeg mener det er godt i tråd med det som ble vedtatt i Nasjonal transportplan.

Vi har også merket oss at det legges opp til anleggsstart høsten 2016, men for delstrekningene Kappskarmo–Brattåsen og Brattåsen–Lien vil det bli benyttet tradisjonelle konkurranseformer, der drift og vedlikehold ikke inngår. Tidspunkt for anleggsstart for disse delstrekningene er ikke avklart ennå. Jeg vil minne om at det er viktig at man fastsetter anleggsstarten også der, sånn at man kan sikre rasjonell framdrift på hele E6 Helgeland. Det er forventet at den skal være ferdig innen 2020, og derfor er anleggsstart på de to siste delstrekningene viktig.

Finansieringsplanen for utbygging av E6 Helgeland sør omfatter statlige midler og bompenger. Siden vedtaket ble gjort i Prop. 55 S for 2013–2014, der man så på hele kostnadsbildet, har kostnadsoverslaget økt med rundt 370 mill. kr. Kostnadsøkningen foreslås dekket med 340 mill. kr i økte statlige midler og økte bompengbidrag på 30 mill. kr.

Plasseringen av bompengesnittene knyttet til E6 Helgeland sør er i tråd med de lokalpolitiske vedtakene fra 2010–2012, og Nordland fylkeskommune og alle kommunene som blir berørt av utbyggingen, med unntak av Hemenes kommune, har sluttet seg til det foreslåtte opplegget for delvis bompengefinansiering av utbyggingen. Det er også opprettholdt i ettertid.

Det er noen små uenigheter i komiteen, selv om vi alle har sluttet oss til prosjektet, men jeg vil minne om – siden jeg er representant for regionen og har fulgt debatten veldig nøye – at det er en ganske frustrert region som ser at de får en økt belastning med bompengesatser, og at man ikke får den reduksjonen av bompengesatser og bomstasjoner som man fikk i pakken for E6 Helgeland nord. Det er viktig at statsråden følger opp et godt arbeid overfor kommunene, sånn at man gjennom den beregningstekniske renten kan se om man finner en løsning som innebærer lavere bomsatser, for i dette tilfellet er det det som har vært det unisone kravet fra de berørte kommunene. Det har gjort at vi, sammen med Arbeiderpartiet, har fremmet et forslag som går på akkurat det. Jeg har i tillegg fremmet et forslag om at man bør se på om det er lurt at man skal stille garanti fra kommuner og fylkeskommuner når det er staten som bygger vei. Det er forslag som jeg har fremmet, og som jeg herved tar opp.

Det siste jeg har lyst å nevne, er at det hadde være lurt å se på om man kan gjøre noen opprustinger av E6 sør om Nordland grense, gjennom Namsskogan. For tungtransporten som blir berørt av dette prosjektet, er det viktig at det er god flyt i trafikken også der.

Presidenten: Representanten Sjelmo Nordås har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Helge Orten (H) [14:40:44]: La meg begynne med å takke saksordfører for et godt stykke arbeid.

Det er lagt opp til trinnvis utbygging og utbedring av E6 i Helgeland. E6 Helgeland nord ble vedtatt i denne salen 3. juni i fjor. Nå er det E6 Helgeland sør og strekningen Brattåsen–Lien som står for tur.

Fullføring av disse tre prosjektene vil bety en helt ny hverdag for dem som ferdes langs E6 i Helgeland: bedre

framkommelighet, kortere reisetid, og ikke minst økt trafikksikkerhet. Dette er en strekning der vi har hatt flere alvorlige ulykker, og en ny og utbedret vei vil bety mye for å redusere antallet ulykker.

Aldri før har det vel vært satset så tungt på samferdsel i denne landsdelen, og jeg regner med at dette er en gledens dag for alle som er opptatt av verdiskaping og bosetting i Helgeland.

E6 mellom Nord-Trøndelag grense og Osen er ca. 137 km lang. Tungtrafikken utgjør 14–16 pst., og i denne proposisjonen er det lagt opp til å bygge ut til sammen 80 km vei fordelt på ni delstrekninger. Som for E6 Helgeland nord vil utbygginga av sju av delstrekningene bli lyst ut i en samlet konkurranse der samme entreprenør vil stå for utbygging, drift og vedlikehold i en periode på inntil 15 år.

Jeg er litt spent på hvordan denne kontraktsformen vil fungere, men jeg har tro på at det å se investering, drift og vedlikehold i sammenheng kan gi gode resultater. Spørsmålet er om denne kontraktsformen gir de ønskede resultatene, eller om en utbygging av hele strekninga som et offentlig–privat samarbeid kunne vært et alternativ. Uansett er det interessant å prøve ut flere modeller for raskere og mer effektiv utbygging av vei.

Prosjektet er kostnadsberegnet til knappe 4 mrd. kr. Av dette er 520 mill. kr bompenger. Den statlige andelen utgjør med andre ord 86,9 pst. av kostnadene, som er en høyere andel enn for E6 Helgeland nord, der den statlige andelen var på 80,5 pst. Kostnadsoverslaget har økt med 370 mill. kr etter framlegginga av Prop. 55 S for 2013–2014. Av dette er altså 340 mill. kr dekket av økte statlige bevilgninger, og 30 mill. kr blir dekket av økte bompengbidrag. Det betyr at den relative statlige andelen i prosjektet har økt.

Jeg registrerer at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet i innstillinga retter kritikk mot regjeringa fordi takstene har økt med 20–25 pst. sammenliknet med utgangspunktet, og at det er en forskjellsbehandling sammenliknet med E6 Helgeland nord. Det er en kritikk jeg finner svært urimelig, all den tid det statlige bidraget i prosjektet er økt med 340 mill. kr og den statlige andelen i E6 Helgeland sør er høyere enn i E6 Helgeland nord.

Og ikke nok med det: Om vi skulle fulgt den samme strategien som de rød-grønne gjorde da de satt i regjering, er det grunn til å stille spørsmål ved om en slik kostnadsøkning ville blitt dekket av statlige midler, eller om bompengetakstene ville vært enda høyere i en rød-grønn modell.

I tillegg har regjeringa lagt fram en bompengereform som åpner for bruk av lavere beregningsteknisk rente ved fastsettelse av bomtakstene. Forutsatt at lokale og regionale myndigheter slutter seg til det, er det altså fullt mulig å redusere takstene i dette prosjektet betydelig. Dette var en ordning den forrige regjeringa ikke tok i bruk. Om det er flertall for den foreslåtte rentekompensasjonsordninga som regjeringa har lagt fram, vil det også kunne bety ytterligere reduksjoner av bomtakstene.

Regjeringa øker den statlige andelen i bompengeprosjekter og legger til rette for lavere takster. Det er inter-

essant å se at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet i opposisjon nå har blitt opptatt av det samme.

Men tilbake til det jeg startet med: Dette er en gledens dag for Helgeland. Med vedtaket om E6 Helgeland sør i dag fullføres en sammenhengende utbygging av E6 gjennom Helgeland. Det vil ha stor betydning for verdiskaping og vekst i hele regionen, og det vil gi en ny vei, bedre framkommelighet, kortere reisetid og økt trafikksikkerhet.

Tor André Johnsen (FrP) [14:45:07]: Dette er vel dagens siste gladsak, i hvert fall når det gjelder veibygging. På E6 i Helgeland i Nordland er det meget dårlig standard. Det skaper problemer for trafikanter, og det påfører næringslivet store kostnader. I tillegg fører den dårlige standarden til redusert trafikksikkerhet.

Det er lange avstander i nord, så totalt sett er hele prosjektet i Helgeland på omtrent 260 km, mens Helgeland sør er ca. 140 km og det vi skal bygge ut nå, er omtrent 80 km. Målet med utbyggingen er selvfølgelig bedre framkommelighet og bedre trafikksikkerhet.

De fleste samferdselsprosjektene får dessverre økte kostnader. Kostnadene for Helgeland sør har dessverre også økt med ca. 370 mill. kr. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen legger opp til at staten tar nesten hele den økningen og dekker 340 mill. kr av de 370 millionene, slik at kun 30 mill. kr, eller omtrent 8 pst., dekkes av bompenger.

Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ønsker uansett lavest mulig bompengebelastning for bilistene, og følgelig er vi opptatt av å få vedtatt regjeringens bompengereform, som vil gi lavere bomsatser også for E6 gjennom Helgeland.

Jeg registrerer at Senterpartiet framhever et ønske om å gi 50 pst. rabatt til tungtransporten. Det er gledelig at Senterpartiet nå vil legge opp til reduserte bomsatser, men for Høyre og Fremskrittspartiet er det viktig at lavere bomsatser skal komme alle bilister til gode og ikke bare noen utvalgte. Følgelig oppfordrer jeg Senterpartiet til å støtte Høyre–Fremskrittsparti-regjeringens bompengereform. Ifølge VG kan nemlig bompengereformen gi hele 30 pst. lavere takst for alle og ikke bare for noen.

Det er for øvrig interessant å merke seg at komiteens flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, påpeker at bompengebelastningen har økt, og at de tydeligvis ønsker lavere bomsatser for dette prosjektet i Nordland. Det er helt nye signaler fra disse partiene, som vanligvis ønsker bomstasjoner med høy brukerbetaling velkommen. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet påstår til og med at det er en klar forskjellsbehandling mellom E6 Helgeland sør og Helgeland nord.

Jeg har lyst til å minne Stortinget om at staten dekker nesten hele kostnadsøkningen på Helgeland sør, og at bompengandelen er på omtrent 13 pst., noe som er vesentlig lavere enn det som var vanlig da Arbeiderpartiet og Senterpartiet satt i regjering og hadde ansvaret for veiutbyggingen. I utgangspunktet skulle bompengene være et såkalt spleiselag mellom staten og bilistene, der kostnadene skulle fordeles omtrent 50–50. Men under de rødgrønne ble denne fordelingen vesentlig endret i bilistenes

disfavør, og vi har sett flere eksempler på at bilistene har måttet betale opp mot 100 pst.

Jeg har også lyst til å minne om at bompengandelen for Helgeland sør faktisk er lavere enn for Helgeland nord.

Av en eller annen merkelig grunn ønsker nå plutselig stortingsflertallet med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i spissen å sette ned bomsatsen på dette prosjektet. Det er gledelig at disse partiene, som vanligvis er opptatt av mest mulig bom, nå plutselig ønsker minst mulig bom og å begrense belastningen for bilistene. Jeg håper dette er en ny trend fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og at det ikke bare er et enkeltstående tilfelle som tilfeldigvis er basert på bostedsadressen til noen representanter i komiteen.

Jeg setter stor pris på signalene vi får fra Stortinget i denne saken. Det gleder meg like mye som signalene vi fikk i forrige sak når det gjelder bom på sideveier. Basert på et tydelig ønske om lavere bomsatser ser jeg fram til vi skal behandle regjeringens bompengereform i Stortinget, og jeg forventer full oppslutning om den.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:49:11]: Det er, som flere allerede har understreket, gledelig at en nå kan starte utbygging av de to siste delene av E6 på Helgeland, strekningen mellom Nord-Trøndelag grense og Korgen, inkludert prosjektet Brattåsen–Lien. Det skal bygges 80 kilometer vei fordelt på ni delstrekninger. Denne strekningen har vært svært ulykkesbelastet, med 142 ulykker med personskade for perioden 2005–2014. Av disse ble hele ni drept og 16 hardt skadd. Strekningen har delvis svært dårlig standard og er sterkt preget av forfall. Det er utforkjøringer og møteulykker som utgjør den største delen av ulykkene – en dokumentasjon på at veistandarden krever omfattende forbedringer. Så selv om samfunnsøkonomisk netto nytte er negativ, sier disse ulykkestallene, og ikke minst årsakene til ulykkene, at det er behov for omfattende utbedringer.

Prosjektet forutsetter bompengefinansiering, selv om den statlige andelen her er uvanlig høy sammenlignet med andre bompengefinansierte veistreknings – faktisk på hele 86,9 pst. av de totale kostnadene. Vi har også merket oss at kostnadsøkningen på 370 mill. kr i all hovedsak blir dekket av økte statlige bidrag. Vi har også registrert at bompengebelastningen på Helgeland sør har økt noe i forhold til utgangspunktet og på den måten framstår med et noe annet opplegg enn for E6 Helgeland nord.

Dagens lave markedsrente gir grunnlag for å gjøre endringer når det gjelder den beregningstekniske renten som ble lagt til grunn for bompengelån. Et gunstigere rentenivå vil kunne bidra til raskere nedbetaling i forhold til opprinnelige planer, lavere bompengesatser, eller at en bruker frigjorte midler til ytterligere satsing på viktige utbedringer som kan gi økt framkommelighet og bedre trafikksikkerhet på den aktuelle strekningen.

For Kristelig Folkeparti er det av grunnleggende betydning at måten en benytter disse pengene som blir frigjort, på, skal forankres blant de lokale myndigheter – kommuner og fylkeskommune – som blir mest berørt av prosjektet.

Så registrerer jeg, også i denne saken, at regjeringspartiene ikke ønsker å etablere bompengeskatt på side-

vei, men først etter en periode med trafikk på den nye veien. Vi er enig i at det er viktig at all bompengeneinnkreving skal oppleves å være rettferdig og relevant for trafikantene. Begrunnelsen for at regjeringen i dette tilfellet foreslår at også sideveien får bomstasjon fra dag én, oppfatter jeg klart og tydelig i dokumentene handler om trafikklekkasje og trafiksikkerhet. På bakgrunn av at berørte kommuner, fylke, direktorat og departement tilrår bompengeneinnkreving også på sidevei, og at den kommer på plass fra første dag, synes jeg fortsatt det er underlig at regjeringspartiene i Stortinget velger å se vekk fra denne entydige og faglig begrunnede tilrådingen. Jeg oppfatter at begrunnelsen for denne tilrådingen er at dette er nødvendig for å sikre det planlagte grunnlaget for den nye veien, altså hindre trafikksvikt og øke trafiksikkerhet – med andre ord en helt klar faglig begrunnelse.

Dette handler ikke om hvorvidt en er for eller imot bompenger. Sideveier har aldri vært noe sterkt bidrag til bompengefinansiering og bompengebeløpet – det har vært trafiksikkerhet eller trafikklekkasje. Jeg oppfatter at det også er begrunnelsen her, og derfor synes jeg det blir underlig når en snakker om at en er for eller imot bompenger i en sideveiproblematikksak.

Med utgangspunkt i denne saken, der man i utgangspunktet hadde forventet lavere bompengenivå enn det som her er foreslått, er det ikke unaturlig at en bruker rentegevinsten til å redusere takstnivået. Det har også vi i Kristelig Folkeparti forståelse for, og vi forventer at departementet gjennom god dialog med lokale og regionale myndigheter får til en god løsning for bruken av disse frigjorte midlene.

Jeg viser ellers til saksordføreren gode gjennomgang.

Karianne O. Tung (A) [14:53:58]: Først vil jeg takke saksordføreren for et godt samarbeid og en ryddig framleggelse av saken.

Arbeiderpartiet er glad for at regjeringen nå følger opp Stoltenberg-regjeringens Nasjonal transportplan også i denne saken. Utbyggingen av E6 Helgeland vil sikre bedre standard og sikrere vei på en ulykkesutsatt strekning. Dette inngår som en helhetlig utvikling av transportsystemene i nordområdene. For landverts transport betyr dette en prioritering av E6, Nordlandsbanen og Ofofbanen i tillegg til de viktige, grensekryssende riksveiene E10, E12, E8 og E105. Tiltakene i NTP 2014–2023 vil korte ned reisetiden mellom Bodø og Tromsø med 41 minutter.

I tillegg skal et desentralisert lufthavnnett opprettholdes og videreutvikles og støtten til regionale flyruter videreføres. Nordlandsbanen vil i planperioden få økt kapasitet – i hovedsak gjennom utbygging av kryssingsspor, og ved at togframføringen blir mer effektiv gjennom full fjernstyring på hele strekningen fra Trondheim til Bodø. Dette er viktige investeringer for å kunne realisere mulighetene i nord.

Da er det bekymringsfullt at regjeringens tilbaketrekking av proposisjonen for Helgeland sør høsten 2013 nå betyr en sannsynlig forsinkelse av hele prosjektet. Årsaken til tilbaketrekkingen var å se på mulighetene for å redusere eller ta vekk bompengene. Resultatet ser vi i dag.

Mens bompengebelastningen for Helgeland nord gikk ned, foreslår regjeringen nå å øke bompengebelastningen på Helgeland sør. Dette er en klar forskjellsbehandling av bilistene nord og sør på Helgeland og er heller ikke i tråd med lokalpolitiske forutsetninger. Det er et faktum at statsråden øker bompengesatsen for Helgeland sør med over 20 pst., 5 kr per bom. Det står i sterk kontrast til Høyre og Fremskrittspartiets utspill og løfter i valgkampinnspurten 2013, der de lovt å fjerne eller redusere bompengesatsene på strekningen. Nå skjer altså det motsatte. Hvordan velgerne til regjeringspartiene vil beskrive kuvendingen, vet ikke jeg, men de innfrir i alle fall ikke det de lovt.

For øvrig registrerer jeg at Fremskrittspartiets representant Johnsen nå synes en bompengandel på 13 pst. er godkjent – ja, det er nærmest bra. Det er nye signaler fra det partiet.

For Arbeiderpartiet er det viktig å vektlegge lokale ønsker. I denne saken er det et ønske lokalt at man står ved tidligere bomsatser og finansierer dette ved å bruke midlene som en får som effekten av en lavere rente. Dermed får man også en rettferdig behandling av bilistene på Helgeland.

Jeg vil understreke bekymringen for at man ikke når målsettingen om ferdigstilling av hele E6 Helgeland innen 2020. Samferdselsministeren bekrefter også denne bekymringen i brev av 20. oktober 2015, angående spørsmål 3 om ferdigstilling, hvor han sier at det er for tidlig å si når hele utbyggingen er ferdig. Da er det vel unødvendig å minne statsråden om at det er helt nødvendig med en snarlig oppstart at Kappskarmo–Brattåsen–Lien for å klare ferdigstilling av hele E6 Helgeland innen 2020.

For øvrig vil jeg ta opp forslaget som Arbeiderpartiet har sammen med Senterpartiet i saken.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Karianne O. Tung tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:57:56]: Dette blir det tredje veiprojektet som vi nå diskuterer, og som Stortinget med all sannsynlighet vedtar, et veiprojekt som har vært ønsket i mange tiår, men som først nå kommer på plass. Det handler om å klare å gjennomføre og ikke bare diskutere. Noen av dem som kritiserer og gir inntrykk av at ting ikke går fort nok, er fra de samme partiene som i 1962 la fram en nasjonal motorveiplan – uten at den har gitt så mye mer enn en veldig bred gangbro på Stovner.

Denne drømmen går nå i oppfyllelse når det gjelder E6 i Helgeland. Veien skal bygges. Staten tar mesteparten av finansieringen, og det blir lavere bompengebelastning for folk i Nordland med dagens regjering enn det som ligger til grunn i Nasjonal transportplan fra forrige regjering. Jeg påpeker det nettopp fordi de som nå kritiserer og later som om de er misfornøyd med at det er bompenger på dette, selv hadde forslag om å ha en enda høyere finansiering fra bilistene i prosjektene. Det virker ikke som om det reflek-

teres over det fra dem som kritiserer, men det er likevel et faktum.

Den utbyggingen som nå skal skje, er nødvendig og viktig. I fjor sommer kjørte vi E6 fra Svinesund til Kirkenes, og denne strekningen var en av de strekningene vi diskuterte veldig grundig med Vegvesenet – i bilen – om hvilke grep som må gjøres, som bør gjøres, både når det gjelder å bygge nytt og å vedlikeholde det som er.

Nå er det altså et prosjekt på nesten 14 mil som Stortinget vedtar – noen steder med relativt liten trafikk, andre steder med mer, men vi vet at på vinterføre med en del tungbiler oppleves det som utrygt for en del privatbilistene som kjører der. Utbyggingen vil redusere reisetiden med 9 minutter for lette biler og 11 minutter for tunge biler, og det vil bli 33 km mindre vei som har lavere fartsgrense enn 80 km/t. En får altså en tryggere vei med høyere fart, og det er samfunnsøkonomisk fornuftig.

Så blir det en diskusjon om hvordan en finansierer dette. I forslaget fra regjeringen har vi lagt til grunn at prosjektet har blitt dyrere enn opprinnelig planlagt, og det er rett og slett fordi dette er anslagene fra Vegvesenet. Når det gjelder hvordan en dekker den økningen i kostnader, er det verdt å understreke, spesielt overfor Arbeiderpartiet, som virker å ha misforstått litt, at staten faktisk tar en større andel av overskridelsene enn det en opprinnelig hadde lagt til grunn som en del av finansieringen av prosjektet. Det er altså en relativt liten andel av disse overskridelsene som blir lagt på bilistene, og det er stikk motsatt av den forrige regjeringens politikk når det gjaldt overskridelser. Da var det stort sett bilistene som måtte ta alle ekstrakostnadene. Arbeiderpartiet må gjerne korrigere meg hvis jeg tar feil, men nå har vi altså en regjering og et flertall som er på bilistenes side, i motsetning til før.

Det interessante hadde jo vært om Arbeiderpartiet – hvis de mente at bompengebelastningen her var for høy – da iallfall la inn et forslag som sa at staten må ta en større andel av de totale kostnadene i prosjektet. Det er det ikke noe forslag om. Arbeiderpartiet kritiserer bompengesatsene, men foreslår ikke noe annet enn det som ligger fra regjeringens side. Da blir dette et spill for galleriet fra Arbeiderpartiet, dessverre.

Det at en snakker om at endringer som regjeringen legger opp til med å bruke mer reell rente enn beregningsteknisk rente for å beregne satsene, ja, det ligger jo allerede i regjeringens forslag – det er ikke noe nytt som Arbeiderpartiet kommer med. Og vi har jo også synliggjort det i proposisjonen. I proposisjonen står det at hvis vi legger til grunn 10 pst. rente, så får vi en bomtakst på 77 kr, altså lavere enn det som lokalpolitikkerne hadde vedtatt. Men vi viser også at hvis vi bruker den beregningstekniske renten på 6,5 pst., så får vi en økning, slik som Arbeiderpartiet korrekt påpeker, men en mindre økning enn om vi hadde lagt til grunn den samme fordelingen stat–bompenger som en normalt pleide å gjøre når Arbeiderpartiet styrte. Vi har altså her en klagesang fra et opposisjonsparti som ikke reflekterer over hva de selv praktiserte i regjering, og som heller ikke tar inn over seg det denne regjeringen foreslår, nemlig en bompengereform som vil legge til grunn lavere takster enn det som ligger til grunn her.

Her får vi altså en bedre vei, som er bra for innbyggerne, som er bra for næringslivet og bra for tungetrafikken, og vi gir oss handlingsrom gjennom bompengepolitikken reformer i å redusere takstene til et langt lavere nivå enn det som var under forrige regjering, og et langt lavere nivå enn det en ville hatt om en hadde videreført dette i dagens politikk.

Jeg minner også om det som har blitt sagt av flere representanter her: Helgeland sør har en lavere bompengandel enn Helgeland nord, til tross for at Helgeland nord fikk økte statlige bevilgninger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karianne O. Tung (A) [15:03:13]: Jeg registrerer at ministeren er veldig opptatt av å snakke om Arbeiderpartiet i denne saken.

Jeg skal stille statsråden et spørsmål: Helgeland sør skal delvis bygges ut med såkalte utviklingskontrakter lik det som er gjort på Helgeland nord. I nord kan vi nå lese ut av forslaget til statsbudsjett for 2016 at man har fått en kostnadssprekk på ca. 450 mill. kr. Statens vegvesen sier at denne kostnadssprekken delvis kan skyldes den nye utbyggingsmåten med utviklingskontrakt. Da er mitt spørsmål: Kan vi nå føle oss trygge på at vi ikke får samme kostnadsøkning på Helgeland sør?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:03:52]: Som proposisjonen viser, har det allerede vært en anslått kostnadsøkning på prosjektet, og det er noe jeg håper gjør at vi ikke får flere etter hvert som prosjektet kommer i gang. Vår målsetting – og det var veldig tydelig i det intervjuet jeg hadde med det nye veiselskapets styreleder i går – er at vi skal bygge mer vei bedre, raskere og billigere gjennom utfordrende system. Min målsetting med det arbeidet vi gjør, er rett og slett at vi skal få kostnadene tydelig på bordet. Vi skal velge løsninger og standarder som gjør at vi får mer igjen for pengene nettopp for at man skal holde budsjettet man får, og helst lavere enn det.

Det er også verdt å minne om at når det gjelder Nord-Norge generelt, får Nord-Norge en kraftig ekstrasatsing på samferdsel med dagens regjering. Nå får landsdelen over 21 pst. av de totale riksveiinvesteringene, mot mindre enn 15 pst. for bare få år siden.

Vi skal holde budsjettet, vi skal ha framdrift på prosjekter, og vi skal satse veldig mye i Nord-Norge i mange år framover.

Karianne O. Tung (A) [15:04:55]: Det er interessant at ministeren henviser til Veiselskapet når han svarer om en strekning som ikke ligger i Veiselskapet.

Når det gjelder utviklingskontrakter, vil statsråden vurdere framtidig bruk av utviklingskontrakter i andre prosjekter når man nå ser antydning til hvilke konsekvenser det kan få for kostnadsøkninger?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:05:16]: Hvis det spørsmålet betyr at Arbeiderpartiet nå er blitt kritisk til utviklingskontrakter, er det litt interessant, for dette var den

store seierssaken for Arbeiderpartiet for bare få år siden: Man trengte ikke å opprette noe veiselskap, man trengte ikke å gjennomføre store reformer i sektoren, for nå skulle man begynne å ta i bruk utviklingskontrakter. Det var det Stoltenberg-regjeringen la fram som sitt virkemiddel. Hvis man nå mener at det er et dårlig virkemiddel, ja så skal jeg reflektere litt over det, men det bør sannelig også Arbeiderpartiet gjøre.

Jeg viser til Veiselskapet for å vise at denne regjeringen faktisk tar både store og små grep for å få kostnadene ned. Veiselskapet er et stort grep, men vi jobber også tett på mange enkeltprosjekter for å se hvordan vi kan gjøre prosjektene billigere. Så sent som i går sendte jeg et brev til KS for å invitere dem til å være med og se på hvordan vi kan gjøre endringer i måten vi bygger gang- og sykkelveier på, for å få ned kostnadene der. Å få mer igjen for pengene er veldig viktig for denne regjeringen etter mange år med kraftig kostnadsvekst i anleggssektoren på vei.

Karianne O. Tung (A) [15:06:18]: Det oppfattes sånn at man henviser til Veiselskapet fordi man ikke ønsker å svare på spørsmålet.

Et siste spørsmål: Undertegnede er enig i at staten i denne saken tar en stor andel av overskridelsene, men regjeringen foreslår altså likevel å øke bompengandelen. Hvordan står regjeringens forslag om å øke bompengandelen i dette prosjektet i stil med ministerens eget løfte høsten 2013 om å fjerne bompengene eller redusere bompengesatsene på den aktuelle strekningen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:06:54]: La meg bare oppklare, som jeg forsøkte å gjøre i forrige spørsmål, at vi viser til Veiselskapet for å vise at vi både gjør de store reformene og går inn i mange enkeltprosjekter, også i sykkelveitbygging. Så det har skjedd mye på mange områder.

Det er direkte feil, det som representanten sier – bompengandelen går faktisk ned for dette veiprojektet. Opprinnelig var bompengandelen på 13–14 pst. Av overskridelsen tar bilistene kun 8 pst. Når man øker et prosjekt og tar 8 pst. der man i utgangspunktet hadde 13 pst., er det en nedgang i andelen. Men fordi prosjektet blir dyrere, er det riktig at det blir en økt kostnad også for bilistene. Men det har vi vist at vi kan løse. For eksempel på side 7 i proposisjonen, som jeg antar representanten har lest, viser vi at gjennom bompengereformen og lavere rente kommer vi til en takst på 73 kr, altså lavere enn det en hadde lagt til grunn i de lokalpolitiske håndteringene. Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet er glad i våre virkemidler. Så må vi bare ta hensyn til at de allerede er foreslått av regjeringen.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [15:08:10]: Først har jeg lyst til å spørre statsråden om delstrekningene Kapskarmo–Brattåsen og Brattåsen–Lien, som ikke har tidfestet anleggsstart – om han kan si noe mer tydelig enn det som ligger i svaret til komiteen, og også si om det er mulig å ferdigstille hele prosjektet E6 Helgeland innen 2020.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:08:34]: Svaret der er rett og slett: Vi skal gjennomføre dette så fort som mulig. Det ser en på de bevilgningene vi har foretatt, at vi har bevilget mer penger til planlegging av veiprojektene enn det man har lagt til grunn. Vi har også økt bevilgningene til veivedlikehold i forhold til det som var lagt til grunn. Vi har sørget for at flere enn ti nye veiprojekter har fått statlige bevilgninger raskere enn det som lå til grunn i Nasjonal transportplan.

Vi ønsker å bygge disse prosjektene. En har en konstallasjon i regjering og storting som mener at det å bygge veier er bra for samfunnet. Det er et litt annet signal enn det en hører fra ulike rød-grønne konstallasjoner som nå har tatt makten rundt i kommunene, og som ser på veibyging som et problem. Jeg håper det ikke gjelder akkurat i Nordland, men vi ser på Vestlandet og på Østlandet at rød-grønne konstallasjoner nå begynner å prøve å nedforhandle både standarder og fartsgrenser. Jeg kommer ikke til å synes at det er veldig gøy. Vi kommer til å prøve å ha best mulig framdrift og raskest mulig ferdigstillelse.

Det er så mye som skal skje her som ligger fram i tid, at det å komme med en dato for når vi vil ha ferdigstilt, er litt for tidlig.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [15:09:40]: Det er viktig for hele pakken at man har den framdriften man egentlig har lagt til grunn. Det håper jeg at statsråden følger opp.

Jeg har lyst til å spørre – i fortsettelsen av det som representanten Tung tok opp – om de bomsatsene som er økt i forhold til den opprinnelige planen. Det er 5 kr per passering. Vil statsråden gå i dialog med Grane og Vefsn kommuner for å klare å få til lavere bomsatser, med utgangspunkt i den beregningstekniske renten? Dette er et klart krav fra kommunene, som synes at de har blitt urettferdig behandlet i forhold til de to kommunene som er lenger nord.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:10:22]: Jeg minner igjen om at dette prosjektet har blitt dyrere enn det som lå i Nasjonal transportplan. Når en får et høyere kostnadsnivå, må en finne ut hvordan en dekker det inn. Vi har gjort det som den forrige regjeringen ikke pleide å gjøre, vi har sagt at staten skal ta en langt større andel av kostnadsveksten enn det som lå i prosjektet i utgangspunktet. Vi tar en større statlig andel av kostnadsveksten. Det betyr at bompengandelen i prosjektet går ned. Det regnestykket er klart.

Men ved at også bilistene skal ta litt av kostnadsveksten, går takstene opp. Det er nettopp derfor vi på side 7 i proposisjonen har vist at ved å gå inn i den beregningstekniske renten – og i tillegg har vist at ved å ha en bompengereform som skal øke de statlige bevilgningene til bompengeprojekt generelt – vil vi kunne redusere taksten igjen, fra 85 kr, om vi hadde fulgt den rød-grønne måten å gjøre det på, til 73 kr og gjerne enda lavere, hvis vi får flertall i Stortinget for å bevilge ekstra statlige midler til prosjekter.

Det interessante i denne debatten er at vi får kritikk fra en opposisjon som ikke foreslår noen alternativer. De har

altså ingen alternativer til det vi har foreslått, men de er misfornøyd med det de selv har nedsatt.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [15:11:30]: I denne saken har både Senterpartiet og Arbeiderpartiet foreslått hvordan man kan løse det for å få bomsatsene ned mot det som befolkningen ble forespeilet da den første proposisjonen ble lagt fram. Så jeg synes statsråden bør gå i seg selv med hensyn til å anklage oss for ikke å komme med forslag.

Et siste spørsmål, det går litt på det som ligger lenger sør for Nordland grense, Namsskogan. Jeg vet at statsråden har kjørt strekningen og vet at det er en flaskehalsproblematikk på den biten. Vil det være mulig å se på om man kan løse noe av det i forbindelse med dette prosjektet raske enn det som er forespeilet? For tungtransporten er dette utrolig viktig å få løst, både undergangen på Namsskogan og en del av bruene, som ikke har god nok bæreevne til å ta tunge, lange vogntog.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:12:27]: Jeg skal ta det først, for det er ingen tvil om at det er veldig mange norske veier som trenger å oppgraderes. Jeg ser at Senterpartiet her ønsker at de hadde en større Nasjonal transportplan enn det de selv la fram. Vi framskynder en rekke vei-prosjekter. Om vi også klarer å framskynde dette, gjenstår å se.

Jeg minner igjen om at når det gjelder det som regjeringen har framlagt, ligger det ingenting nytt i det som en del av opposisjonen, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, har forslag om i innstillingen – alt er tatt fra det som regjeringen har lagt opp til. En later som om dette er en ny idé, som en skal selge til lokalbefolkningen, men det er faktisk bare en blåkopi av det som står på side 7 i proposisjonen fra regjeringen. Jeg tar det som et godt tegn på at vi er enige om at vi kan bruke beregningsteknisk rente for å få ned takstene. Da har storting og regjering sammen tatt et godt skritt videre.

Jeg håper at Senterpartiet og Arbeiderpartiet er med og støtter regjeringen i at vi også skal bevilge penger over statsbudsjettet og begynne å kutte bomtakster. Men den kritikken som kommer fra Senterpartiet her, følges ikke opp av en eneste krone til å kutte bomtakstene. Det er litt trist.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:13:40]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i yrkestransportlova (lovbrottsgebyr knytt til tildeling av tenestekonsesjonskontraktar) (Innst. 22 L (2015–2016), jf. Prop. 138 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karianne O. Tung (A) [15:14:30] (ordfører for saken): Jeg vil innledningsvis få takke de andre partiene i komiteen for samarbeidet i saken om forslag til endringer i yrkestransportloven, herunder lovbruddsgebyr knyttet til tildeling av tenestekonsesjonskontrakter. Jeg vil i innlegget legge fram flertallet i komiteens syn, som også innbefatter Arbeiderpartiets syn.

Transport- og kommunikasjonskomiteen, med unntak av ett parti, ser behov for å gjøre endringer i yrkestransportloven for bedre å sikre etterlevelse av regler om åpenhet og ikke-diskriminering i forbindelse med tildeling av konsesjonskontrakter som gjelder transporttjenester etter yrkestransportloven. Spesielt gjelder dette innenfor kollektivtrafikken.

Bakgrunnen for endringsforslaget er at staten i dag ikke har noen lovhjemmel for sanksjonsmulighet hvis det forekommer brudd på reglene for åpenhet og ikke-diskriminering for tenestekonsesjonskontrakter. Dette er i motsetning til tjenestekontrakter som faller inn under regelverket om offentlige innkjøp.

Lovframlegget åpner for at Samferdselsdepartementet skal kunne pålegge offentlige oppdragsgivere et lovbruddsgebyr dersom de bryter reglene.

Fylkeskommunene har i dag ansvaret for lokal kollektivtransport. De sørger normalt for kollektivtransporttilbudet gjennom å inngå kontrakter om offentlig tjenesteplikt, som videre blir kompensert gjennom godtgjøring og/eller enerett. Det er verdt å nevne at de fleste fylkeskommunene har konkurranseutsatt, eller er i ferd med å konkurranseutsette, kontrakter om offentlig kollektivtransport.

I den forbindelse er det også en klar tendens til at oppdragsgiverne tildeler tjenestekontrakter i stedet for tenestekonsesjonskontrakter på transportområdet. Forslaget i denne saken vil ikke gjelde for tjenestekontrakter, og dermed får dagens forslag også en noe mer avgrenset virkning.

Forslaget fra regjeringen innebærer at lovbruddsgebyret bare vil bli pålagt dersom bruddet på regelverket er konstatert ved dom i en norsk domstol, ved dom i EFTA-domstolen eller ved innrømmelse fra norske styresmakter etter behandling av saken i EFTAs overvåkningsorgan, ESA.

Lovbruddsgebyret kan heller ikke overstige 15 pst. av kontraktsverdien, og ved utmåling av gebyret skal det tas hensyn til ulike forhold i sakens anledning. Det er viktig å påpeke at lovbruddsgebyret ikke er en straff og heller ikke skal pålegges av politi eller domstol.

Dagens lovframlegg har vært sendt på allmenn høring, og 22 høringsinstanser har avgitt høringssvar i saken. Transportkomiteen merker seg at departementet har hensyntatt deler av høringssvarene i sitt forslag til endringer.

Flertallet i komiteen støtter framlegget til endringer i yrkestransportloven og viser til at forslaget vil bidra til en

større likebehandling av tjenstekontrakter og tjenstekonsesjonskontrakter. Komiteens flertall har for øvrig ingen andre innvendinger.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [15:17:52]: En rekke EØS-saker blir vedtatt i Stortinget mer rutinemessig. I noen tilfeller er det helt greit, i andre tilfeller er det større grunn til bekymring. Saken vi har til behandling i dag, er i siste kategori.

Jeg har kommet til at det forslaget til løsning som regjeringen fremmer, og som flertallet i komiteen slutter seg til, er lite hensiktsmessig. For det første er det fordi de forholdene som forslaget er ment å bøte på, ligger tilbake i tid. For det andre kan det synes som om regjeringen her er litt ivrig etter å være verdensmester i EU-tilpasning, og det på fylkeskommunenes bekostning.

Jeg vil gjerne benytte anledningen til å understreke at Norge ikke har en forpliktelse til å innføre et lovbruddsgebyr av den typen regjeringen foreslår. Norske myndigheter skal sørge for at brudd på EØS-reglene rettes, men det burde kunne gjøres på andre og mer lempelige måter enn det regjeringen foreslår. Jeg skulle gjerne ha sett at regjeringen hadde brukt mer tid på å undersøke andre virkemidler enn nettopp dette gebyret.

Det er særlig bekymringsfullt at forslaget innebærer at regjeringen kan ilegge gebyr ved ensidig innrømmelse fra norske myndigheter etter behandling i EFTAs overvåkningsorgan. Særlig med tanke på at gebyret kan være av en betydelig størrelse, er det grunn til å legge vekt på rettssikkerhetsprinsipper. Det er tross alt snakk om en potensielt alvorlig sanksjon for den virksomhet som blir rammet.

La meg minne om at LO advarer mot forslaget fordi det vil «forringe vår nasjonale selvbestemmelsesrett». LO minner om at man av erfaring fra tid til annen vil komme i «situasjoner der nasjonale interesser vil være i konflikt med EUs overordnede mål, og da vil det virke begrensende for utvikling av tjenestene at man allerede som utgangspunkt har et lovverk som gir adgang til å ilegge store gebyrer dersom EØS-retten ikke følges».

Og like interessant: LO ville akseptert forslaget om å gi departementet hjemmel til å ilegge slikt gebyr for brudd på EØS-retten «dersom det kun var en norsk rettsavgjørelse som var lagt til grunn for departementets myndighet til å ilegge gebyr».

Jeg har også gått gjennom uttalelsene fra Akershus fylkeskommune og Ruter:

«Det fremgår av punkt 4.6 i forslaget at innrømmelsen fra norske myndigheter kan skje på ethvert trinn av saksbehandlingen i ESA og at det ikke er nødvendig at ESA har tatt formelle skritt i saken før slik innrømmelse finner sted.»

Akershus fylkeskommune og Ruter mener at det er «en høyst reell risiko for situasjoner hvor departementet mener det er begått et regelbrudd, mens oppdragsgiver (administrasjonsselskapet) mener at det ikke er det», og at det heller ikke er gitt at departementet og administrasjonsselskapet vurderer gråsonetilfeller likt.

KS Bedrift har også levert en høringsuttalelse hvor de kritiserer forslaget. Særlig er organisasjonen opptatt av at

det er problematisk med «sterkt avvikende sanksjonssystemer innenfor de forskjellige delene av anskaffelsesretten».

KS Bedrift er særlig kritisk til muligheten for at regjeringen ensidig kan innrømme lovbrudd og som følge av dette ilegge gebyr. Organisasjonen argumenterer slik:

«At departementet skal stå fritt til å innrømme ansvar med virkning for konsesjonsutsteder, kun basert på en dialog mellom ESA og departementet, er vanskelig å akseptere. Ikke bare er ordningen problematisk i forhold til grunnleggende rettssikkerhetsgarantier som kontradiksjon. Forslaget er også problematisk i forhold til den private autonomi.»

Alt dette gjør at jeg ikke kan støtte komiteens tilråding i denne saken, og jeg kommer til å anbefale Senterpartiet å stemme mot.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:21:57]: Regjeringen har fremmet forslag for Stortinget om endring i yrkestransportloven for å gi departementet hjemmel til å ilegge oppdragsgivere overtredelsesgebyr hvis de bryter reglene for kjøp av kollektivtransporttjenester innen vei- og sjøtransport. Reglene om overtredelsesgebyr vil kun gjelde for tjenstekonsesjonskontrakter, og etter forslaget vil gebyret ilegges hvis det er konstatert et brudd på regelverket, enten ved dom i en norsk domstol, ved dom i EFTA-domstolen, eller ved innrømmelse av brudd fra norske myndigheter etter at saken har vært behandlet av ESA. Overtredelsesgebyret kan ikke overstige 15 pst. av kontraktsverdien.

Dette forslaget har vi fremmet på bakgrunn av et behov for å sikre større etterlevelse av reglene for tildeling av konsesjonskontrakt innenfor transportsektoren. De faller utenfor regelverket om offentlige anskaffelser og kan derfor ikke sanksjoneres etter dette regelverket. Behovet for større etterlevelse av regelverket har blitt aktualisert ved at ESA to ganger har tatt opp saken om brudd på EØS-avtalen når fylkeskommunen har inngått konsesjonskontrakter om kollektivtransporttjenester. Norge innrømmer brudd på EØS-avtalen i begge disse to sakene. Vi ønsker med dette forslaget å sikre at regelverket etterlevs i framtiden.

Dette er en litt tørr sak, men som allikevel er nødvendig for å få et regelverk som gjør at en del kollektivtransportsselskaper kommer seg videre. Det er ikke noe som en bare har funnet den enkleste og kjappeste løsningen på. Jeg trodde også de forrige regjeringspartiene visste at dette hadde versert i systemene lenge, og derfor er jeg glad for at stort sett alle partiene i Stortinget er med og setter det som vil være et punktum for problematikken, og at vi nå får gjort endringer i regelverket.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [15:23:45]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2014 (Innst. 28 S (2015–2016), jf. Meld. St. 34 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [15:24:17] (ordfører for saken): Denne saken omhandler Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2014.

Det kan være grunn til å minne om at personvern handler om retten til privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger. Det handler kort og godt om privatlivets fred.

I vår behandling av årsmeldingene viser vi til at alle mennesker har en ukrenkelig egenverdi. Enkeltmennesket har rett på en privat sfære som man selv kontrollerer, hvor den enkelte kan handle fritt uten tvang eller innblanding fra staten eller andre mennesker. Prinsippet er forankret i Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 8, hvor det heter:

«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.»

Jeg vil minne om at Stortinget den 13. mai 2014 vedtok å styrke nettet om den personlige integritet ved å ta bestemmelsen om personvern inn i Grunnloven. Datatilsynet skal medvirke til at den enkelte ikke skal bli krenket gjennom bruk av opplysninger som kan knyttes til ham eller henne.

Datatilsynet ble etablert 1. januar 1980 og er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Etaten er både tilsyn og ombud i personvern saker. Årsmeldingene gir en god oversikt over Datatilsynets og Personvernemndas virksomhet i 2014 og de prioriteringer og de problemstillinger som har preget arbeidet.

Datatilsynet skal, i tillegg til de lovpålagte oppgavene som konsesjoner, kontroll og tilsyn, også drive en utstrakt informasjons- og veiledningsvirksomhet.

Det fremgår at Datatilsynet i tillegg har valgt å arbeide mer inngående med noen temaer som stiller samfunnet overfor noen særskilte utfordringer, og som går utover årsmeldingsperioden. Her nevner meldingen personvernutfordringer i helsesektoren, skole- og utdanningssektoren, justissektoren og digitalisering av offentlig sektor. Det er positivt at det arbeides langsiktig med disse områdene.

Det er også et særs viktig og nødvendig arbeid som gjøres for å øke kunnskapen om personvern i barnehager og skoler. Dette handler om å sikre gode rutiner for hvordan personopplysninger skal behandles, men også om å øke kunnskapen om nettvett og personvern blant barn og unge som tilbringer mye tid i sosiale medier.

Videre er EU i slutfasen med å vedta en ny forordning om personvern. Dette er et viktig arbeid som også vil påvirke Norge, og det vil i tiden som kommer, være nødvendig at norske personvernmyndigheter prioriterer både iverk-

setting, bygging av nødvendig kompetanse og utadrettet informasjon høyt.

Det vises i meldingen til at Datatilsynet følger digitaliseringen av offentlig sektor tett. Selv om det har skjedd en stor utvikling, peker tilsynet på at mye arbeid gjenstår, og at det er viktig fortsatt å følge arbeidet nøye.

Ved deling og gjenbruk av personopplysninger utfordres prinsippet om formålsbestemthet i personvernlovgivningen. Det er viktig med klare ansvarsforhold. Innbyggerne må få god informasjon bl.a. om hvilke instanser som behandler og utveksler opplysninger om dem, samt til hvilket formål dette skjer. Datatilsynet fremhever også at det er viktig å skape forståelse, også innen offentlig sektor, for nytten av nettopp godt personvern og å bidra til regel etterlevelse. Datatilsynet reviderte i 2014 sin «Strategi for personvern i digitalisering av offentlig sektor».

Gjennom kontroller fant tilsynet at det var et gjennomgående trekk at mange offentlige virksomheter ikke har tilfredsstillende rutiner for å oppfylle pliktene i personopplysningsloven. De kunne ikke fastslå signifikante forskjeller mellom stat og kommune, regionale forskjeller eller forskjeller knyttet til størrelse. Slike funn gir imidlertid et godt grunnlag for ytterligere oppfølging.

Jeg skal også nevne et forhold som komiteens flertall, Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, har påpekt, nemlig at det er prosesser på gang fra Den europeiske menneskerettsdomstolen og EU-domstolen som ventelig vil avklare rettstilstanden når det gjelder datalagring og personvern. Dette flertallet mener det er naturlig å vurdere det norske regelverket når en slik avklaring har funnet sted.

Heidi Greni (Sp) [15:29:21]: «Aldri har det vært mer oppmerksomhet om personvernsspørsmål og aldri har det vært større krav til Datatilsynet», sier Datatilsynets direktør, Bjørn Erik Thon, i innledningen til Datatilsynets årsmelding.

Han har nok rett i det, og det er med god grunn det er slik. Vår digitale virkelighet er under enormt rask endring og har gitt helt nye muligheter til å trå over personvernets grenser for dem som har tilgang og kompetanse til å utnytte den teknologien som nå er til rådighet.

Personvernet har høy verdi i samfunnet vårt. Komiteen viser i sin innstilling til Den europeiske menneskerettskonvensjon, der det heter:

«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.»

Ja, dette er idealet, men altså ikke bestandig praksis, som vi har lært mye om gjennom avsløringer av datainn-samling og overvåking, også fra nasjonale myndigheters side mot andre lands innbyggere.

Men personvern er også et spørsmål om å skjerme folk fra ufrivillig offentlighet om private forhold gjennom sosiale medier.

I vår tid, med Facebook som en viktig kanal for informasjonsutveksling folk imellom, er muligheten til å få slettet informasjon som en selv har lagt ut, eller som andre har lagt ut om en, blitt et vesentlig spørsmål.

«Retten til å bli glemt» er gitt bred og betydelig omtale i stortingsmeldingen. Det vises til at retten til å få slettet,

sperret eller på annen måte gjort informasjon utilgjengelig for offentligheten er blitt styrket gjennom avgjørelser i EU-domstolen i fjor.

Det heter at departementet vil følge den internasjonale utviklingen rundt «retten til å bli glemt» tett. Jeg er enig i de vurderinger som gis i meldingen, når det sies:

«I et samfunn der stadig mer informasjon registreres, tilgjengeliggjøres, samles og gjøres søkbar, er det viktig å unngå at offentlig tilgjengelige opplysninger om enkeltpersoner medfører en urimelig belastning.»

Jeg mener at dette er viktig å slå fast, og slutter meg til vurderingene om at selv om opplysninger i sin tid ble registrert på frivillig og rettmessig grunnlag, må det også gis rett til å få dem fjernet når det gjelder personlige og private forhold.

I en merknad fra komitéflertallet der Senterpartiet inngår, uttrykker vi en særlig bekymring for barn og unge og deling av personopplysninger om og fra denne gruppen. Det er viktig at Datatilsynet bidrar til informasjon til denne gruppen, og til skolen og foreldrene, for å utvikle en bevissthet om at personvernet må vektlegges spesielt i informasjon fra og om barn og ungdommer.

Både Norge og EU har nå lagt diskusjonen om datalagringsdirektivet bak seg. Det er etter hvert allment akseptert at direktivet EU ville innføre, og som vi ville slutte oss til, er i strid med personvernens hensyn, bl.a. slik det er nedfelt i Den europeiske menneskerettskonvensjon.

Jeg registrerer at flertallet i komiteen, representantene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, ikke vil gi seg helt ennå. De viser i sin merknad til at det pågår prosesser mellom Den europeiske menneskerettsdomstolen og EU-domstolen som vil avklare rettstilstanden når det gjelder datalagring og personvern. Dette flertallet mener at det norske regelverket kan vurderes på nytt når en slik avklaring er gjort i EU-systemet.

Fra Senterpartiets side er vi glad for at datalagringsdirektivet nå er lagt bort. Vi mener det styrker personvernet at direktivet og tilpasningen til det ikke lenger er aktuelt å gjennomføre i Norge.

Kampen om datalagringsdirektivet var en stor debatt i Norge. Den handlet om vår rett til å fatte nasjonale beslutninger på områder som er viktige for oss. Og personvernet er et slikt område.

André N. Skjelstad (V) [15:33:50]: For Venstre er et sterkt vern om den enkeltes privatliv avgjørende for frihet og for demokratiet. Frihet forutsetter vern mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet. Retten til et privatliv blir stadig utfordret. Men for en liberal rettstat er det viktig at denne retten blir ivaretatt. Her spiller Datatilsynet en svært viktig rolle.

I tillegg til de lovpålagte oppgavene – gi konsesjoner, sørge for kontroll og tilsyn – driver Datatilsynet også en utstrakt informasjons- og veiledningsvirksomhet. Jeg vil her spesielt nevne netjtjenesten DU Bestemmer, som er et senter for IKT-utdanning med støtte fra Datatilsynet. Tjenesten retter seg mot barn og unge i alderen 9–18 år. Målet med opplegget er å gi økt bevissthet, refleksjon og kunnskap om personvern og de valgene ungdommene gjør ved

å bruke digitale medier. Digital dømmekraft handler om å gjøre elevene til ansvarlige og trygge nettbrukere. Dette er nødvendig kunnskap som dagens unge må ha med seg i møte med den digitale hverdagen.

Den teknologiske utviklingen medfører stadig nye utfordringer for personvernet, og Venstre mener derfor at det offentliges ansvar for å ivareta borgernes personvern blir stadig viktigere. Datatilsynet og Personvernemnda er helt sentrale i dette arbeidet, og Venstre mener årsmeldingene som er lagt fram, viser at det er lagt ned en betydelig innsats på en rekke områder. Vi vil framheve Datatilsynets ombudsrolle, herunder tilsynets evne og vilje til å bidra med kunnskap på personvernområdet og delta i viktige debatter, f.eks. om etterretningens adgang til å drive mer generell overvåking på Internett og det internasjonale engasjementet knyttet til «Big data».

Digitaliseringen har medført at vi som borgere tar i bruk stadig mer kommunikasjonsteknologi. Dette utfordrer personvernet. For å møte dette må det samarbeid til over landegrensene for å sikre brukernes rettigheter. Jeg vil her vise til at EU nå er i sluttfasen med å vedta en ny forordning om personvern. Dette er et viktig arbeid som også vil påvirke Norge. Det foreslås her bl.a. å opprette et europeisk organ, EDPB, hvor alle nasjonenes tilsynsmyndigheter er representert.

Venstre var imot å innføre datalagringsdirektivet. Jeg vil derfor også nevne at datalagringsdirektivet, som ble vedtatt i EU i 2006, og vedtatt implementert i norsk rett av Stortingets flertall i 2011, ble kjent ugyldig av EU-domstolen i 2014. I henhold til utredningen for Samferdselsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet av professor Hans Petter Graver ved Universitetet i Oslo og advokat Henning Harborg fra advokatfirmaet Thommessen av 1. oktober 2015 lar norsk datalagringsregelverk – som ikke har trådt i kraft – seg mest sannsynlig ikke forene med Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Derfor mener Venstre at det styrker personvernet at datalagringsdirektivet, og den norske tilpassingen til det, ikke lenger er aktuelt å gjennomføre i Norge.

Venstre mener det er grunn til bekymring over at styringen av tilgang til pasientopplysninger i elektroniske pasientjournaler ikke er tilfredsstillende. Det vises til at Datatilsynet i forbindelse med tilsyn av tre sykehus avdekket alvorlige brudd på bestemmelser om tilgangsstyring. Venstre mener det er bekymringsfullt når Datatilsynet stiller seg spørrende til om helsesektoren er klar for å ivareta kravene som er nødvendige for å åpne for tilgangene som ble gitt i ny pasientjournallov.

Venstre er opptatt av barn og unge, som ofte er storforbrukere av digitale medier, og derfor er særlig utsatt for overvåking og urettmessig deling av personopplysninger og annen sensitiv informasjon. Vi har også tatt til orde for å lage en barnas personvernkommisjon.

Vi vil videre framheve viktigheten av Datatilsynets arbeid overfor barn og unge og ser med bekymring på at barnehager og skoler ikke har tilfredsstillende rutiner for å oppfylle pliktene i personopplysningsloven. Alle registreringer om et barn gjennom et helt utdanningsløp utgjør til sammen et sett med opplysninger som gir et omfattende

og detaljert bilde av barnets utvikling samt faglig og sosial adferd. Registreringene skjer uten barnets samtykke, og opplysningene kan enkelt spres og misbrukes til andre formål enn dem som var tenkt. Derfor mener vi at både skoleeiere og barnehageeiere, ansatte, barn og foreldre må ha en sterk bevissthet rundt personvern, og at Datatilsynets veiledningsarbeid på området er svært viktig.

Personvernet er stadig truet, men med samfunnsengasjerte borgere og statlig tilsyn kan vi i fellesskap forvalte våre liberale rettigheter.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:38:41]: Personvern er et viktig tema i vår felles hverdag. Den digitale utviklingen utfordrer personvernet på nye måter. Privatlivet vårt settes under press. Årsmeldingene til både Datatilsynet og Personvernemnda viser dette med stor tydelighet. De gir et bilde av omfanget av det arbeidet som er gjort, og det arbeidet som må gjøres videre. Jeg er derfor glad for komiteens behandling av meldingen, og at komiteen tar på alvor de utfordringene som personvernet møter i møte med den digitale utviklingen.

Jeg er opptatt av å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. I dette arbeidet er personvernet et nødvendig fundament. Godt personvern er viktig for å etablere tillit til løsningene som velges. Godt personvern er også en forutsetning for at innbyggerne vil bruke løsningene. Datatilsynet er en viktig aktør i dette arbeidet. Årsmeldingen viser at de la ned en betydelig innsats i året som gikk, og at de løpende vil ta tak i de utfordringene som personvernet møter. Jeg er fornøyd med dette.

Fjoråret var et viktig år for personvernet. Som et ledd i å styrke menneskerettighetene nasjonalt ble bl.a. retten til privatliv nedfelt ved en ny bestemmelse i Grunnloven § 102. Dette var en viktig markering av personvern som en grunnleggende menneskerett. I EU ble den såkalte retten til å bli glemst styrket ved en avgjørelse i EU-domstolen som bedret europeiske borgeres rett til å få søketreff om dem selv fjernet fra søkemotorer på Internett. Dette var en viktig avgjørelse som følges opp også i Norge.

Styrkingen av personvernet fortsetter. I EU arbeides det nå med en ny forordning om personvern. Det er i slutfasen. Når forordningen er endelig vedtatt i EU, vil regjeringen prioritere arbeidet med å gjennomføre reglene i norsk rett.

Vi har også nylig fått en ny, viktig dom fra EU-domstolen. Domstolen fant den såkalte Safe Harbour-ordningen, dvs. ordningen som gjelder forenklet overføring av personopplysninger mellom EU/EØS-landene og USA, ugyldig. Dette innebærer at reglene for overføring av personopplysninger mellom EU/EØS-landene og USA er i endring. Jeg vil følge utviklingen i EU nøye i kjølvannet av avgjørelsen og arbeide for at alle aktører skal ha klare regler å forholde seg til.

Kommersialisering av personopplysninger er satt på agendaen den siste tiden. Ny teknologi gir mulighet for å samle inn og analysere store mengder data. Forbrukerne får persontilpasset reklame. Samfunnets retning mot såkalt store data står ofte i sterk motsetning til personvernprinsipper, særlig prinsippet om at det ikke skal behandles flere

personopplysninger enn det som er nødvendig for formålet med innsamlingen. Forbrukerne er ofte ikke tilstrekkelig klar over hvilke opplysninger de gir fra seg ved bruk av digitale tjenester, eller hvordan disse opplysningene kan sammenstilles og analyseres for å danne profiler av forbrukeren. En spørreundersøkelse fra USA viser at folk oppgir resignasjon som hovedårsak til at de gir fra seg personopplysninger i bytte mot såkalt gratis tjenester. Folk føler seg maktesløse og mener at de ikke har noe eget valg.

Jeg mener det er viktig at regjeringen jobber aktivt med å styrke personvernet til forbrukere som benytter digitale tjenester. I dette arbeidet må personvern- og forbrukermyndigheter samarbeide for å finne gode løsninger. Samtidig er det viktig med internasjonalt samarbeid.

Regjeringen mener at alle så langt som mulig skal kunne råde over sine egne personopplysninger. Jeg vil peke på viktigheten av at råderetten er reell. Det må være mulig å si nei til å dele personopplysninger og likevel få tilgang til tjenester, både digitale tjenester og andre. Bare slik kan den enkelte selv settes i stand til å ivareta eget personvern og sette egne grenser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [15:43:10]

Innstilling fra finanskomiteen om lov om fastsettelse av referanserenter og lov om endringer i finanslovgivningen mv. (Innst. 30 L (2015–2016), jf. Prop. 142 L (2014–2015))

Irene Johansen (A) [15:43:36] (ordfører for saken): Proposisjonen omhandler både forslag til lov om fastsettelse av referanserenter og enkelte forslag til lov om endringer i finanslovgivningen, og jeg skal kort omtale noen av forslagene.

Konkret foreslås det nye lovregler om fastsettelse av såkalte referanserenter, så som Nibor, inn tatt i en egen lov om fastsettelse av referanserenter. Lovforslaget har til hensikt å bringe fastsettelsen av norske referanserenter under offentlig regulering og tilsyn. Forslaget vil i dag i praksis omfatte ett rammeverk – Nibor. Forslaget innebærer at et offentligrettslig rammeverk for referanserenter vil sikre et klart rettslig grunnlag for offentlig inngripen dersom dagens praktisering ikke fungerer tilfredsstillende.

Det fremmes også forslag til endringer i verdipapirhandeloven om at departementet gis hjemmel i verdipapirhandeloven til å fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt i forskrift.

Det foreslås at bestemmelsen i verdipapirfondloven § 6-11 oppheves. Bestemmelsen regulerer forvaltningsselskapets adgang til å låne ut finansielle instrumenter på vegne av verdipapirfondet. Departementet foreslår at bestemmelsen erstattes av en hjemmel til å gi regler i forskrift om bruk av teknikker for porteføljevaltning. Departementet foreslår også en endring i verdipapirfondloven § 6-10, slik at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet kan stille fondets midler som sikkerhet for

kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv portefølje-forvaltning.

Formålet med endringene er å bidra til at regelverket for utlån av finansielle instrumenter innrettes i samsvar med lånemarkedet, slik det fungerer i praksis, og at det blir i tråd med utviklingen i EØS-området.

I proposisjonen foreslås det en ny bestemmelse i verdipapirfondloven § 6-7 om verdipapirfonds adgang til å kombinere ulike plasseringer overfor én utsteder. Forslaget gjennomfører EØS-regler som tilsvarer UCITS-direktivet, europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF, art. 52(5) annet ledd, i norsk rett.

Det fremmes også forslag til endringer i finanstillsynsloven § 9 om utlikning av Finanstillsynets utgifter. Forslaget innebærer en forenklet ordning for utlikningen, hvor graden av skjønn blir mindre og reglene for utlikningen i større grad fastsettes i lov og forskrift. Det foreslås å videreføre hovedprinsippet om utlikning av tilsynets utgifter på de institusjonene som er underlagt tilsyn, etter omfanget av tilsynsarbeidet. Departementet foreslår også å oppheve den gjeldende bestemmelsen om at tilsynets forslag til utlikning må godkjennes av departementet. I forslaget legges det opp til at departementet i forskrift gis hjemmel til å fastsette mer detaljerte regler om fordeling av utgiftene innenfor hver gruppe. Forslaget innebærer også endring i reglene om hvem utgiftene til tilsyn med adferdsreglene i verdipapirmarkedet skal fordeles på, samt regler om fordeling av utgifter knyttet til det generelle arbeidet med infrastruktur i verdipapirmarkedet.

Finansdepartementet legger fram forslag om innføring av en hjemmel i den nye finansforetaksloven som innebærer at departementet kan gi forskrift om plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler.

Det foreslås enkelte endringer i finansforetaksloven kapittel 21 mv., forslag om gjennomføring av forordning 248/2014 om grensekryssende betalinger i euro og forslag om enkelte andre mindre opprettinger og endringer i flere andre lover.

Det er en enstemmig innstilling fra finanskomiteen som tilrår at Stortinget slutter seg til forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

– forslagene nr. 8 og 9, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet

– forslag nr. 10, fra Ketil Kjenseth på vegne av Venstre
Det votes først over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et lovutvalg for å utrede en lovfestet rett til å bli fulgt opp på avstand dersom man har to kroniske lidelser eller mer.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 94 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.51)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8 og 9, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvente innføring av lovfesting av enkeltprofesjoner til en grundig evaluering av den profesjonsnøytrale lovgivningen er gjort.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innlemme helsetjenester i kommunene i meldeordningene til Nasjonalt kunnskapscenter og Statens helsetilsyn.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 89 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.58.11)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6 og 7, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å utrede avvikling av folketrygdfinansiering av kommunale helsetjenester.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en fullgod kartlegging av bemanningssituasjonen i norske sykehjem, der pleiefaktor og antall ansatte på jobb fra forskjellige yrkesgrupper kartlegges, for å sikre et vesentlig bedre beslutningsgrunnlag for likeverdige helsetjenester.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.58.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge en evaluering av øyeblikkelig hjelp-tilbudet i kommunene før en utvider tilbudet til pasienter med psykiske lidelser og rusproblemer.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.58.46)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede alternative måter å finansiere forebyggende arbeid i primærhelsetjenesten på, herunder folketrygdfinansierte tjenester, med mål om å forebygge på en kunnskapsbasert og kostnadseffektiv måte.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.59.05)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram sak som avklarer og sikrer fremtidig finansiering av lokalmedisinske sentre.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et utredningsarbeid som ser på ulike organisasjonsmodeller for et styrket samarbeid mellom fastleger og øvrige deler av kommunehelsetjenesten.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke fastlegers ansvar for utarbeiding av individuell plan og oppfølging av pasienter som har risiko for å utvikle dårlig helse.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.24)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag

til lovendring som inkluderer ergoterapikompetanse som en lovpålagt tjeneste i kommunene.

Presidenten: Innstillingen er fremmet av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, så presidenten antar at de øvrige partier vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.59.49)

Torgeir Micaelsen (A) (fra salen): Jeg lurer på om det er noe feil her.

Eirin Sund (A) (fra salen): Jeg tror jeg stemte feil.

Torgeir Micaelsen (A) (fra salen): Arbeiderpartiet skal stemme imot, sier Høyre.

Presidenten: Da er det riktig.

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at elektronisk helsekort for gravide prioriteres i det videre arbeidet med nasjonal handlingsplan for e-helse.

III

Stortinget ber regjeringen igangsette arbeidet med en diabetesplan.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

IV

Meld. St. 26 (2014–2015) – om fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

- forslagene nr. 2–4, fra Olaug V. Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslagene nr. 2–4, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om å endre finansieringsordningen for jordmortjenesten på bakgrunn av en evaluering av takstordningen for jordmødre, slik at det blir mer attraktivt for kommuner å ansette jordmødre. Ny finansieringsordning må stimulere til samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten og desentraliserte tilbud.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at utdanningskapasiteten for jordmødre samsvarer med målene Stortinget har satt for jordmortjenesten.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for økt bruk av heltidsstillinger i den kommunale jordmortjenesten, for å hindre frafall og sikre samfunnsnyttig anvendelse av jordmødrenes 5-årige utdanningskompetanse.»

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 84 stemmer mot og 15 stemmer for forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.11)

Ingvild Kjerkol (A) (fra salen): Jeg stemte for, men skulle stemt mot.

Presidenten: Da blir stemmetallene 85 mot og 14 for forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til tiltak som kan bedre kvaliteten og øke kapasiteten i jordmortjenesten i kommunene.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Presidenten gjør oppmerksom på at dette er en skarp votering.

Voter ing :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 51 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.55)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:112 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Jenny Klin-

ge om å styrke jordmortjenesten i norske kommuner – vedlegges protokollen.

Voter ing :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Voter ing i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

1. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre prosjektet E16 Bagn–Bjørge innenfor en kostnadsramme på 1 600 mill. kroner.
2. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får tillatelse til å ta opp lån og kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiering av utbyggingen av E16 på strekningen Bagn–Bjørge i Oppland. Vilåårene framgår av Prop. 140 S (2014–2015).
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.
4. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsette takster basert på lavere beregningsteknisk rente, gitt lokalpolitisk tilslutning og i tråd med føringene i Prop. 140 S (2014–2015).

Voter ing :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Voter ing i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

1. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får tillatelse til å ta opp lån og kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiering av rv. 23 Dagslett–Linnes i Buskerud. Vilåårene framgår av Prop. 146 S (2014–2015).
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre prosjektet rv. 23 Dagslett–Linnes i Buskerud innenfor en kostnadsramme på 2 420 mill. 2015-kroner.
4. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsette takster basert på lavere beregningsteknisk rente, gitt lokalpolitisk tilslutning og i tråd med føringene i Prop. 146 S (2014–2015).

Voter ing :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karianne O. Tung på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Janne Sjelmo Nordås på vegne av Senterpartiet

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at staten i fremtiden skal fungere som garantist for låneopptak i bompengeselskapene der Stortinget har godkjent bompengefinansiering. Stortinget ber dermed regjeringen endre praksis slik at kommuner og fylkeskommuner fritas for plikten til å stille slike lånegarantier.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.55)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med lokale myndigheter i Grane og Vefsn kommuner om å redusere bompengetakstene som følge av lavere beregningsteknisk rente. Det økonomiske mulighetsrommet er differansen på de teoretiske finansieringskostnadene med en beregningsteknisk rente på 6,5 pst. og en beregningsteknisk rente på 2,8 pst.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.03.12)

Komiteen hadde innstilt:

1. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å ta opp lån og krevje inn bompengar til delvis bompengefinansiering av utbygging av E6 på strekninga Nord-Trøndelag grense–Korgen, inkl. Brattåsen–Lien (E6 Helgeland sør) i Nordland. Vilråa går fram av Prop. 148 S (2014–2015).
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga.

3. Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsetje takstar basert på lågare rekneteknisk rente for E6 på strekninga Nord-Trøndelag grense–Korgen. Vilråa går fram av Prop. 148 S (2014–2015).

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjere slikt vedtak til

lov

om endringar i yrkestransportlova (lovbrotsgebyr knytt til tildeling av tenestekonsesjonskontraktar)

I

Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy vert endra slik:

Ny § 40 b skal lyde:

§ 40 b *Lovbrotsgebyr knytt til tildeling av tenestekonsesjonskontraktar*

(1) *Departementet kan påleggje oppdragsgjevar eit lovbrotsgebyr dersom oppdragsgjevaren bryt reglar som skal sikre openheit og ikkje-diskriminering i prosessen med å tildele konsesjonskontraktar for transporttenester etter lova her. Lovbrotsgebyret kan verte pålagt dersom eitt av følgjande vilkår er oppfylt:*

- a) *brotet er konstatert ved rettskraftig dom i ein norsk domstol,*
- b) *brotet er konstatert ved dom i EFTA-domstolen, eller*
- c) *norske styresmakter har innrømt brotet etter at saka er handsama i EFTAs overvakingsorgan. Dersom oppdragsgjevaren ikkje har hatt høve til å uttale seg i saka før innrømminga fann stad, og det er grunn til å rekne med at dette har hatt verknad på innrømminga, kan innrømminga ikkje gje grunnlag for lovbrotsgebyr.*

(2) *Lovbrotsgebyret skal ikkje overstige 15 % av kontraktsverdien.*

(3) *Ved utmåling av gebyret skal det særleg leggjast vekt på kontraktsverdien, kor grovt brotet er, om oppdragsgjevaren har gjort gjentekne brot, den preventive verknaden av lovbrotsgebyret, kor langt tilbake i tid brotet har skjedd, og om brotet har ført til skadebot, terminering eller avkorting av kontrakten.*

(4) *Fristen for å betale lovbrotsgebyret er åtte veker frå vedtaket vart gjort.*

(5) Avgjerd om å påleggje lovbrotsgebyr etter denne føresegna skal følgje reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova så langt dei høver. Dersom ei avgjerd om lovbrotsgebyr vert bringa inn for ein domstol, kan domstolen prøve alle sidene av saka. Retten kan gje dom for realitet.

(6) Lovbrotsgebyr kan ikkje påleggjast seinare enn tre år etter at kontrakten vart inngått. Fristen vert avbroten ved at det vert teke ut søksmål ved norsk domstol eller ved EFTA-domstolen for å få dom i saka, eller ved at EFTAs overvakingorgan tek opp saka skriftleg med norske styresmakter.

(7) I tilfelle der departementet sjølv eller eit anna statleg organ som er underlagt departementet gjer brot som nemnt i første ledd, kan departementet delegere kompetansen til å påleggje lovbrotsgebyret til Klagenemnda for offentlige anskaffelser. Avgjerd frå Klagenemnda for offentlige anskaffelser om å påleggje lovbrotsgebyr kan ikkje påklagast.

(8) Departementet kan gje forskrift om fastsetjing av lovbrotsgebyret, medrekna utmåling av gebyret, renter og tilleggsgebyr og avgrensing av kva tenestekonsesjonskontraktar som fell inn under føresegna her.

II

Lova tek til å gjelde straks.

Presidenten: Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 80 stemmer for og 13 stemmer mot innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 16.03.46)

Tor André Johnsen (FrP) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Siden det er flere representanter som har stemt feil, tar vi voteringen på nytt.

Voter ing :

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.04.41)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Senterpartiet også her vil stemme mot.

Voter ing :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 88 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.05.07)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Voter ing i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 34 (2014–2015) – om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2014 – vedlegges protokollen.

Voter ing :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Voter ing i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til lover:

A.

L o v

om fastsettelse av referanserenter

§ 1 Formål og virkeområde

(1) Formålet med loven er å bidra til at allment brukte referanserenter fastsettes på en forsvarlig og pålitelig måte, slik at det legges til rette for velfungerende markeder og finansiell stabilitet.

(2) Loven gjelder for virksomhet i Norge, med mindre noe annet er bestemt. Loven gjelder ikke for Norges Banks virksomhet.

§ 2 Definisjoner

(1) Med allment brukte referanserenter menes enhver rente som

- fastsettes jevnlig på grunnlag av markedspriser eller anslag på priser fremskaffet av finansforetak,
- gjøres offentlig tilgjengelig, og
- brukes for å bestemme betalinger i eller verdien av finansielle instrumenter eller finansielle avtaler.

(2) Med administrator av fastsettelse av allment brukte referanserenter menes den som forestår fastsettelse av en allment brukt referanserente.

§ 3 Tillatelse til å fastsette allment brukte referanserenter

Fastsettelse av allment brukte referanserenter skal organiseres forsvarlig. Administratoren og organiseringen av fastsettelse av allment brukte referanserenter skal godkjennes av departementet.

§ 4 Forskriftshjemler

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra loven og nærmere regler om virksomhet som er regulert i loven, herunder om:

- a) hvilke renter som skal anses som allment brukte referanserenter etter § 2 første ledd,
- b) krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll, dokumentasjon og klageprosess hos administratoren,
- c) krav til administratorens innhenting og bruk av grunnlagsdata og beregning, fastsettelse og offentliggjøring av referanserenter,
- d) krav til organisering og interne rutiner for styring, overvåking, kontroll og dokumentasjon av bidrag til fastsettelse av referanserenter fra foretak under tilsyn fra Finanstilsynet.

§ 5 Tilsyn og reaksjoner

(1) Finanstilsynet fører tilsyn med overholdelse av denne lovs bestemmelser etter reglene i finanstilsynsloven.

(2) Finner Finanstilsynet at fastsettelsen ikke organiseres eller innrettes i samsvar med godkjennelse eller bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, kan Finanstilsynet gi pålegg som er nødvendige for å rette på forholdet.

(3) Finanstilsynet kan ilegge den som ikke etterkommer pålegg etter annet ledd, tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelsen av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§ 6 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

§ 7 Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

(2) Departementet kan fastsette overgangsregler.

B.

L o v

om endringer i finanslovgivningen mv.

I

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing skal § 12 b tredje ledd annet punktum lyde:

Ved tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salg av fast eiendom, er *oppdragstakeren* som bistår avtalepartene med oppgaver som nevnt i *lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 6-9 første ledd nr. 1, 2 eller 4*, også ansvarlig for gebyret uavhengig av om *oppdragstakeren* har begjært forretningen.

II

Lov 24. juni 1938 nr. 13 om eiendomsmegling oppheves.

III

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Når *tilsynet* i sitt tilsynsarbeid får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven *kapittel 18*, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, *Økokrim*.

§ 9 skal lyde:

§ 9. Utgiftene ved tilsynet skal utliknes på de institusjoner som i henhold til § 1 eller annen særskilt lovhjemmel er under tilsyn i budsjettåret. Utgiftene fordeles på de ulike grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet.

Utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer mv., *utliknes på institusjonene som nevnt i første ledd etter størrelsen på beløpene som følger av fordelingen etter første ledd*. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak, revisorer, revisjonsselskap eller regnskapsførere.

Utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av de alminnelige bestemmelser om verdipapirhandel utliknes på institusjoner som nevnt i første ledd samt på utstedere som nevnt i femte ledd. Fordelingen på institusjonene skjer etter størrelsen på beløpene etter fordelingen etter første ledd. Fordelingen på utstedere skjer etter størrelsen på beløpene etter fordeling etter femte og sjette ledd. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak, inkassoforetak, revisorer, revisjonsselskap, regnskapsførere, betalingsforetak eller e-engeforetak.

Utgiftene forbundet med det generelle arbeidet knyttet til infrastrukturen i verdipapirmarkedet utliknes på institusjoner som nevnt i første ledd samt på utstedere som nevnt i femte ledd. Fordelingen på institusjonene skjer etter størrelsen på beløpene etter fordelingen etter første ledd. Fordelingen på utstedere skjer etter størrelsen på beløpene etter fordeling etter femte og sjette ledd. Slike utgifter skal likevel ikke utliknes på eiendomsmeglerforetak, inkassoforetak, revisorer, revisjonsselskap, regnskapsførere, betalingsforetak eller e-engeforetak.

Finanstilsynets utgifter til kontroll etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 15-1 tredje ledd og til klagenemnd etter samme lov § 15-8 tredje ledd skal utliknes på utstedere av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat.

Finanstilsynets utgifter til kontroll med prospekter etter verdipapirhandelloven kapittel 7 utliknes på utstedere *som nevnt i femte ledd*. Inntekter fra gebyrer knyttet til Finanstilsynets virksomhetsutøvelse kommer til fratrukk i utlikningen til den utlikningsgruppen gebyrene refererer seg til.

Finanstilsynets utgifter til klagenemnd etter revisorloven § 9-2a tredje ledd og *regnskapsførerloven § 9* skal ut-

liknes på revisorer, revisjonsselskaper, *regnskapsførerselskaper* og *regnskapsførere*.

Finanstilsynets utgifter til håndheving av lov om obligatorisk tjenestepensjon utliknes på institusjoner som kan tilby obligatoriske tjenestepensjonsordninger.

Departementet kan gi nærmere forskrift om

1. *beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene innen de ulike grupper av institusjoner, herunder tidspunktet for fastsettelse av beregningsgrunnlaget*
2. *hvilke institusjoner som skal anses under tilsyn i budsjettåret*
3. *plikt til å betale gebyr for Finanstilsynets behandling av konsesjonssøknader*
4. *fastsettelse av årlige minste og høyeste beløp som kan utliknes på den enkelte institusjon innen hver gruppe av institusjoner.*

De utliknede bidrag er tvangsgrunnlag for utlegg.

Finanstilsynets utgifter med registreringspliktige foretak etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 1-4 skal utliknes på registrerte foretak etter § 1-4.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i foretak som er under tilsyn fra Finanstilsynet og som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

IV

I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere skal § 9 tredje ledd lyde:

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av *Finanstilsynet*. *Departementet* fastsetter medlemmenes godtgjørelse.

V

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 5-7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Ved revisjon av konsern hvor datterselskap revideres av revisor eller revisjonsselskap fra land utenfor EØS-området som ikke har gjensidig samarbeidsavtale om tilsyn med revisorer og revisjonsselskaper, skal revisor som nevnt i første ledd oppbevare kopi av dokumentasjon av revisjonsarbeid utført av datterselskapets revisor.

§ 9-2a tredje ledd første punktum skal lyde:

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av *Finanstilsynet*.

VI

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 9 tredje ledd lyde:

(3) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 924/2009) om betalinger på tvers av landegrensene i Fellesskapet og oppheving av forordning (EF) nr. 2560/2001 og EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3a (forordning (EU) nr. 260/2012 og *forordning (EU) nr. 248/2014*) om tek-

niske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro, og om endring av forordning (EF) nr. 924/2009 gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Departementet kan gi forskrift om at forordning (EF) nr. 924/2009 også skal gjelde for annen valuta, samt nærmere regler om forordningenes krav til utenrettslig klagebehandling og tvisteløsning.

VII

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Pensjonsordningen kan i tillegg til alderspensjon gi rett til uførepensjon etter tjenestepensjonsloven til medlemmer som helt eller delvis mister inntektsevnen. *Pensjonsordningen kan også gi rett til pensjon til etterlatt barn, ektefelle, registrert partner og samboer. Det kan opprettes særskilt pensjonsordning for rett til uførepensjon etter tjenestepensjonsloven og særskilt pensjonsordning for rett til pensjoner til etterlatte etter kapittel 7 i loven her.*

§ 2-2 annet ledd første punktum skal lyde:

Pensjonsordning kan også opprettes i pensjonskasse som er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av *forsikringsvirksomhetsloven*.

§ 3-4 annet ledd skal lyde:

Forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6 gjelder ved flytting til pensjonsordningen av premiereserve og andre midler knyttet til fripolise for opptjent pensjon.

§ 8-7 skal lyde:

§ 8-7. *Flytting av pensjonsordningen*

Midler knyttet til en foretakspensjonsordning kan overføres til annen pensjonsinnretning etter reglene i *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 6.

VIII

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3-8 annet punktum skal lyde:

Forsikringskapitalen knyttet til en kontrakt skal bestå av premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond, reguleringsfond og *bufferavsetning*.

§ 3-20 første ledd skal lyde:

Foretakets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond, *bufferavsetning*, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond skal tilsvare fondets verdi til enhver tid.

§ 4-11 skal lyde:

§ 4-11. *Pensjonsordningens forsikringskapital*

Pensjonsordningens forsikringskapital består av premiereserven, tilleggsavsetninger, premiefond, og eventuelt *bufferavsetning*.

IX

I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmebling gjøres følgende endringer:

§ 2-8 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Med nærstående menes i denne bestemmelsen personer som nevnt i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 2-5.

§ 6-9 annet ledd skal lyde:

(2) Oppdragstakere som bistår med oppgaver som nevnt i første ledd nr. 1, 2 eller 4 er etter lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift, lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag og lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing, ansvarlig for at avgifter, gebyrer og renter knyttet til tinglysing av skjøte og andre dokumenter som har sammenheng med salget, blir betalt.

X

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel skal § 7-15 lyde:

§ 7-15. *Tillegg til prospekt*

(1) Enhver ny omstendighet, vesentlig feil eller unøyaktighet som kan få betydning for vurderingen av verdipapirene, og som fremkommer mellom tidspunktet for godkjenningen av prospektet og tidspunktet for akseptperiodens utløp eller opptaket til notering, det alternativet som inntreer sist, skal fremgå av et tillegg til prospektet. Tillegget skal godkjennes i samsvar med § 7-7 og offentliggjøres uten ugrunnet opphold i samsvar med § 7-19.

(2) *Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tillegg til prospekt.*

XI

I lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning gjøres følgende endringer:

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5. *Flytterett*

(1) Kunden kan flytte pensjonsavtalen med tilhørende midler til en annen institusjon, jf. *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-1. Flytting av individuelle pensjonsavtaler etter denne lov skal skje etter *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-13 og § 6-14 sjette ledd, likevel slik at avtalen kan sies opp med én måneds varsel. Dersom den pensjonsinnretningen kontrakten flyttes til skal foreta ny helseprøving av kunden, kan oppgjørsfristen etter *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-6 likevel forskyves med den tid utover en måned som det tar før endelig helseprøving foreligger.

§ 2-8 annet ledd skal lyde:

(2) Ved kundens død skal pensjonskapital som forvaltes i pensjonsspareavtale benyttes til barnepensjon eller i tilfelle til etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer etter reglene i *innskuddspensjonsloven* § 7-7. Det samme gjelder pensjonskapital som forvaltes i spareavtale i henhold til § 2-6 første ledd.

§ 4-1 første ledd annet punktum skal lyde:

Som kollektiv tjenestepensjonsordning regnes her pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller foretaks-pensjonsloven, samt kommunale pensjonsordninger som omfattes av *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 4.

§ 4-4 første punktum skal lyde:

(1) Ved flytting av kollektiv tjenestepensjonsordning etter reglene i *forsikringsvirksomhetsloven* kapittel 6, gjelder *forsikringsvirksomhetsloven* § 6-11 tilsvarende i forhold til individuelle pensjonsspareavtaler knyttet til den kollektive tjenestepensjonsordningen.

XII

I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd nr. 9 underpunkt nr. 2 skal lyde:

2. mindreårige barn til vedkommende selv, samt mindreårige barn til en person som nevnt i nr. 1 som vedkommende bor sammen med,

§ 6-7 nytt femte ledd skal lyde:

(5) *Et verdipapirfond kan, innenfor 35 prosent av fondets eiendeler, anvende plasseringsbegrensningene i § 6-6 annet og fjerde ledd og regler om motpartsrisiko ved uotterte derivater fastsatt i forskrift med hjemmel i § 6-1 samtidig overfor samme utsteder, men slik at plasseringer etter første ledd ikke kan overstige 20 prosent av fondets eiendeler.*

§ 6-10 annet ledd skal lyde:

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet opptar kortsiktige lån for inntil ti prosent av fondets eiendeler og stiller fondets midler som sikkerhet for oppfyllelse av derivatkontrakter og kontrakter som inngås for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning.

§ 6-11 skal lyde:

§ 6-11. *Teknikker for porteføljeforvaltning*

Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av teknikker for porteføljeforvaltning.

XIII

I lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenestepensjon gjøres følgende endringer:

§ 8-7 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) Uførepensjonen fra foretakets pensjonsordning skal reduseres inntil uførepensjonen sammen med eventuell uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter utgjør det høyeste av enten den uførepensjonen som er fastsatt i pensjonsplanen, eller summen av uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter.

§ 8-11 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) Uførepensjonen skal beregnes på den måte som er fastsatt i pensjonsplanen, på grunnlag av arbeidstakerens lønnsgrunnlag ved fratreden og avkastning tilført pensjonsbeviset fram til uføretidspunktet etter § 8-10 første ledd *første punktum*.

XIV

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 2-1 femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan gi *forskrifter* som gjør unntak fra, avgrenser eller utfyller bestemmelsene i paragrafen her, herunder fastsette plikter for og reg-ler om tilsyn med foretak som er unntatt fra forbudet i første ledd.

§ 2-3 første ledd skal lyde:

(1) Betalingstjenester kan bare utføres av banker, *kreditforetak*, betalingsforetak og e-pengeforetak og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket. Pengeoverføringer kan også utføres av foretak med tillatelse etter § 2-10 tredje ledd.

§ 2-4 første ledd første punktum skal lyde:

Elektroniske penger kan bare utstedes av banker, *kreditforetak* og e-pengeforetak og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket.

§ 2-8 annet punktum skal lyde:

Tillatelsen kan også omfatte følgende typer virksomhet:

- a) annen finansieringsvirksomhet,
- b) forretninger for foretakets regning i penge-, valuta- og verdipapirmarkedet,
- c) *utstedelse av elektroniske penger*,
- d) *ytelse av betalingstjenester*,
- e) andre særlige tjenester.

§ 5-3 første ledd bokstav d skal lyde:

d) finansieringsforetaket og kredittinstitusjonen, eller kredittinstitusjonene, omfattes av konsolidert tilsyn etter regler tilsvarende reglene i kapittel 18.

§ 5-4 annet ledd første punktum skal lyde:

I tillegg til bestemmelsene angitt i første ledd, skal følgende bestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven gjelde tilsvarende for virksomhet ved filial av forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat: § 2-7, § 3-4, § 3-5 første ledd, § 3-6 tredje ledd, § 3-23, § 3-24, § 4-16, § 7-3 annet ledd, § 7-6 første og tredje ledd, § 7-7 første ledd annet punktum og § 7-8, samt kapittel 6.

§ 6-1 sjettede ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift til utfylling, gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i kapittel 6, herunder regler om egnethetsvurderingen etter § 6-3.

§ 8-20 annet ledd annet punktum skal lyde:

Minst ett av medlemmene skal ikke være ansatt i foretaket eller i foretak i samme konsern og skal ha kvalifikasjoner innen regnskap *eller* revisjon.

§ 9-2 annet ledd skal lyde:

(2) Forbudet i første ledd er ikke til hinder for at *den* ansatte kan ha:

- a) stilling eller verv knyttet til virksomhet som foretaket kan delta i eller drive i medhold av § 13-2,
- b) verv eller stilling som nevnt i første ledd dersom foretningforbindelsen er av begrenset omfang og styret i finansforetaket har godkjent at den ansatte innehar vervet eller stillingen.

§ 11-15 første ledd tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsen i panteloven § 6-4 om lovbestemt pant for boet *gjelder* tilsvarende for boets rett til dekning i sikkerhetsmassen.

§ 12-20 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet og godkjenningen av vedtekter, samt gjøre unntak fra kravet til godkjenning for nærmere angitte typer vedtektsendringer.

§ 14-9 annet ledd skal lyde:

(2) Ansvarlig kapital kan bestå av basiskapital og supplerende kapital. Som basiskapital regnes differansen mellom verdien av eiendeler og *forpliktelser* med tillegg av ansvarlig lånekapital. Annen kapital enn basiskapital som foretaket har rett til å innkalle til dekning av tap, og som er godkjent av Finanstilsynet, regnes som supplerende kapital.

Ny § 16-10 skal lyde:

§ 16-10 *Lenke til nettbasert prisportal*

Departementet kan gi forskrift om plikt for finansforetak om å lenke til prisopplysninger i nettbaserte prisportaler.

§ 17-13 annet ledd første punktum skal lyde:

Finansforetak som deltar i samarbeidende gruppe (eierforetakene), skal ved anvendelsen av regler om *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav, foreta forholdsmessig konsolidering av eierandeler i det ene eller de finansforetak som forestår den virksomhet som samarbeidet omfatter, uavhengig av størrelsen av eierandelen.

§ 18-1 åttende ledd skal lyde:

(8) Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke eierforetak som nevnt i § 17-6 *annet* ledd bokstav c, med mindre annet fastsettes av departementet i forskrift eller ved enkeltvedtak.

§ 18-2 første ledd skal lyde:

(1) Regler om *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav skal anvendes på konsolidert basis etter følgende regler:

- a) Full konsolidering anvendes for datterforetak. Dersom det kan godtgjøres at eierne av eierandeler og annen ansvarlig kapital er finansforetak eller verdipapirforetak med tilstrekkelig soliditet, og at ansvarsforholdet mellom eierne av ansvarlig kapital er tilstrekkelig fastslått, kan Finanstilsynet likevel tillate at et datterforetak konsolideres etter prinsippet om forholdsmessig konsolidering.
- b) Forholdsmessig konsolidering anvendes når foretaket *har deltakerinteresser i et annet foretak som ikke er datterforetak, eller har felles ledelse med et annet foretak. Med deltakerinteresser menes rettigheter til kapital i andre foretak som ved å skape en varig tilknytning til disse foretakene skal bidra til foretakets virksomhet eller som utgjør en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmeretten eller kapitalen i et foretak.* Finanstilsynet kan gi pålegg om forholdsmessig konsolidering også for eierandeler ned til 10 prosent.

§ 18-2 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved beregningen av om krav til ansvarlig kapital er oppfylt på konsolidert basis, skal det tas hensyn til hvor effektivt den ansvarlige kapitalen kan overføres og gjøres tilgjengelig på tvers av foretakene i gruppen. Finanstilsynet kan ved enkeltvedtak beslutte at *kapitalkrav* og andre soliditets- og sikkerhetskrav skal beregnes på en annen måte enn fastsatt i denne paragrafen.

§ 18-3 annet ledd skal lyde:

(2) Transaksjoner og engasjementer mellom foretak i et finanskonsern skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper mellom uavhengige parter. Det samme gjelder transaksjoner og engasjementer mellom et finansforetak og et annet foretak når ett av foretakene har deltakerinteresser *som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b* i det andre foretaket, eller når foretakene har felles ledelse.

§ 18-5 femte ledd skal lyde:

(5) Utlevering av opplysninger etter første til tredje ledd kan skje uten samtykke fra kunden bare dersom også motakeren av opplysningene er *underlagt taushetsplikt* etter § 9-6 eller § 16-2.

§ 21-9 første ledd skal lyde:

(1) Har Finanstilsynet grunn til å anta:

- a) at et foretak ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller,
- b) at et foretak ikke er i stand til å oppfylle gjeldende *krav til ansvarlig kapital* i samsvar med pålegg fra Finanstilsynet, eller
- c) at et foretaks eiendeler og inntekter til sammen ikke er tilstrekkelige til fullt ut å dekke forpliktelsene, skal det straks gis slik melding som angitt i annet ledd.

§ 21-11 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom foretaket er ute av stand til å oppfylle *kravene til ansvarlig kapital*, med mindre det blir gitt samtykke til at foretaket midlertidig har lavere *ansvarlig kapital* enn fastsatt.

§ 22-1 skal lyde:

§ 22-1. *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

§ 22-2 tredje ledd første punktum skal lyde:

Eierandel ervervet i strid med *regler* om eierkontroll skal umiddelbart tvangsselges.

§ 23-2 tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

XV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan fastsette overgangsregler.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 9 [16:05:56]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.